

Täysistunto

Torstai 9.12.2021 klo 16.00—21.01

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 21.01.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (16.00—17.59 ja 19.56—21.01) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.59—19.56).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Annika Saarikko
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
kuntaministeri Sirpa Paatero
puolustusministeri Antti Kaikkonen
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
opetusministeri Li Andersson
tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän nyt paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Arvoisat edustajat, jotta tähän kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysymystä, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

kohdistuu yhdelle ministerille. Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, että ne eivät häiritse varsinaista keskustelua.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys sähkön hinnan noususta (Leena Meri ps)

Suullinen kysymys SKT 223/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mennään kysymyksiin. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.00 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Pakkanen paukkuu nurkissa, ja perheitä uhkaa lämmityskustannusten hintapommi. Kova lasku on tulossa erityisesti heille, joilla talo lämpenee sähköllä ja öljyllä. Sähkö on edelleen tärkein omakotitalojen lämmönlähde, ja niille epäonnistuneille, joilla sähkön hinta on sidottu markkinahintaan, voi kuukausilasku kohota jopa 1 000 euroon.

Hallitus puhuu kauniita tuulivoimasta ja vihreästä siirtymästä. Tuulivoima on kovimmilla pakkasilla lähes tyhjän panttina. Eilen tuulivoiman tuottaman sähkön osuus Suomen kulutuksesta oli noin 2,5 prosenttia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Aika minimaalista.

Hallitus koettaa suitsia sähkönsiirtohintoja perussuomalaisten pitkään esittämällä tavalla, ja kiitos muuten siitä, mutta millä te konkreettisesti autatte ihmisiä järkyttävän sähkön hinnan kanssa? Heitä uhkaa köyhyys pelkästään siitä, että he lämmittävät asuntoa. Miten autatte?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.01 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erittäin vakava kysymys. Siitä, onko yksittäistä keinoa, jolla voidaan sähkön hintaan puuttua: edustaja mainitsi sähkönsiirtohintojen tiputtamisen ensi vuonna niillä sähkönsiirtoyhtiöillä, jotka ottavat käyttöön niitä toimia, joita Energiavirasto tulee laittamaan.

Mehän ollaan periaatteessa eletty poikkeuksellisen edullisen sähkön aikaa ja nyt ollaan siirrytty aikaan, jolloin on erittäin nopeasti sähkön hinta noussut, ja niin kuin hyvin tiedätte, niin sähkön hintahan muodostuu korkeimman elementin, joka tällä hetkellä Euroopassa on kaasu, hinnan mukaisesti.

Mainitsitte tämän pörssisähkön. Siinä on tietysti hyvä puoli, että vain 8 prosenttia sähkön käyttäjistä käyttää pörssisähköä. 92 prosenttia ei käytä, vaan heillä on pitempiaikaisia — vuoden, kahden vuoden — toimitussopimuksia, jotka pitävät hinnan suht inhimillisenä, mutta kyllä tämä on totta kai vakava paikka, [Puhemies koputtaa] jota koko ajan seurataan.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

16.03 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt oli ministeriltä vähän selittelyn makua. Te aina sanotte, että te ette ole vastuussa hintojen noususta, ja ette oikein tunnu voivan auttaa. Se on hyvin tyypillistä teille, mutta se ei nyt lohduta mökinmummoa tai pienituloista lapsiperhettä, kun on valittava ruoan tai lämpimän kodin väliltä — mieltikää.

Kun energian hinnat koko Euroopassa ovat huippulukemissa, komissiosta esitetään sähkölaskutukea. Tämä sosiaalinen ilmatorahasto on sellainen, että suomalainen maksaisi muiden maiden kansalaisten sähkölaskuja, mutta hänelle itselleen jää oma sähkölasku lisäksi maksettavaksi. Hallituksen pitää kaataa tämä esitys ehdottomasti ja pikaisesti ja käyttää varat omien kansalaisten tukemiseen.

Hallitus, kysyin teiltä äsken, mitä toimia, tämmöisiä vastaavia, te teette suomalaisten eteen. Kieltäydyttekö te muiden maiden sähkölaskujen maksamisesta? Nyt ”kyllä” vai ”ei” ja jotain konkreettista. Ei riitä se, että kertoillette, mikä tilanne on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.04 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni, edustaja, tulee myös tietää nämä faktat, mistä nämä hinnat johtuvat. Kun viittaatte näihin komission ehdotuksiin, ensinnäkin sanon sen, mikä on tullut täältä jo aiemminkin esille: Me vastustamme sosiaalirahastoa. Me emme hyväksy sitä tällä tavalla keinoon. [Välihuutoja] Se, että on otettu näitä työkaluja eri kansallisille valtioille, johtuu siitä, että esimerkiksi jäsenvaltioissa ei ole olemassa samanlaisia järjestelmiä sosiaaliturvan suhteen kuin meillä. Meillä, jos teillä jää sähkölasku maksamatta ja ette pysty sitä maksamaan, se voidaan hoitaa sosiaalihuollon kautta. Meillä on Euroopassa maita, joissa ei ole vastaavaa järjestelmää, jolloin näiden kautta. Eli tämä oli yksi työkalu tähän kokonaispakettiin, eikä sitä kannata yleistää nyt tähän tilanteeseen. Meillä on hyvin erilaisia sosiaaliturvajärjestelmiä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys sähköyhtiöiden toiminnasta (Kimmo Kiljunen sd)

Suullinen kysymys SKT 224/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tähän samaan asiakokonaisuuteen on esittänyt kysymyksen myöskin sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmä. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Keskustelu

16.05 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä alkuperäinen kysymys oli tietysti täysin perusteltu siinä suhteessa, että sähkölasku on kovin monille kuluttajille muodostunut kohtuuttomaksi.

Mutta kuluttajien kannalta kiusallista on myöskin tämä kilpailutustilanne. Monet kokevat kiusalliseksi ja hankalaksi, kun eivät kunnolla kykene ottamaan osaa näihin erityyppiin kilpailutusjärjestelmiin.

Ja kolmanneksi kuluttajia myöskin kiusaa, että meillä on vilpillisesti toimivia sähköyhtiöitä, jotka ovat synnyttäneet erittäin epävarman tilanteen monille kuluttajille. Haluaisinkin tiedustella, ministeri Lintilä, minkälaisiin toimenpiteisiin hallitus on ryhtymässä siinä, että tämä sähköyhtiöiden toiminta voisi tulla luvanvaraiseksi Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.06 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Energiavirasto on tietysti se valvova elin tässä, ja Energiavirasto on itsenäinen toimiva elin, vaikka se on, voisiko sanoa, organisatorisesti työ- ja elinkeinoministeriön alla, se on itsenäinen toimiva elin.

Pitää paikkansa, että taisi olla viime viikonloppuna, kun ensimmäinen palveluyhtiö ilmoitti toiminnan lopettamisesta. Heillähän syynä oli se, että he välittivät pörssisähköä, ja kyse on siitä, että he joutuvat maksamaan sen välittömästi, kun taas asiakas maksaa kuu-kauden päästä, ja kun oli liian ohuella kassalla, niin eivät riittäneet resurssit. Tällaisen toiminnan estäminen on ilman muuta hyvin tärkeää. Meillähän on laissa, että kolmen viikon jälkeen, jos ei asiakas ole hakenut uutta yhtiötä, hänelle osoitetaan se lähin yhtiö, jonneka hänen sähkönsä siirretään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

16.07 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kansalaisia kannustetaan siirtymään öljylämmityksestä esimerkiksi maalämpöön. Hallitus antaa myös tukea siihen, että maalämpöön siirrytään, mutta mielestäni se tuki on aika pieni. Hyvin monet eläkeläiset, ikääntyneet ihmiset maaseudulla asuvat öljylämmitystalossa ja pohtivat, millä ihmeen rahalla he kykenevät tekemään maalämpöön siirtymisen. Kysyisinkin teiltä: mitä vastaatte näille ikääntyneille ihmisille, jotka pohtivat tätä vaikeaa tilannetta?

Monet ovat sen asian edessä, että he joutuvat myymään oman kotinsa, koska eivät pysty tätä maalämpöä laittamaan. Hinnat lähtevät 15 000:sta ylöspäin. Toki sama asia on edessä myös rivitaloissa ja kerrostaloissa, joissa myös asuu ikääntyneitä omissa kodeissaan ja maalämpöön siirtymisen hinta näkyy väistämättömästi esimerkiksi yhtiövastikkeessa. Mitä vastaatte heille?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.08 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämän tärkeän kysymyksen aiheeseen haluan todeta, että perusajatuksena suomalaisessa yhteiskunnassa on, että kylmänkään talven tullen tämä ei saa olla

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

maa, jossa ihmisellä ei ole varaa asua lämpimässä. Se on lähtökohta, johon myös tämä hallitus on sitoutunut. Siksi meillä on viimesijainen tuki ihmisille, vaikka toimeentulotuen avulla, jos muutoin ei ole mahdollisuutta kotiaan pitää lämpimänä. Se on hyvinvointiyhteiskunnan peruslähtökohta.

No sitten, edustaja Juvonen: Pari viikkoa sitten me käytiin täällä keskustelua esitykseltäni liittyen niin ikään energiahintoihin polttoaineveron ja sähkön hinnan osalta. Totesitte tuolloin, että teidän mielestänne nämä ilmastonmuutostoimet ovat niin järjettömiä, että te olisitte valmis niistä luopumaan ja nimenomaan kohdistamaan ne toimet toisin. Ja nyt te kysytte meiltä, miksi olemme näin riittämätöntä tukea tarjoamassa vapaaehtoiseen lämmitysjärjestelmävaihdokseen. [Puhemies koputtaa] Ymmärtääkseni perussuomalaisilta ei saisi mitään tukea tähän asiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.09 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Energia on valtavan tärkeä kysymys ja kohonneet energian hinnat suuri huolenaihe erityisesti täällä meillä Suomessa, missä elämme kylmässä ja pitkien etäisyyksien maassa. Suomen primäärienergiantuotannosta 28 prosenttia tulee puusta, metsäbioenergiasta, ja siksi se, miten metsiä saa täällä hoitaa ja miten metsäteollisuutemme kehittyä, ei ole aivan mitätön asia myöskään energian kannalta.

EU päätti eilen taksonomian kestäväen rahoituksen kriteereistä ilmastokriteerien osalta, ja Suomen hallituksen ennakkokäsityksen vastaisesti peräti 13 maata, mukaan lukien Ranska suurena jäsenmaana, oli näitä kriteerejä vastaan. Kun Suomen hallitus on selitellyt omaa päättämättömyyttään sillä, että emme kuitenkaan voi näihin vaikuttaa, niin arvoisa puhemies, mitä jos Suomen hallitus olisikin muodostanut kantansa ajoissa ja olisi vaikuttanut? Me olisimme pystyneet oikeasti kaatamaan tämän Suomen metsäteollisuudelle, [Puhemies koputtaa] meidän energiahuollollemme, [Puhemies: Aika!] todella tärkeän kysymyksen. Arvoisa valtiovarainministeri, kuinka haitallista hallituksen päättämättömyys lopulta oli?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.11 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus vaikutti ja teki paljon sen eteen, että tuo komission esitys kumottaisiin. Aivan viime metreille asti hallituksen ministerit olivat kollegoihinsa yhteydessä. Muistutan perusasiasta: esityksen saattoi vain hyväksyä tai hylätä.

Tulimme tietoiseksi, että Ranska suhtautuu esitykseen kriittisesti, ja tähän kytkeytyi epäsuorasti niin ikään Suomenkin kannalta toinen hankala asia, ydinvoiman käyttöä koskeva taksonomiaesitys. Sen sisältö ja se, miten ydinvoimaan tullaan suhtautumaan taksonomiassa, ovat edelleen auki. Tämä aihepiiri puhututti valtiovarainministerikokouksessa — johon en voinut osallistua altistuksen vuoksi — ja tuon kokouksen aikana kävi selväksi, ettei kuitenkaan riittävän moni maa ole tätä valmis vastustamaan. Se perusasetelma, että metsien osuus tässä on merkitsevä erityisesti vain Suomelle ja Ruotsille, ei valitettavasti muuttunut. [Puhemies koputtaa] Siitä huolimatta puolustan äänestyspäätöksen merkitystä. [Puhemies: Kiitoksia, aika!] Se on vahva viesti tulevaan ennakkovaikuttamiseen uusissa taksonomiaesityksissä.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

16.12 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakkaset paukkuvat, pohjoisessa -35, täälläkin -20. Sähkönkulutus on kovaa ja hinnat pilvissä. Milläs takuueläkeläinen maksaa jäävät sähkölaskut tällä menolla? Sähkönsiirron kauppaaminen ahneille pääomasijoittajille aikoinaan oli suuren luokan virhe, josta kansa maksaa kovan hinnan. Nyt ollaan tekemässä lisää poliittisia suuren luokan virheitä, jotka näkyvät suoraan sähkölaskuissa. Nimittäin hallituksen ylikunnianhimoinen ympäristöpolitiikka johtaa väistämättä energiahinnan nousuun. Kysyn ministeriltä: Eikö ole mielestänne vääryys kansalaisiamme kohtaan tehdä juuri tässä ajassa sellaista ympäristöpolitiikkaa, mikä nostaa entisestään elinkustannuksia? Turve, kuivitusurve, kasvuturve — mistä tilalle jotakin? Ei ole mitään kehitetty tähän päivään mennessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.13 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt pikkasen taas mennään takaisin siihen, mistä sähkön hinta muodostuu. Sähkön hinta muodostuu eurooppalaisista markkinoista, ja siellä hinta määritellään kalleimman elementin mukaan, joka on tällä hetkellä fossiilista. Kallein taitaa olla tänä päivänä kaasu. Eli jos kaasun hinta on täällä ja ydinvoiman hinta on täällä, niin se hinta tulee ydinvoimallakin olemaan sama. Eli se fossiilinen määrittelee tällä hetkellä sen hinnan, ja tässä on se ongelma. Ongelma on nimenomaan se, että meidän pitää päästä niistä fossiilisista pois, jolloinkamme laskemme sitä kokonaishintaa.

Valitettavaa tässä tilanteessa on se, että tämä energian hinta rupeaa muodostumaan maailman politiikan välineeksi. Meidän viimeisin näyttömme viikolta oli herrojen Biden ja Putin keskustelu, jossa käytiin esimerkiksi Nord Streamista, voisi sanoa, vähän varjokeskustelua, ja välittömästi vaikutus näkyy kaasun hinnassa, joka nostaa taas meidän energiamme hintaa. [Puhemies koputtaa] Eli kyllä tämä valitettavasti tulee ihan isommasta kuvasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

16.14 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinta on tosiaan noussut voimakkaasti, ja sähkön siirtohinnot ovat nousseet pitkään. Siirtohintoihin eduskunta puuttui lailla viime kesänä, suomalaisten hyväksi. Me kokoomuksessa olimme esittäneet siirtohintojen leikkaamista jo aiemmin, ja on hienoa, että onnistuimme tässä hallitusta kirittämään. Verkkoyhtiöiden monopolituottoa leikataan 380 miljoonalla eurolla ensi vuonna — ei riittävästi, mutta kuitenkin. Tämä toivottavasti näkyy pian helpotuksena sähkölaskuissa.

Toisin kuin siirron hinta sähköenergian hinta määräytyy tosiaan markkinaehtoisesti markkinoille viimeksi tulleen eli kalleimman tuotantomuodon mukaan. Hyödyn saavat ne tuottajat, joiden tuotantokustannukset ovat vakaat ja matalat. Nykymallissa tuottajilla voi olla kannustin ylläpitää niukkuutta. Ministeri Lintilä, oletteko arvioineet tämän markkinamallin kehittämistä siten, [Puhemies koputtaa] että energian osuus sähkön hinnassa vastaisi paremmin tuotantokustannuksia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

16.15 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyjä on ihan oikeassa: tuo on hyvin relevantti kysymys. Tuo keskustelu kyllä pitää aloittaa eurooppalaisella tasolla siitä, olisiko mahdollisuutta lähteä hakemaan enemmänkin jonnäköistä keskihintajärjestelmää, koska aivan kuten sanoitte, se nyt määräytyy sieltä sen ylimmän mukaan. Varmasti tätä keskustelua täytyy Eurooppa-tasolla nostaa. Sitä ei ole vielä noussut, ja aika vaikea sanoa, mikä sen edistymisen on.

Kiitos tosiaan teille kannustuksesta — ja sitten muistutus, että teidän vaaliohjelmassanne te olitte kyllä kotitalouksien energian verotusta kiristämässä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

16.16 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Suomessa on myyty yhä kiihtyvällä tahdilla sähköverkkoja ulkomaisille toimijoille. Kaikki muistanevat Carunan — kokoomus ja vihreät varmasti ainakin erittäin tarkasti. Omassa kaupungissani Outokummussa myytiin kaikkien muiden paitsi perussuomalaisten päätöksellä kaupungin sähköverkko ulkomaiselle sijoitusyhtiölle — siis muuten jopa vasemmistoliiitto kannatti tätä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] No, mitä kävi? Tänä vuonna Outokummussa siirtohinta nousi 6,5 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Sähköverkko on luonnollinen monopoli, jota ei kannata myydä, varsinkaan ulkomaisille toimijoille, rahan käärimisen välineeksi. Tämä on myös selkeä ja tunnistettu turvallisuusriski koko meidän kansalliselle turvallisuudelle. Hallitus, haluan kysyä teiltä: mitä te aiotte tehdä tälle asialle? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.17 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskeistä Suomen kannalta on totta kai kantaverkon hallinta eli Fingridin hallinta, ja se on ja pysyy valtion hallinnassa. Siihen ei tule muutoksia.

Jos te olette Outokummussa tehneet tuollaisen päätöksen, niin se on kunnallista päätöksentekoa. Se ei ole tämän hallituksen vika. Kyllä te joudutte Outokummussa sitten katsomaan peiliin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

16.18 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinta on todella korkealla ja kotitaloudet vaikeuksissa. Kun kylmä tunkee ytimiin, Suomen huoltovarmuus tulee laajemminkin keskusteluissa esille. Kaukolämpölaitokset ovat merkittävässä roolissa lämmön lisäksi myös sähköntuotannossa.

Poliittisessa keskustelussa ja päätöksissä energiaturve on ollut vahvassa alamäessä. Kuitenkin energiaturve on luokiteltu edelleen Suomessa huoltovarmuuspolttoaineeksi — siis huoltovarmuuspolttoaineeksi. Saamani tiedon mukaan nyt näyttää kuitenkin siltä, että kenenkään ei kannata tuottaa ensi kesänä energiaturvetta huoltovarmuusaumoihin. Tämän johdosta kysyisinkin asianomaiselta ministeriltä: eikö nyt olisi syytä päivittää huoltovarmuuslakia niin, että huoltovarmuusvarastoihin hyväksyttäisiin myös aikaisempina sato-kausina tuotettua energiaturvetta?

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.19 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä meni nyt vähän väliin: kollegalle kuuluu huoltovarmuus, mutta tämä tulee niin kovasti omalle sektorilleni, että voin vastata siihen.

Sehän menee nimenomaan niin, että aina vuoden yli sinne varmuusvarastoihin. Meillä on muistaakseni tällä viikolla, viime viikolla lähtenyt lausuntokierrokselle esitys huoltovarmuusvarastojen osalta, jossa on muun muassa huoltovarmuusvarastokorvauksien nostaminen mukana. Kyllä se huoltovarmuusosuus tullaan edelleen säilyttämään siellä energiaturpeessa.

Tämä tilanne on tietysti mielenkiintoinen, koska meidän suurin energiaturpeen tuottaja on ilmoittanut, että he eivät tule enää sinne, ja oma näkemykseni on, että tämä tulee avaamaan kyllä pienemmille tuottajille ihan relevantin mahdollisuuden energiaturpeen nostamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

16.20 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU haluaa ryhtyä ostelemaan ja varastoimaan kaasua. EU haluaa parantaa kriisinsietokykyään investoimalla lisää tuuleen ja aurinkoon, jotka juuri pahentavat nykyistä energiakriisiä, koska niiden tuotanto on epävarmaa ja vaihtelee valtavasti. Hyvä hallitus, miten aiotte varmistaa, ettei Suomi jälleen kerran joudu EU:n heittopussiksi ja joudu maksajaksi näihin EU:n energiahankkeisiin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.20 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt täytyy sanoa, etten täysin päässyt kiinni tuohon edustajan kysymykseen, että EU olisi rakentamassa. Kyllä ne energiaratkaisut ovat markkinatoimisia ratkaisuja pääsääntöisesti, ja joissakin on kansallisia päätöksiä.

Meidän osaltamme tietysti energiapaletissa äärettömän tärkeää on se, että Olkiluoto kolmonen lähtee liikkeelle nyt sitten ensi vuoden puolella. Laitos on siis tarkoitus laittaa kriittiseen tilaan, niin sanotusti aktivoida silloin tammikuussa ja helmikuussa kytkeä verkkoon, ja kesäkuussa se on täydessä tuotannossa. Eli kyllä me vastataan tähän ulkoa tulevaan energiantarpeeseen sillä, että me nostamme omaa energiantuotantoamme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.21 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön korkea hintataso johtuu minun käsitykseni mukaan sähkön tuotantorakenteen liian nopeasta muutoksesta. Olemme EU:ssa esimerkiksi lopettaneet lauhdesähkön tuotantoa, vaikka korvaavaa kapasiteettia ei ole ollut saatavilla, ja totta kai kun syntyy pulaa tuotannosta, silloin hinnat nousevat.

Toinen, mikä on kurittanut sekä lämpölaskun maksajia että sähkölaskun maksajia, on päästökauppa. Päästökaupan hinta oli korkeimmillaan yli 81 euroa, ja kuukauden sisällä se nousi 35 euroa. Kysynkin pääministeriltä: oletteko te Eurooppa-neuvostossa jutelleet, pi-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

täisikö joku katto panna tälle päästökaupan hinnalle, niin että se ei kurita jatkuvasti sähkölaskun maksajia ja kaukolämpölaskun maksajia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.22 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää varmasti tarkistaa, onko jollakin tasolla jotain tämänkaltaista keskustelua käyty, mutta sen sijaan Eurooppa-neuvostossa on kyllä keskusteltu tästä sähkömarkkinoiden tilanteesta ja energian hinnasta, ja tulemme tätä keskustelua ensi viikolla myös jatkamaan Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Tämä on tietenkin asia, mistä monet jäsenmaat kantavat huolta, niin Suomi kuin muutkin jäsenmaat, ja kuten tässäkin salissa useaan otteeseen on todettu, tällä hetkellä sähkön hintaa nostaa muun muassa se, että tuontifossiilienergian hinta on noussut. Tätä vastaan meidän pitää taistella sillä tavalla, että pitkällä aikavälillä rakennamme lisää uusiutuvaa energiaa, niin että olisimme entistä omavaraisempia ja niin että olisimme myös paremmin turvassa koko EU:n alueella tämänkaltaisilta hintašokeilta, minkä me olemme nyt energiamarkkinoilla nähneet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

16.23 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energian hinta voi tietenkin kallistua montaa eri kautta — maailmantalouden kasvaessa, koronapandemian myötä, kuten nyt näemme. Pitää paikkansa, että jos tehdään veronkiristyksiä fossiilisiin polttoaineisiin, niin kyllähän sekin vaikuttaa sinne. Toki päämäärä on silloin myös päästä eroon niistä ilmastonmuutosta torjuaksemme.

Etenkin Euroopassa ongelma lienee se, että verkkokapasiteetti ei ole kovin hyvässä kunnossa, eikä meillä suoraan sanottuna ole myöskään sitä sähköä kaikkiin tulevaisuuden tarpeisiin vielä riittävästi. Suomessa tämä tilanne varmasti tulee paranemaan, kun Olkiluoto 3 nyt viimein avautuu. Mutta kieltämättä ne uutiset ovat olleet huolestuttavia, että nyt, vasta kun myös Euroopassa on sähkön hinta kuluttajille poikkeustilanteessa noussut, halutaankin sitten tulla suomalaisten sosiaaliturvaa laajentamaan siltä osin. Me olemme pystyneet hoitamaan tämän kohtuullisesti omassa maassamme, joten miten hallitus vastaa siihen, kuinka Suomi vie sitä linjaa eteenpäin, [Puhemies koputtaa] että myös muut maat hoitavat sen itse?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.24 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme Suomessa sitä mieltä, että energian hintaan liittyvät nousut ja ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyvät välilliset kustannukset ovat kunkin jäsenmaan oma asia. Siksi me olemme sanoneet kriittisen kielteisen kannan sosiaalirahastolle.

Myös tämän energian hintakeskustelun ympärille on Euroopassa viritelty puheenvuoroja kahdella tavalla ongelmalliseen suuntaan: ensinnäkin siihen suuntaan, pitäisikö markkinoihin puuttua, vaikkapa päästökauppajärjestelmään, mihin äskeinen kysymys viittasi, joka ikään kuin häivyttäisi tavoitetta kohti uusiutuvia energiamuotoja kuljettaessa, ja toisaalta myöskin niin, että kun lasku kotitalouksille on langennut osissa maista vielä huomattavasti kohtuuttomammaksi kuin meillä, vähättelemättä kotimaista ongelmaa, niin pitäisi-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

kö tästä yhdessä vastata. Sekä siis energian hinnan ympärillä että ilmastonmuutoksen torjunnan ympärillä Euroopassa on [Puhemies koputtaa] ajatuksia yhteisvastuusta. Sille Suomi sanoo ei.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

16.26 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällaisilla pakkasilla kaikki tietenkin tunnistavat sen tosiseikan, etteivät hallituksen lämpimät puheet torppia lämmittä. Kokonaan keskustelutta ovat jääneet kotimaiset vaihtoehdot. Esimerkiksi Neste tuottaa polttoöljyä, joka on tehty sataprosenttisesti kotimaisista raaka-aineista. Silti hallituksen linja on se, että mieluummin maksetaan mökinmummoille siitä, että he korvasivat toimivan öljykattilan jollakin muulla ratkaisulla, sen sijaan että miettisitte vaikkapa verotukia, joilla kotimaisia vaihtoehtoja voitaisiin saada laajempaan käyttöön. Tällä hetkellä tilanne on se, että koska säätövoimaa ei ole esimerkiksi aurinkovoimalta ja tuulivoimalta, olemme ulkomaantuonnin varassa. Tuomme siis merkittävästi energiaa tälläkin hetkellä ulkomailta. Kun te olette ilmastopolitiikasta niin huolissanne, miksi ette tue merkittävämminkin kotimaisia, uusiutuvia vaihtoehtoja?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.27 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan toistaa tämän viestin koko eduskunnalle ja tätä kyselytuntia seuraaville: Suomi on maa, joka pitää huolta kansalaisistaan kylmän talven tullen, ja tämä on maa, jossa ihmiset, joiden varallisuus ei riitä tiukan paikan tullen lämmityslaskun maksamiseen, voivat turvautua sosiaaliturvajärjestelmään. Tässä maassa on turvaverkkoja, ja tämä on keskeisiä syitä, miksi me emme tue yhteiseurooppalaista ratkaisua — siksi, että meillä on pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta, pohjoismainen hyvinvointimalli, jossa korkean verotuksen maana me autamme myös heitä, joiden omat varat eivät riitä. Tämä on ydinkysymys vastauksena tähän huoleen, joka kuitenkin on vielä mittakaavaltaan pienempi kuin monissa Keski-Euroopan maissa.

Mitä tulee tähän hallituksen tukeen vaihtaa esimerkiksi tiensä loppuun kulunut öljykattila uusiutuvan energian muotoon — mikä taitaa olla monelle suomalaiselle ihan järkevä vaihtoehto — niin se muutos on vapaaehtoinen. Hallitus ei pakota siihen muutokseen. Se on vapaaehtoinen. Aika monessa talossa tälläkin hetkellä [Puhemies koputtaa] pohditaan öljykattilan vaihtamista, koska se on käytetty loppuun.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

16.28 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhumme sähkön tai energian hinnasta, puhumme aivan elämisen perusasioista. Yksi vahvuus Suomella on ollut aina se, että meillä on ollut monipuolinen energiantuotanto ja monipuolinen paletti, mutta se, että se pysyisi sellaisena, tarkoittaa sitä, että meidän tulee myös investoida uusiin energianlähteisiin. Geotermiinen lämpö on yksi vaihtoehto, ja meillä on esimerkiksi Espoossa juuri meneillään tällainen hanke. Pystymme tuottamaan geotermistä lämpöä kaukolämpönä myöhemmin, vielä muutaman vuoden kuluessa.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Toinen vaihtoehto on myöskin pienydinvoimalat, joista aika vähän on puhuttu täällä eduskunnassa. Esimerkiksi Energiateollisuus on tätä asiaa vienyt eteenpäin ja tälläkin hetkellä on tekemässä tutkimuksia asiasta, mutta ongelma on se, että meidän nykyinen lainsäädäntömme estää näitä hankkeita. Nyt kysyisin teiltä, ministeri Lintilä, mitä aiotte tehdä, niin että meidän lainsäädäntömme mahdollistaa [Puhemies koputtaa] näitä uusia mahdollisuuksia tulla markkinoille?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.29 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustajalle voin sanoa sen verran, että on taidettu tällä viikolla viimeksi edustajakollega Lepän kanssa tiedottaa, että meillä on lähdessä liikkeelle ensimmäiset isot merituulivoimahankkeet. Eli kyllä tämä geopuoli on myös erittäin merkittävä.

Nämä pienydinvoimalat tulevat olemaan osa uutta ydinvoimalakia, jota valmistellaan tällä hetkellä. Tämä on iso laki. Tämä tulee menemään, melkein sanoisin, useamman hallituskauden yli, ja siellä yhtenä selvityskohteena ovat nämä pienydinvoimalat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä tähän kysymykseen lisäkysymyksen edustaja Merelle, ja sen jälkeen siirrytään seuraaviin. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

16.30 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt en kuitenkaan huomannut mitään konkreettista lisää hallituksen puheissa. Todettiin sitä nykyistä tilannetta.

Pääministeri Marin, olette usein puhunut siitä, että nämä ilmastonmuutoksen aiheuttamat kulut ja tämä maailman kunnianhimoisin ilmastopolitiikka, jota Suomi harjoittaa, tehdään sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Nyt kyllä ihmettelen sitä, että sanotaan vain, että menkää sinne toimeentulotukiluukulle laskeskelemaan, täytyisivätkö ne kriteerit. Meillä on paljon keskituloisia ihmisiä, ja ne kriteerit eivät välttämättä täyty. Nämä hinnankorotukset johtuvat hyvin pitkälle siitä, että on tehty EU:ssa ja meillä tiettyjä poliittisia linjauksia vihersiirtymään. Onko tämä nyt sitä sosiaalisesti oikeudenmukaista toimintaa teiltä, kun ette te ihan oikeasti esittäneet mitään konkreettista, miten me juuri nyt voimme auttaa isoja määriä perheitä tukemalla heitä niin, että kompensoidaan sitä sähkölaskua? [Puhemies koputtaa] Kertokaa nyt ihan vilpittömästi se.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.31 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kysymyksessä oli muutamakin osa.

Kyllä on aivan totta, että ei hallitus tällä tavalla kyselytunnin kesken uusia keinoja lähde luomaan, vaan keinot ovat ne, joiden eteen me olemme tehneet systemaattisesti tällä hallituskaudella töitä. Ja täällä on kuvattu niin kuin asia on. Me esimerkiksi tuemme erittäin mittavasti sitä, että ihmiset voivat vaihtaa öljykattilansa esimerkiksi maalämpöratkaisuihin. Tämä on pitkäjänteistä työtä, ja nämä tuet ovat olleet erittäin kysytyjä, mikä on todella hieno asia: ihmiset voivat vaihtaa lämmitysmuotonsa ja sitä kautta pitkällä aikavälillä myös säästää niissä omissa energiakustannuksissansa.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Ministeri Saarikko kuvasi ja kävi läpi Suomen sosiaaliturvajärjestelmää, ja itse olen todella iloinen, että meillä on senkaltainen järjestelmä, jossa heitä, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa, tuetaan. Tällaista mallia ja tällaista pohjoismaista hyvinvointivaltiota, joka Suomessa ja Ruotsissa on, ei ole kaikkialla Euroopassa, ja sen vuoksi siellä nyt pohditaan tätä sosiaalirahastoa, mutta kuten sanottu, me emme sitä kannata, me vastustamme sitä. [Puhemies koputtaa] Itsekin olen eilen tästä asiasta keskustellut Ruotsin pääministerin [Puhemies: Kiitoksia!] Magdalena Anderssonin kanssa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys ansiotulojen verotuksesta (Elina Valtonen kok)

Suullinen kysymys SKT 225/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Seuraava kysymys, edustaja Valtonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.32 **Elina Valtonen kok:** Arvoisa puhemies! Suomi on korkeiden elinkustannusten maa. Meillä on pitkät etäisyydet ja pitkä lämmityskausi. Maltillinen ostovoima syö perheitä mahdollisuuksia tehdä arjen valintoja ja säästää. Suomalaisten varallisuus onkin jäänyt Pohjoismaista jälkeen aika merkittävästi. Valtiovarainministeriö kysyi alkuvuonna, onko Suomi enää Pohjoismaa.

Kokoomus haluaa, että suomalaisten elintaso on jatkossakin pohjoismaista tasoa. Eestimme vaihtoehtobudjetissamme uudistuksia, joilla tuomme maahan yli 100 000 uutta työllistä, vähennämme velkaantumista ja samalla keventäisimme palkansaajien ja eläkkeensaajien verotusta miljardilla eurolla.

Pääministeri Marin, elintasomme laahaa muiden Pohjoismaiden perässä. Miten te vastaatte ihmisten huoliin maltillisesta ja heikosta ostovoimasta tässä vertailussa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.33 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella me olemme muun muassa keventäneet pieni- ja keskituloisten verotusta. Näitä ratkaisuja on jo tehty, mutta itse näkisin kyllä, että kaikkein keskeisintä on se, että me turvaamme pohjoismaisen hyvinvointivaltion. Ihmiset arvostavat sitä, että kun he maksavat veroja, he saavat niitä palveluita, joita me arjessamme kaikki tarvitsemme. Nämä ovat keskeisiä tekijöitä, minkä takia me olemme kansakuntana pärjänneet hyvin.

Mitä tulevaisuuden osalta tulee, niin kaikkein keskeisintä on luoda kasvua, kestäväää kasvua, tukea työllisyyttä ja työllisyyden hyvää kehitystä, ja näidenkin osalta hallituksen politiikka on ollut onnistunutta. Talouskasvumme on tällä hetkellä vauhdikasta. Tulemme kenties jopa pääsemään tuohon 75 prosentin työllisyysasteeseen. Eromme suhteessa Ruotsiin ei ole ollut näin pieni kertaakaan 2000-luvulla. Tämä on hyvä suunta, mutta sen pitää jatkua, ja sen vuoksi me teemme toimia, joilla me parannamme tuottavuutta, joilla me pa-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

rannamme osaavan työvoiman saatavuutta. Nämä ovat kaksi keskeistä asiaa, millä me voimme turvata talouskasvun kestävästi myös tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Valtonen, olkaa hyvä.

16.35 **Elina Valtonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monet palkansaajat joutuvat tänäkin vuonna ihmettelemään, miten ylitöiden tuloista yli puolet menee verotajalle. Työn kireä verotus on verojärjestelmämme suurin ongelma. Silti hallitus on valinnut verotuksen kiristämisen linjan kauttaaltaan. Se heikentää kotitalouksien ja perheiden ostovoimaa.

Nyt hallitus valmistele kaikessa hiljaisuudessa uutta verotuksen tasoa eli maakuntaveroa. Näin siitäkkin huolimatta, että pääministeripuolue SDP:n johtavat poliitikot ovat sanoneet, että sille ei ole tukea, ja myös valtiovarainministeri on vetänyt siltä tuen. Mutta ilmeisesti ministeriössä maakuntaveron valmistelu sen kuin jatkuu. Nyt kysyisinkin valtiovarainministeri Saarikolta: miten maakuntaveroa voi samaan aikaan valmistella ja vastustaa, ja oletteko te nyt aluevaaliäänestäjälle niin rehellinen kuin osaatte?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Valtiovarainministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.36 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeinen kysymyksen osa oli erittäin vakava: vastataanko ministeriaitiosta rehellisesti? Edustaja Valtonen, kyllä, kyllä vastataan, ja toivon, että myös siltä paikalta vastataan tavalla, joka kuvaa hallituksen politiikkaa rehellisesti. Me emme ole tehneet päätöksiä, jotka pyrkisivät heikentämään kotitalouksien mahdollisuutta käyttövaroihin, ja esimerkiksi tehneet kiristyksiä ansiotuloverotukseen. Se ei pidä paikkaansa. Päinvastoin esimerkiksi sote-uudistus, jota te vastustatte, tulee pitämään sisällään — ilman mitään maakuntaveropuheita — veronkevennyksen ansiotuloverotukseen.

Mitä tulee kysymykseen siitä, onko helppoa valmistella ja samaan aikaan suhtautua kriittisesti maakuntaveroon, niin ei, se ei ole erityisen helppo tehtävä. Sen totean, että on aivan perusteltua käydä läpi maakuntaveroon liittyvät faktat, koska se on väistämätön puheenaihe uuden hallinnon syntymisessä, ja samalla tunnistaa, [Puhemies koputtaa] että sen reunaehtojen toteuttaminen ei ole helppoa, [Puhemies: Aika!] ja siksi selvitys on minusta aivan perusteltu ja järkevä tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.37 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne työmarkkinoilla alkaa olla huolestuttava. Teollisuusliitto jo ilmoitti, että ylitöitä ei pitäisi tehdä, ja neuvotteluissa ei ole saavutettu edes päänavausta.

Ymmärrän hyvin, että tämä lähtökohta on vaikea, koska jos katsotaan asiaa työntekijöiden näkökulmasta, niin inflaatio on varsin korkea ja — mitä tässä tänään on jo käsitelty — esimerkiksi energian hinta on noussut hallitsemattomasti. On siis hyvin vaikea ennustaa, paljonko palkkoja pitäisi nostaa, jotta ostovoima voisi säilyä.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Toisaalta työnantajan näkökulmasta, kun tämä koko kasvu perustuu velkaelvytykseen ja rahan painamiseen, on äärimmäisen vaikea ennustaa, kuinka pitkään tämä talouskasvu jatkuu, joten on vaikeaa tehdä pitkää sopimusta.

Kysynkin: eikö juuri tässä tilanteessa olisi hyvä ottaa nyt oppia tästä kokoomuksen vaihtoehtobudjetista ja toteuttaa kevennykset palkansaajien verotukseen ja sitä kautta avittaa työmarkkinasopua?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.38 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen, tänään ja monesti olette esittänyt hyviä ja perusteltuja analyysejä, niin tälläkin kertaa siitä, mikä kehityskierre väistämättä inflaation ja palkankorotusten välillä voisi muodostua. Tämäkään keskustelu ei rajoitu tällä hetkellä vain Suomeen vaan koskettaa monia Euroopan maita, ja aivan kuten toteatte, inflaation, jota kannattaa tarkkaan nyt seurata, ydin- tai juurisyy tällä hetkellä on energian hinnat, ne selittävät siitä paljon, mutta myös palkkainflaatiokeskustelu on herännyt voimakkaammin.

On ilman muuta selvää kaksi asiaa: Ensinnäkin maan hallitus ei ole osapuoli palkkaneevotteluissa. Toiseksi maan hallitus väristä riippumatta on maan kilpailukyvyyn nimissä pääsääntöisesti toivonut maltillisia palkkaratkaisuja. Tämän toivomuksen esitän nytkin, samoin kuin toivon koko Suomen edun nimissä työrauhaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Häkkänen, olkaa hyvä.

16.39 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Verot ja maksut on pidettävä kurissa, jotta ihmiset pärjäävät arjen toimeentulossaan, työllisyyden kannusteet pysyvät kunnossa. Tämä on kokoomuksen linja. Ja pitkällä aikavälillä mikä vaikuttaa eniten siihen, että verot ja maksut pysyvät kurissa? Se, että julkinen valta pidättäytyy uusista menolupauksista ja kustannusten lisäämisestä. No, mitä luulette, mitä teidän hallituksenne tekee? Koko aika lisätään julkisia menoja, jotka kanavoituvat pitkässä juoksussa verojen nousuun ja maksujen kiristymiseen. Se on fakta, sitä te ette pääse karkuun.

Nyt ministeri Saarikon puheenvuorossa tuli tämä aiempi ministeri Kiurun lipsautus, että ei hätää, kyllä valtio maksaa, ei veronmaksaja joudu maksamaan. Tässä tuli sama ajatus, että ei sotien menokulukasvu haittaa, koska staattisesti verokevennyksiä tulee. Se ei pidä paikkaansa. Jos menot kasvavat, niin silloin verot nousevat pitkällä aikavälillä. Mitä mieltä te nyt olette maakuntaverosta, [Puhemies koputtaa] pääministeri Marin, kun valtiovarainministeri sanoi, [Puhemies: Aika!] että vastustaa — kannattaako tämä hallitus maakuntaveroa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.40 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän kyllä, että kokoomus haluaa ylläpitää näillä kyselytunneillakin keskustelua maakuntaverosta, se on varmasti osa aluevaalikampanjointia, mutta vastaan, kuten olen vastannut useita kertoja ministeriäitiöistä tähän liittyen: Me olemme sopineet, että tätä asiaa selvitetään ja valmistellaan valtiovarainministeriössä, tätä valmistelutyötä tehdään, aivan kuten olemme

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

aikaisemminkin täältä kertoneet, mutta tähän liittyy monia kriittisiä kysymyksiä ja huomioita, ja on vielä ennen aikaista sanoa, minkälainen malli mahdollisesti olisi kyseessä. Tätä työtä tehdään, kuten ollaan kuvattu.

Mitä tulee siihen, mitkä nämä verotuksen paineet tulevaisuudessa ovat, niin itse kyllä näen, että tässä kasvupolitiikalla on erittäin suuri merkitys. Jos me onnistumme talouskasvun luomisessa, ylläpitämisessä, sitä kautta työllisyyden vahvistamisessa, niin myös paineet verotuksen korottamiseen ovat paljon pienemmät. Sen vuoksi hallitus on valinnut linjan, jossa me tuemme kasvua ja pyrimme vahvistamaan työllisyyttä kaikin mahdollisin keinoin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

16.41 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Parhaimpia keinoja parantaa ihmisten ostovoimaa ja lisätä käteenjäävien tulojen määrää on laskea arjen välttämättömiä kustannuksia. Perussuomalaiset ovat esittäneet liikennepolttoaineiden hintaan veronalennusta, ja tämä kohdistuisi erittäin tehokkaasti nimenomaan sinne lisäten lompakkoon jäävää rahaa, puhumattakaan sitten yrityksille kohdistuvista hyvistä seurauksista. Hallitus kuitenkin ei ole ollut halukas laskemaan bensiinin hintaa. Päinvastoin hallituksen piiristä on esitetty kansallista liikenteen päästökauppaa, joka arvioiden mukaan lisäisi bensiinin hintaa jopa 70 senttiä litralta. [Eduskunnasta: Oho! Herra varjele!] Valitettavasti tästä aiheesta me kuulemme enemmän aluevaalien jälkeen keuhkokuumeella.

Olen ymmärtänyt, että vihreiden suosimat asiantuntijat ilmastopaneelissa saavat päätää, onko hallitus saanut aikaiseksi riittävästi ilmastotoimia. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa hallitus, milloin te kerrotte kansalaisille liikenteen hinnan seuraavasta noususta? [Eduskunnasta: Vaalien jälkeen!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kuka ministereistä vastaa? — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

16.43 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fossiilittoman liikenteen tiekartta näyttää siltä, että jo ilman minkäänlaista päästökauppamallia pääsemme tavoitteeseen, jonka edellinen hallitus — jossa mukana olivat myös perussuomalaiset — meille asetti, eli liikenteen päästöjen puolittamiseen. Mutta koska haluamme selvittää ja haluamme pohjata päätöksemme tietoon, niin olemme teettäneet arviomuiston, jota tässä puheenjohtaja Purra juuri siteerasi, ja tällaiseen tietoon nojaten voimme tehdä sitten päätöksiä, siltä osin kuin niiden aika on. Silloin kun meillä on kaikki tiedot käytettävissämme ja tarkka näkemys esimerkiksi juuri lausunnoille lähteneestä kansallisesta ilmasto- ja päästösuunnitelmasta, voimme päätää, ovatko ne toimet riittäviä.

Nyt näyttää siltä, että hallituksen erinomainen, määrätietoinen ilmastopolitiikka, jota teillä joka viikko haukutte, on johtamassa siihen, että saavutamme nuo ilmastotavoitteet, [Puhemies: Aika] ilman että siitä tarvitsee enempää numeroa tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

16.44 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä tuntuu hallitus osaltaan vastaavan, että ei hätää, kyllä verotus kevenee — vaikkapa sote-ratkaisun yhteydessä — kun velaksi valtio ottaa osan tällä hetkellä kuntien kautta rahoitettavista tuloista, kuten edustaja Häkkänen tässä kuvasi. Loppujen lopuksi varmaan yhdestä asiasta olemme yhtä mieltä valtion kirstun osalta: velaksi eläminen tai yli varojen eläminen tarkoittaa verotusta joko ensi vuonna tai lykättynä myöhemmäksi, ja nyt sitä tehdään aika urakalla lykättynä myöhemmäksi. Ensi vuoden menotaso on 9 miljardia euroa korkeampi kuin teidän vahtivuoronne alussa 2019. Suurinta osaa siitä ei voi koronaan liittää.

Tiedän, että valtiovarainministeri Saarikko on nyt yrittänyt neuvotella kumppaneidensa kanssa, että näitä menokehymiä ei nyt ainakaan enää uudestaan rikottaisi ensi keväänä. Veronmaksajana minua nyt kovasti kiinnostaisi, pääministeri Marin, [Puhemies koputtaa] sitoutuuko hallitus [Puhemies: Aika!] pysymään nykyisissä menokehyksissä koko loppuvaalikauden. [Ben Zyskowicz: Vai keimailetteko?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.45 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin me lähdemme siitä, että kevään kehysriihessä teemme ne päätökset, joista olemme aiemmin sopineet. Me olemme viime keväänä päättäneet 370 miljoonan euron sopeutustoimista, [Ben Zyskowicz: Ei tule riittämään!] jotka on tarkoitus päättää tänä tulevana keväänä kehysriihen yhteydessä, ja kyllä meidän tavoitteenamme on se, että hallituksen kehukset pitävät.

Me olemme nähneet viime vuosina myös sen, että olemme kohdanneet erittäin vakavan ja syvän pandemian, ja tämän seurauksena me olemme joutuneet myös ottamaan paljon enemmän velkaa kuin mitä olisimme halunneet, joutuneet pitämään yllä kulutuskysyntää, joutuneet pitämään huolta siitä, että yritykset eivät ajautuisi konkurssiin, sekä joutuneet pitämään huolta siitä, että ihmisten työpaikat selviytyisivät, kun olemme joutuneet ottamaan rajoitustoimia käyttöön ja sulkemaan yhteiskuntaa.

Sellaisen tarinan kertominen, että tämä hallitus olisi ollut jotenkin vastuuton — minun mielestäni se tarina ei pidä paikkaansa. Mielestäni me olemme tehneet vastuullista talouspolitiikkaa ja vastuullista politiikkaa myös ihmisten hyvinvoinnin, terveyden ja hengen näkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.46 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kysymyksen alussa edustaja Lepomäki [Elina Valtonen: Valtonen!] — korjaan: edustaja Valtonen — totesi, että hallitus on valinnut verotuksen kiristämisen tien. Otin puheenvuoron sanoakseni, että tämä ei pidä paikkaansa.

Arvoisa puhemies! Ensi vuodelle veroaste Suomessa laskee yli prosenttiyksikön, ja ensi vuonna valtiovarainministerin arvion mukaan veroaste on, arvoisa kokoomus, alhaisimmalla tasolla kymmeneen vuoteen. [Eduskunnasta: Onko näin? Ohhoh!] Mutta tärkein ostovoiman nousu tapahtuu, kun ihminen siirtyy työttömyydestä työhön, ja se on kaikki kaikessa, ja sen takia on tärkeää, että tämä kehitys, jossa 100 000 uutta työllistä vuoden aikana on tullut lisää, jatkuu. [Puhemies: Aika!]

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Arvoisa puhemies! Tämä on avainkysymys. Mitä teette, että tämä kehitys jatkuu, että verotus pysyy kohtuullisena ja työllisiä tulee lisää?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.48 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika pitkään kyettiin käymään tätä kokoomuksen asettamaa kysymystä, ennen kuin puhuttiin työstä, joka on kuitenkin kaiken lähtökohta. Lisää työllisyyttä, lisää työpaikkoja, lisää työtunteja tarkoittaa parempaa hyvinvointia ja vähemmän velkaa. Kasvu ja työ liittyvät myös tiiviisti yhteen. Muuten, myös se vihreä siirtymä, jota täällä paljon herjataan, on yhtä kuin kasvua ja työtä.

Mutta haluan todeta tässä, kun täällä on todellakin kokoomus esittänyt väitteen hallituksen ylikireästä veropolitiikasta, että teidän omassa esityksessänne, esimerkiksi vaaleissa, te lupasitte kansalle sähköveron kiristystä. Tämä hallitus ei ole tehnyt sähköveron kiristystä, päinvastoin. Olemme tehneet sähköveroon kohdistuvia alennuksia ja myös sähkönsiirtohinnoitteluun kohdistuvia helpotuksia.

Kotitalouksilla on huomattavasti enemmän kannusteita hyödyntää palveluita nyt, kun kotitalousvähennyksen reunaehdot ensi vuoden alusta parannetaan merkittävästi. [Puhemies: Kiitoksia!]

Ja totean [Puhemies: Aika!] myös sotesta, että kuntaveron nousupaine olisi paljon suurempi ilman hallituksen sote-uudistuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

16.49 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kireä verotus leikkaa ihmisten ostovoimaa, ja tämä näkyy kotimarkkinoilla varsinkin monien palveluliiketoimintaa tekevien yritysten piirissä, koska heillähän kysyntä riippuu nimenomaan ihmisten paikallisesta ostovoimasta. Nyt taloudessa on samalla inflaatiota — energian, asumisen, liikenteen hinnat ovat nousseet voimakkaasti — mutta myös yleistä hintojen nousua, mihin on lukuisiakin eri syitä. Kysyn: eikö tästäkin näkökulmasta pitäisi olla varovainen verotuksellisesti ja myös ylimääräisten maksujen suhteen ja huomattavasti tarkempi veropaineita kasvattavien valtion menojen ja sitoumusten suhteen? Nythän tässä on semmoinen hullunkurinen tilanne, että mehän esimerkiksi näitten EU-instrumenttien kautta subvennoimme muiden EU-maiden, myös meidän kilpailijoidemme, kilpailukyky- ja digiohjelmiä ja muuta, vaikka samaan aikaan kipuilemme esimerkiksi omien julkisten tutkimus- ja kehitysrahoitusten kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.50 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös teillä, edustaja Puisto, on usein tarkkanäköisiä analyyseja. Kiinnitätte erityisen oikein nyt huomiota inflaatioon ja hintojen nousuun monellakin eri sektorilla. Täällä tänään on puhututtanut oikein energian hinta meillä ja muualla, mutta myös keskustelu palkoista on noussut nyt esiin. Ja kyllä, olen täysin samaa mieltä kanssanne, että pitää olla tarkkana taloudenpidon kanssa näinä poikkeuksellisina aikoina, kun mitään takeita sille,

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

että korot eivät lähtisi nousuun, meillä ei ole. Sellaista taloudenpitoa meidän kannattaa yhdessä silloin harjoittaa.

Olette itse esittäneet erittäin ison menoaukon valtiolle näillä puheillanne sähköveron ja polttoaineveron kevennyksistä miljardimittakaavassa, ja sellainen esitys on varmasti ajatustasolla kaikkien mieleen — kukapa sitä vastustaisi — mutta silloin on oikeutettua kysyä ja on erityisen velvoitettu kertomaan konkreettisesti, kouriintuntuvasti ja pilkuntarkasti, mistä sen rahan aikoisi ottaa. [Leena Meri: Me olemme kertoneet sen kymmeniä kertoja!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.51 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä lopulta ihmiselle ratkaisee se, mitä rahapussissa on. Vaikka ette nyt työn verotusta olekaan kiristämässä, niin polttoaineverohan on merkittävästi kiristynyt. Se tankki, joka maksoi aiemmin 60 euroa, maksaa nyt 100 euroa.

Kokoomus tässä vaihtoehtobudjetissaan keventäisi verotusta 800 miljoonaa. Jokaiselle työntekijälle, jokaiselle eläkeläiselle jäisi vähän enempi rahaa käyttöön, eli se loisi tähän maahan kasvua. Silloin, kun keskusta oli vielä keskustapuolue, pääministerinä oli Juha Sipilä, verotusta kevennettiin 1,5 miljardia, syntyi yli 100 000 työpaikkaa, ja se itse asiassa teki sen, että tämän maan taloutta saatiin hyvään tasapainoon, mutta te valmistelette nyt maakuntaveroa. Eikö olisi aika viheltää se peli poikki, sillä se edelleen kiristäisi tätä tilannetta? Ruotsi, johon täällä tänään on jo viitattu, [Puhemies huomauttaa ajasta] päätyi samaan ratkaisuun, että maakuntaveroa ei otettu käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.52 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voi hyvänen aika, edustaja Heinonen, te puhutte aina jotenkin niin kiinnostuneena keskustasta, että kunhan ei vain pikkuisen teillä olisi kiinnostusta erityisesti keskustalaisuutta kohtaan. [Naurua]

Mutta tiedättekö mitä, edustaja Heinonen? Meillä keskustassa — sallitte nyt tämän veran puoluepolitiikkaa tästä aitiosta — ei ollenkaan ajatteluun sovi tuon tason bensaveron korotukset, joihin te viittaatte. Onko Lopella joku aivan erityisverotus, kun te olette saaneet veroilla hinnat nousemaan bensatankilla kuudestakymppistä sataseen? Nimittäin muualla Suomessa tällaista ei ole tapahtunut, ja siksi haluan nyt aivan erikseen mainita teille, että hallituksen piiristä ei tuollaisia polttoaineveron korotuksia ole toteutettu, ja toivon, etteivät muutkaan puolueet, kokoomuskaan, aivan tuollaisia olisi ajamassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.53 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus teki itse asiassa vuoden 2020 elokuussa koko 2000-luvun suurimman korotuksen bensa- ja dieserveroon, ja sen vaikutukset näkyvät nyt. Vaikka maailmanmarkkinahinta on oleellinen tekijä siinä, totta kai teidän massiivisen kovat korotuksenne tulevat siihen till kertoimella, kun markkinahinta nousee. Tämä näkyy siellä tankilla. Se näkyy teidän kotikunnissanne, se näkyy Lopella, se näkyy Rovaniemellä. Se tankki, jonka aiemmin sai 60 eurolla täyteen, maksaa nyt, arvoisa ministeri Saarikko, 100 euroa. Siitä tässä on kyse.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Te ette vastannut tähän maakuntaveroon. Maakuntaverosta Ruotsi luopui sen takia, että jos se otetaan käyttöön, niin samasta sosiaali- ja terveystalvvelusta maksettaisiin eri alueilla tämän maakuntaveron kautta eri hinta. Sen takia Ruotsi totesi, [Puhemies: Aika!] että sitä ei oteta käyttöön. Haluatteko te sen käyttöön vai ette? [Ben Zyskowiez: Vastatkaa kysymykseen!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

16.54 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt olisi varmaankin tämän salin syytä pitäytyä tosiasioissa. Te tässä nyt jo toisen kerran väititte, että hallituksen yhteen kertaan toteuttama polttoaineen veronkorotus olisi lähes kaksinkertaistanut bensatankin hinnan. [Välihuutoja] Se vaikutus oli 10 senttiä per litra. Ja muistutukseksi, kun kehuitte tuossa edellisen hallituksen toimia, että sekin korotti polttoaineveroa. Sitä ovat korottaneet useat hallitukset peräjälkeen. Tässäkin tapauksessa kysymyksessä oli siis vain elinkustannusten mukainen korotus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, suoraan kysymykseen vastaus.

16.55 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä varmistaa, että vaikka liikenneministeri Harakka aivan oikein ajoi asioita mittakaavaan, niin korotushan ei ollut edes 10:tä senttiä. Se oli vielä pienempi kuin mitä liikenneministeri tässä totesi.

Täällä oli suora kysymys myös maakuntaverosta, mutta ensinnäkin tietysti hämmentää tämä bensiinin hintakeskustelu nimenomaan kokoomuksen ja maailmanmarkkinahintojen ymmärtämättömyyden osalta, kun te markkinoitte itseänne puolueena, joka ymmärtää markkinataloutta. Asia on vakava kansalaisten kannalta, ja siksi olen ollut niin tarkka tivatessani perussuomalaisien puheita siitä, mistä rahat tällaisiin lupauksiin löytyisivät.

Mitä tulee maakuntaveroon, olen todennut, että sen yhtälö on mahdoton, mutta koska keskustelu on perusteltua ottaen huomioon uudet itsehallinnollisen suuntaiset alueet, mitkä Suomeen synnytetään sosiaali- ja terveystalvveluihin, on aivan oikein, että tämä asia perusteellisesti käydään läpi myös valtiovarainministeriössä ja valmistellaan ja selvitetään. Tätä työtä erinomaisesti pohjusti kaikkien puolueiden yhteinen parlamentaarinen komitea, joka ansiokkaasti tätä aihetta pohdiskeli, ja se työ ansaitsee jatkon, jota myös virkamiehet toteuttavat.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys sote-uudistuksen aikataulusta (Sari Essayah kd)

Suullinen kysymys SKT 226/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Siirrytään seuraavaan kysymykseen. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Keskustelu

16.56 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Aluevaalien ennakoöäenestyksen alkuun on enää reilu kuukausi aikaa. Hallitus vei viime kesänä tässä salissa läpi monella tavalla keskeneräisen sote-uudistuksen, ja hyvinvointialueet aloittavat reilun vuoden päästä.

Hyvinvointialueilta kuitenkin tällä hetkellä puuttuvat niin rahoitus, tietojärjestelmät kuin hoitajat, ja monien sopimusten ja myöskin rakennuskantojen siirtäminen on kesken. Alueiden välillä on myös erittäin suuria eroja siinä, miten tässä valmistelussa on edetty, ja kyllä tämä uudistus aivan varmasti lisää hoivahenkilökunnan taakkaa. Koronan uusista aalloista me emme voi tietää, mitä tuleman pitää. Riskinä on se, että meidän ruuhkautunut terveydenhuolto ajautuu kaaokseen.

Olisin kysynyt nyt hallitukselta: onko teidän mielestänne tällä hetkellä tämä sote-uudistuksen aikataulu aidosti realistinen [Leena Meri: Ei ole!] ja nimenomaan siltä kannalta katsottuna, että me emme samalla vaarana koko meidän terveydenhuolto- ja sosiaalijärjestelmämme kestävyyttä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.57 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Essayahin kysymykseen ja pelkoon voin kyllä sanoa, että teidän pelkonne on nimenomaan jo toteutunut näiden vuosikymmenten varrella. Meidänhän olisi pitänyt reagoida paljon nopeammin siihen, onko meillä sosiaali- ja terveydenhuollossa kestävyysvaje ja miten näihin uusiin uhkiin voidaan varautua. Me olemme istuneet tässä salissa 10—15 vuotta tekemässä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, ja vielä te käytte puheenvuoron, jossa annatte ymmärtää, että ei olisi tälläkään kerralla pitänyt tehdä.

Minun pitää sanoa, että tässä kriisissä meidän pitää ymmärtää, että jos meillä olisi selvästi keskitetympi järjestelmä niin, että alueilla perustason ja erityistason toiminta olisi sulautettu yhteen — ihminen kun ei tiedä, onko hän esimerkiksi perusterveydenhuollossa vai erikoissairaanhoidossa hoidossa, niin tämä ei ole iso kysymys kansalaisten näkökulmasta — tämän järjestämisen näkökulmasta on olennaista, että näiden toimijoiden määrä saadaan tässä maassa järkevästi toimimaan, [Puhemies: Kiitoksia!] jotta me voimme säästää myöskin yhteiskunnan kustannuksia [Puhemies: Aika!] ja tehdä järkevää toimintaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja vielä lisäkysymys. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.59 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit eivät ole missään vaiheessa vastustaneet sote-uudistusta itsessään. Pidämme sitä tärkeänä, vaikka tämä malli ei ole kyllä se, millaisella olisimme sen halunneet toteuttaa. Mutta onko tämä aikataulu realistinen?

Toinen kysymys liittyy siihen, että kun hallitus tietää sen, että tämä sote-uudistus lähtee rahoituksen suhteen sen pari miljardia takamatkalta, niin te olette tätä maakuntaveroa läheneet valmistelevaan. Edellisten kysymysten aikana me emme ole saaneet selvää siitä, onko hallitus nyt vielä tuomassa sen maakuntaveron paikkaamaan tätä rahoitusvajetta, joka tässä sote-uudistuksessa on. Valmistelu jatkuu, ja kuitenkin hallituksesta joka toinen mi-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

nisteri sanoo, että ei kannata, joka toinen kannattaa. Mikä on hallituksen linja tämän maakuntaveron suhteen? Pitääkö tämä uudistuksen aikataulu? Tästä me olemme huolissamme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.59 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tietenkin tärkeä asia ja oikeutettu kysymys näin aluevaalien kannalta, ja siksi haluan hälventää, edustaja Essayah, teidän huoltanne ja kaikkien niiden kansalaisten huolta, jotka pohtivat, onko nyt tässä sotien rahoituksessa joitain avoimia kysymyksiä: ei ole. [Sari Sarkomaa: Rahoitusmalli kesken!]

Rahoitusratkaisu ja sen periaatteet on hallituksen piirissä sovittu: se ratkaisu, joka turvaa alueille rahoituksen, sekä ratkaisu muutosvaiheeseen, joka tuottaa kustannuksia. Emme ole missään vaiheessa niitä kiistäneetkään. Ainahan muutokset, esimerkiksi palkkoihin liittyvät yhtenäistämiset tai uudet yhteiset tietojärjestelmät, tuottavat kustannuksia. Niihin on rahoitusta, ja vastaavalla tavalla on rahoitusmalli olemassa, miten järjestetään rahoitus näille tuleville hyvinvointialueille. Sellaisen epäluulon ikään kuin lietsominen, että hallituksella olisi tässä jotain epäselvää — epäselvää ei ole. Tämä ratkaisu on yhdessä tehty.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 135/2021 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 18/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 18/2021 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 8.12.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset. [Hälinää] — Samalla pyydän, että sali hiljenee äänestyksiä varten.

1. lakiehdotus

14 §

Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Teen perussuomalaisten vastalauseen mukaisen muutosesityksen 14 §:ään.

Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Purran tekemää esitystä.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Riikka Purra ehdotti Mauri Peltokankaan kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 38; poissa 56 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

62 c §

Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Teen perussuomalaisten vastalauseen mukaisen muutosesityksen 62 c §:ään.

Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Purran tekemää esitystä.

Riikka Purra ehdotti Mauri Peltokankaan kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 82, ei 61; poissa 56 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

62 l §

Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Esitän perussuomalaisten vastalauseen mukaisesti, että pykälä poistetaan.

Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Purran tekemää esitystä.

Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen esityksen 62 l §:ään.

Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Talvitien esitystä.

Riikka Purra ehdotti Mauri Peltokankaan kannattamana, että pykälä poistetaan vastalauseen 1 mukaisesti. Mari-Leena Talvitie ehdotti Heikki Vestmanin kannattamana, että pykälä poistetaan vastalauseen 2 mukaisesti.

Keskustelua ei syntynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ehdotukset ovat saman sisältöiset, joten niitä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ja Mari-Leena Talvitien ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 82, ei 61; poissa 56 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

62 m §

Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Esitän perussuomalaisten vastalauseen mukaisesti, että pykälä poistetaan.

Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Purran tekemää esitystä.

Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen esityksen 62 m §:ään.

Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Talvitien esitystä.

Riikka Purra ehdotti Mauri Peltokankaan kannattamana, että pykälä poistetaan vastalauseen 1 mukaisesti. Mari-Leena Talvitie ehdotti Heikki Vestmanin kannattamana, että pykälä poistetaan vastalauseen 2 mukaisesti.

Keskustelua ei syntynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ehdotukset ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ja Mari-Leena Talvitien ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 83, ei 60; poissa 56 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

62 n §

Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Esitän perussuomalaisten vastalauseen mukaisesti, että pykälä poistetaan.

Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Purran tekemää esitystä.

Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen esityksen, että pykälä poistetaan.

Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Talvitien esitystä.

Riikka Purra ehdotti Mauri Peltokankaan kannattamana, että pykälä poistetaan vastalauseen 1 mukaisesti. Mari-Leena Talvitie ehdotti Heikki Vestmanin kannattamana, että pykälä poistetaan vastalauseen 2 mukaisesti.

Keskustelua ei syntynyt.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ehdotukset ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ja Mari-Leena Talvitien ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 83, ei 60; poissa 56 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

66 §

Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Teen perussuomalaisten vastalauseen mukaisen pykälämuutosesityksen.

Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Purran tekemää esitystä.

Riikka Purra ehdotti Mauri Peltokankaan kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 49; poissa 59 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Voimaantulosäännös

Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Teen perussuomalaisten vastalauseen mukaisen muutosesityksen.

Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Purran tekemää esitystä.

Riikka Purra ehdotti Mauri Peltokankaan kannattamana, että voimaantulosäännös hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 35; poissa 57 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 135/2021 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle yhteistoimintalaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 159/2021 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 18/2021 vp

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 18/2021 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 8.12.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

1. lakiehdotus

1 luvun 2 § 1 mom

Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Esitän, että pykälä saa sen muodon, joka on vastalauseessa.

Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Satosen esitystä.

Arto Satonen ehdotti Mari-Leena Talvitien kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Arto Satosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 81, ei 63; poissa 55 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 159/2021 vp sisältyvien 1.—36. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Jussi Halla-ahon vapautuspyyntö hallintovaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 162/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 10.12.2021 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 10.12.2021 kello 10.

6. Mari Rantasen vapautuspyyntö hallintovaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 163/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 10.12.2021 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 10.12.2021 kello 10.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta Hallituksen esitys HE 230/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus antoi keskiviikkona eduskunnalle esityksen laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta. Esityksen tavoitteena on suojata erityisesti covid-19-taudin vakaville seurauksille alttiiden sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja käyttävien asiakkaiden ja potilaiden henkeä ja terveyttä. Samalla mahdollistettaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tarjoavan työnantajan mahdollisuus käsitellä henkilöstönsä rokotesuojaa tai sairastetusta covid-19-taudista koskevia tietoja. Näiden pääasiallisten tavoitteiden lisäksi sääntelyllä olisi mahdollista turvata sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön terveyttä ja työturvallisuutta sekä osaltaan turvata myös riittävien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiiden sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden ja potilaiden turvaamiseksi, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa kaikissa sellaisissa tehtävissä, joihin sisältyy lähikontaktin aiheuttama tartunnanriski kyseiselle asiakkaalle tai potilaalle, voisi vain erityisestä syystä käyttää henkilöä, jolla ei ole joko covid-19-rokotuksen tai enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetun laboratoriovarmistetun covid-19-taudin antamaa suojaa covid-19-tautia vastaan. Työntekijä, joka ei lääketieteellisistä syistä voisi ottaa rokotetta, voisi kuitenkin osoittaa suojan covid-19-tautia vastaan todistuksella hänelle enintään 72 tuntia ennen työvuoroon saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta.

Samalla ehdotetaan säädettäväksi työntekijän ja opiskelijan tehtävään soveltuvuuden arvioimiseksi, että työnantajalla olisi oikeus käsitellä tietoja työntekijän tai opiskelijan saamista covid-19-rokotuksesta tai enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta covid-19-taudista. Sama koskisi virkasuhteessa työtä tekevän soveltuvuuden arviointia kyseisissä työtehtävissä toimimiseen.

Arvoisa puhemies! Esitys lisäisi asiakas- ja potilasturvallisuutta vähentämällä covid-19-taudin leviämisen riskiä vakavalle taudille alttiisiin potilaisiin ja asiakkaisiin. Esitys lisäisi myös terveydenhuollon potilaiden ja sosiaalihuollon asiakkaiden luottamusta siihen, että heidän saamansa hoito ja hoiva on turvallista. Tavoitteena on siis suojella covid-19-taudin osalta erityisen hauraassa asemassa olevien ihmisten terveyttä ja henkeä.

On muistettava, että myös ylimmät laillisuusvalvojat ovat ratkaisuihinsa todenneet, ettei yhdenkään korkeimpiin riskiryhmiin kuuluvan henkilön tulisi joutua tilanteeseen, jossa hän olisi pakotettu hyväksymään, että häntä avustavalla henkilöllä ei mahdollisesti olisi

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

parasta tarjolla olevaa suojaa hengenvaarallista tautia vastaan. Julkisen vallan velvollisuus suojella jokaisen henkeä ja terveyttä edellyttää siitä huolehtimista, että välttämättömät palvelut voidaan järjestää vaarantamatta niistä riippuvaisen henkilön terveyttä ja henkeä.

Ehdotus voisi edelleen lisätä henkilökunnan rokotekattavuutta ja hakeutumista rokotukseen, vaikka covid-19-rokotteen ottaminen olisi edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa työskenteleville vapaaehtoista. Rokotteen ottaminen vähentäisi myös henkilökunnalle itselleen aiheutuvaa covid-19-tartunnan saamisen riskiä sekä riskiä tartuttaa muita työntekijöitä. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan oman tartuntariskin väheneminen osaltaan voisi turvata myös henkilökunnan riittävyttä vähentämällä henkilökunnan covid-19-tautiin sairastumisesta tai karanteenista johtuvia poissaoloja.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tarkastellut tässä vakavassa covid-19-epidemiatilanteessa hyvin nopeassa aikataulussa useita erilaisia vaihtoehtoja siitä, miten parhaalla mahdollisella tavalla pystyisimme suojelemaan tälle taudille ja sen vakaville seuraamuksille alttiiden henkilöiden terveyttä ja henkeä. Tämä nyt ehdotettu muutos mahdollistaisi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita käyttävien riskiryhmiin kuuluvien asiakkaiden ja potilaiden terveyden ja hengen suojelun niin sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä kuin kotiin annettavissa palveluissakin.

Lopuksi haluan todeta, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on jo tapauksia, joissa covid-19-taudin vakaville seuraamuksille altis asiakas tai potilas on saanut tartunnan hänen hoitoonsa ja hoivaansa osallistuvilta henkilöltä. Valitettavasti tämä tartunta on joissakin tapauksissa vaatinut tämän ihmisen hengen. Yksikin menetetty elämä on liikaa, ja juuri siksi, arvoisa puhemies, olemme päätyneet siihen, että tuomme tämän esityksen eduskunnan tarkasteluun. Siksi se on välttämätön ja myös kiireellinen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Etukäteenkin on tullut tietoa, että halutaan käydä debattia tässä asiassa, joten mennään siihen. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

17.16 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On pakko kysyä, ettekö te oikeasti keksi mitään muuta ratkaisua kuin asettaa niin sanotusti rokotepakon. Hoitajista on pulaa, ja varmasti, ihan takuuvarmasti, yksistäkään käsistä ei tällä hetkellä olisi varaa oikeasti luopua.

Perussuomalaiset ovat ehdottaneet jo joku aika sitten, että passin voisi korvata pikatestillä. Tätä samaa pystyisi loppupelissä käyttämään aivan hyvin myös ravintoloissa ja tapahtumissa, mutta etenkin tuomalla tämän pikatestin koronapassin rinnalle ei tarvitsisi ketään pakottaa näitten rokotteitten ottamiseen. Tämä on kuitenkin oikeasti yksilökysymys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

17.17 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten ministerin hyvässä esittelypuheenvuorossa kuulumme, tässä esityksessä ehdotetaan tartuntatautilakiin yhtä uutta pykälää, jolla pyritään kohtuullisin keinoin suojaamaan haavoittuvim-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

massa asemassa olevien potilaiden ja asiakkaiden terveyttä ja henkeä. Sen tärkeämpiä perusoikeuksia ei ihmisillä ole. Kuitenkin tässä esityksessä arvioidaan yli kymmenen sivun verran sitä, onko esitys sopusoinnussa Suomen perustuslain kanssa, ja esitys ehdotetaan lähetettäväksi tätä tarkastelua varten eduskunnan perustuslakivaliokunnan käsittelyyn. — Ei muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

17.18 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on luonnollisesti tulossa sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön laatimista varten, ja siellä suoritamme tietenkin asianmukaisen ja perusteellisen kuulemisen ja pohdinnan yksityiskohdista.

Haluaisin kysyä ministeriltä nyt tämän esittelyni pohjalta, että kun tätä on uutisoitu niin, että ”hoitajille tulossa pakkorokotus”, niin onko tämä uutisointi harhaanjohtavaa. Jos olen oikein ymmärtänyt, niin eihän tässä siitä ole kysymys, että pakotettaisiin tai väkisin pistettäisiin kenellekään rokotetta, vaan kysymyksen on siitä, että otetaan tavallaan koronapassi työpaikalle käyttöön. Oikeastaan kysyisin myös tähän liittyen sitä, ihan samalla tavalla kuin täällä edellä edustaja kysyi, voitaisiinko myös ajatella niin, että tuore negatiivinen testitulokset hoitajalla — yleisemminkin, ei pelkästään niillä, joilla on ihan selkeä terveydellinen este, vaan muutoinkin — [Puhemies: Kiitoksia!] korvata tämän rokotteen ihan niin kuin passissakin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

17.19 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys tuodaan hirveällä kiireellä eduskuntaan. Hauraimpia asiakkaita ja potilaita tulee todella kaikin keinoin suojata ja käyttää kaikki mahdolliset keinot. Tietysti koronarokote, jota olemme suositelleet, on yksi keino muiden joukossa. Suojautuminen, maskit ja niin edelleen ovat tärkeitä siinä rinnalla, ja myös niiden testien tekeminen.

Yksikin menetetty henki on liikaa, olemme samaa mieltä siitä, mitä ministeri sanoi, mutta kysymme nimenomaan sitä, että kun tämä nykyinen rokote ei takaa sitä, etteikö hoitaja voisi tietämättään välittää virusta myös potilaille, ja sen sijaan meillä on erittäin nopeita, yksinkertaisia, tehokkaita pikatestejä, joita tehdään muillakin työpaikoilla tai konferensseissa, niin eivätkö tällaiset edulliset pikatestit olisi nimenomaan ne, joita pitäisi ottaa laajalti käyttöön. Rokotteita meillä on viety eteenpäin, mutta se on aina tehty vapaaehtoisuuden pohjalta ja sopimusperustaisesti, ei koskaan painostamalla ja pakottamalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

17.20 **Ano Turtiainen vkk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Siis käsittelemme nyt hallituksen esitystä, jolla jo ennestään työvoimapulasta kärsivän terveydenhuoltoalan henkilöstöä simputetaan oikein kunnolla. Heidät pakotetaan ottamaan kyseenalaisia kokeellisia rokotteita, tai vaihtoehtona on jättää työpaikka ja sitä kautta menettää myös toimeentulo.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Satojen yhteydenottojen perusteella alan ihmiset ovat nyt massoittain jättämässä työpaikkansa. Yhteydenotoista selviää myös, että sairaalat ovat täyttyneet rokotehaitoista kärsivistä potilaista. Ymmärtääkö hallitus, mitä se on nyt toteuttamassa?

Ministeri Kiuru, onko suurin syyneen tällaisen toimintanne jatkamiselle, että tiedätte joka tapauksessa joutuvan syytteeseen jopa kansanmurhasta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

17.21 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Turtiainen, kaikki, mitä tässä salissa sanotaan, on onneksi julkista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kimmo Kiljunen, olkaa hyvä.

17.22 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli arvokasta, että ministeri vastasi juuri tällä tavalla — kun tähän kysymykseen, mikä täällä heitettiin, ei voi vastata muulla tavalla.

Suomen hallitus on poikkeuksellisen hienosti hoitanut tämän koronaviruksen Suomessa. Kustannukset ovat pienempiä kuin muualla, ja myöskin tauti on paremmin hallinnassa kuin muualla, [Jussi Halla-ahon välihuuto] ja te, ministeri Kiuru, olette ollut kärkijoukossa siinä. Olette kamppailut jatkuvasti tässä tilanteessa, pitänyt meitä tietoisina, missä mennään, ja arvokkaalla tavalla pystynyt vaikuttamaan siihen, että olemme selviytyneet tästä koronatilanteesta näinkin hyvin kuin olemme selviytyneet. [Sheikki Laakso: Mennään asiaan!]

Tässä suhteessa on tärkeä myöskin tämä esitys, jonka nyt olette tuonut esille. Meidän on myöskin huolehdittava siitä, että terveydenhuoltohenkilökunta on sellaisessa kunnossa, että aidostikin haavoittuvimmat ihmiset voidaan hoitaa sillä tavalla, että se hoitotilanne on uskottava. Ja tässäkin suhteessa, ministeri, olette tehnyt hyvän, arvokkaan esityksen, ja se ansaitsee sen kaiken tuen, mitä tässä eduskunnassa tähän tilanteeseen voidaan tehdä. Meillä on hälyttävä tilanne se, että tämä korona [Puhemies koputtaa] on vain kiihtynyt ja vaikeutunut, ja siinä suhteessa olette oikeassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.23 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvä, että rokotusten ottamista riskin vähentämiseksi suositellaan erityisesti hauraiden ja sairaiden ihmisten hoitohenkilökunnalle sekä heidän kanssaan työskenteleville, mutta tämä pakko-rokotus, joka tässä käytännössä nyt on tulossa, ei ole oikea keino siihen. Valitettavasti näissä koronarokotteissa näyttäisi nyt olevan tilanne, että tämä virus saattaa mennä tästä rokotteesta läpi, mikä tarkoittaa sitä, että sieltä voi tulla tartuntoja ja myöskin tartuttavuutta. Tätä osin tämä on ongelmallinen esitys.

Kysyisinkin nyt ministeriltä, oletteko te todella pohtineet kaikki muut mahdolliset keinot ottaa käyttöön, kuten täällä eduskunnassakin meillä on FFP2-maskit ja meillä on nyt pikatestit käytössä. Voisiko ajatella, että ennen kuin tällaista hiukan epävarmaa rokotesuojaa laajennetaan ainakaan pakolla, [Puhemies huomauttaa ajasta] niin ottaisitte myös nämä muut keinot käyttöön?

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

17.24 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Zyskowicz aikaisemmin esitti hyvän kysymyksen. Ei se tässä salissa ole huono kysymyksenasettelu, koska täällä edustajat lähtevät siitä, että me kyseenalaistamme sen, mikä on perustuslaillisesti tärkein ihmisen perusoikeus. Olen kyllä edustaja Zyskowiczin kanssa samaa mieltä siitä, että kyllä elämä on perusoikeutena kaikkein tärkein, mutta jatkuvasti me istumme tässä salissa vääntämässä yksittäisissä lakiesityksissä siitä, onko perustuslakia ja perusoikeuksia noudatettu. Ei siksi ole ihme, että kymmenenkin sivua on perusteltu tässäkin esityksessä sitä, uskallammeko me ja voimmeko me tuoda tällaisen esityksen eduskuntaan käsiteltäväksi vielä ennen joulunpyhiä. Uskon, että kansanedustajilla olisi varmasti intressiä tehdä paljon muutakin.

Mutta jos jo lähtökohta on se, että me emme halua ajatella, että meidän täytyy suojella meidän haavoittuvimmassa asemassa olevia ihmisiä, kuten vammaisia [Jani Mäkelä: Kuka niin on ajatellut? Kuka niin on sanonut?] ja vanhuksia, jotka ovat täysin [Puhemies huomauttaa ajasta] meidän sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän armoilla... Onko turvallista vai ei, siitä tässä on kysymys. [Jani Mäkelä: Meni aika törkeäksi!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Purra, olkaa hyvä.

17.25 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Epidemiatilanne on hyvin huolestuttava ja tartuntojen määrä on jälleen huipussaan. Vaikka rokotekattavuus on korkealla, meillä on passit käytössä, siitä huolimatta virus leviää ja tartuntamäärät kasvavat. Rokotteet ovat kannatettavia, koska ne ehkäisevät niin tehokkaasti vakavaa koronatautiä, mutta valitettavasti tartuntoja ne eivät ehkäise. Meidän pitää vaikuttaa nimenomaan siihen, että virus ei leviäisi, ja siksi me esitämme pikatestejä.

Tämä ei ole perussuomalaisen keksintö, vaan pikatestejä kannattaa myös THL. Tämä olisi paljon parempi tapa varmistaa se, että ihmisellä ei ole tartuntaa. Ja kuten edustaja Rantanen totesi, pikatestit on tuotu jopa kansanedustajien käyttöön eduskuntaan. Eikö tätä voisi silloin ajatella käytettäväksi myös sellaisilla sektoreilla, joissa ehdottomasti ihminen ei saa olla tartutettu?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tavio, olkaa hyvä.

17.27 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Huoli sairaiden ja riskiryhmien kanssa lähikontaktissa toimivien tartunnoista on ymmärrettävä. Se on selvä. Myös perussuomalaiset antavat hoiva-alalle vahvan koronarokotussuosituksen, mutta pakon sijaan perussuomalaiset ehdottavat pikatestejä kaikille. Rokote suojaa vakavalta tautimuodolta mutta ei estä tartuntaa eikä myöskään tartuttamista. Siten yleisempi testaus hoiva-alalla voisi vähentää tartuntoja sairaisiin, kun myös rokotetun henkilöstön tartunnat havaittaisiin. Näin ollen perussuomalainen linja on itse asiassa hallituksen linjaa potilasturvallisempi. Ettekö te tunnista tätä lainkaan, ministeri Kiuru? Oletin, että tästä olette käyneet pitkät keskustelut lainvalmistelussa ja hallituksessa. Mihin on päädytty tämän pikatestauksen osalta? Miksi sillä ei ole voitu korvata tätä? [Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

17.28 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon todella, että huomenna iltapäivällä saisimme testaus- ja jäljitysstrategian päivitettyä. On aika hilkulla, että me saisimme huomenna jo tuloksia aikaan.

Tämä perussuomalaistenkin toivoma pikatestaus pitää saada laajemmin yhteiskunnassa käyttöön. [Riikka Purra: Hienoa!] On tärkeää, että se tehdään. Olen itse ajanut hyvin vaakaasti näinä aikoina sitä, [Mika Niikko: Kaksi vuotta!] että saisimme laajemmin antigeenitestauksen yhteiskuntaan käyttöön. Se koskisi työpaikkoja, mutta se koskisi myös kouluja. Ja on tärkeää, että me saisimme näissä asioissa myöskin muutettua näitä vanhoja lukuja, ja siksi, niin kuin täällä edustaja Purra aikaisemmin totesi, myös THL on kääntynyt sille kannalle, että tässä asiassa voitaisiin edetä. Toivon, että saisimme huomenna esimerkkejä siitä, millä tavalla testaus- ja jäljitysstrategia tähän aikaan ja tähän tautitilanteeseen tuodaan sopivalla tavalla, ja toivon, että me pystyisimme jo huomenna iltapäivällä tai viimeistään maanantaina [Puhemies koputtaa] tulemaan julki näillä uusilla linjauksilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

17.29 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin oikeastaan kiittää ministeri Kiurua rohkeudesta tuoda tämä lakiesitys tänne eduskuntaan. Ei ole kovin helppoa tuoda tällaista esitystä, kun meille edustajille tulee vähän väliä sähköpostia rokotusta vastustavilta henkilöiltä.

Itse näen kuitenkin, että julkisen vallan tärkein velvollisuus on se, että me suojelemme jokaisen ihmisen henkeä ja terveyttä, erityisesti heikoimmassa asemassa olevien. Kun me puhumme tästä laista, kysymys on sote-työnantajasta ja myöskin siitä, että on aivan normaalia olettaa, että terveet ihmiset menevät hoitamaan näitä heikossa asemassa olevia ihmisiä. Nyt jos mietitään ihan käytännön tasolla, niin sitten jos henkilö ei halua ottaa tätä rokotusta tai se johtuu siitä, että on lääketieteellinen syy siihen, niin hän voi esittää enintään 72 tuntia vanhan testituloksen, ja siinäkin tapauksessa, että rokotusta ei ole ottanut, työnantaja voi sitten esittää jotain vaihtoehtoisia työtä. [Puhemies koputtaa]

Minusta tämä on hyvä esitys, ja toivon, että se saa hyväksynnän tässä salissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.30 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveysviranomaisten mukaan tehohoidon kuormitus on tällä hetkellä kaksinkertaistunut lokakuun loppuun verrattuna. Kuten tässä keskustelussa on tuotu esille, rokote suojaa varsin hyvin vakavalta koronan tautimuodolta, ja erityisesti sen takia rokotteiden ottaminen on erittäin kannatettavaa ja suositeltavaa. Mutta kuten myös todettu, rokotteiden ottaminen ei estä sitä, että henkilö saattaisi jossain tilanteessa tartuttaa, ja siksi edelleen tarvitaan muitakin varokeinoja, vaikka kaikki henkilökunnasta hoitoalalla olisivat ottaneet, ja toivottavasti ovat ottaneet, rokotteet.

Tälläkin hetkellä työntekijöiltä voidaan edellyttää tartuntatautilain 48 §:n perusteella tietyissä tapauksissa rokotesuojaa, mutta tämä uusi esitys kattaa tämän koronarokotteen. Tavoitteena on suojella henkeä ja terveyttä, kuten on tullut esille, ja sehän on koko hoitoalan tavoite: pitää jokaisesta ihmisestä hyvää huolta.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.31 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen lähi- ja perushoitajaliiton Paavola on todennut seuraavasti marraskuun alussa: ”Koronapassi tai pakokorokottaminen on sama asia. Siinä pakotetaan ihminen ottamaan rokote. Tässä tilanteessa, jossa hoitajia on tosi vähän tarpeeseen nähden, se on aika riski.”

Lisäksi haluan myös todeta tähän, että rokotevastaisuus on aivan eri asia kuin yksilön vapaus itse päättää rokotteiden ottamisesta. Ne ovat kaksi eri asiaa, ja niitä ei tulisi täällä salissa sekoittaa.

Haluaisin ministeriltä kysyä, koska tässä hoitajille tarkoitettussa laissa lukee myös, että ”esityksessä ehdotettua sääntelyä sovellettaisiin myös virkamiehiin ja viranhaltijoihin”. Kysynkin ministeriltä: Mihin virkamiehiin ja viranhaltijoihin esityksessä viitataan? Koskeeko tämä esimerkiksi poliiseja tai opettajia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

17.32 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on rajattu sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunta niihin, joilla syntyy tämä arkaluonteinen kontakti, mutta se ei tarkoita sitä, että on kysymys vain sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä, sillä sosiaali- ja terveydenhuollon alalla työskentelee myös paljon tukitehtävissä toimivia ja esimiestehtävissä toimivia henkilöitä, jotka voivat olla soveltuvalta koulutukseltaan muitakin kuin henkilökuntaa, jolla on sosiaali- ja terveydenhuollon ammattipätevyys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Berg, olkaa hyvä.

17.33 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on todella tarpeen juuri sen takia, mitä täällä tuli muutamissa hyvissä puheenvuoroissa, että voimme suojella ihmisten henkeä ja terveyttä, erityisesti näiden hauraimmista asemassa olevien henkeä ja terveyttä. Jokaisella suomalaisella pitäisi olla varmuus siitä, että kun hän joutuu sairaalahoitoon tai vastaavaan hoitoon, häntä hoitaa sellainen henkilökunta, jolta hänellä ei ole riskiä tai ainakaan suurta riskiä saada koronatartuntaa.

Testaaminen niille, jotka eivät voi ottaa rokotteita, on olemassa. Se on kirjattu tänne lakiin. Itse olen sitä mieltä, että on varmaan todella hyvä, että myös arvioidaan sitä, että tämä testaaminen voitaisiin käytännössä hoitaa mahdollisesti myös näillä pikatesteillä, koska se varmasti helpottaisi sitä ihan käytännön arjen tilannetta, missä henkilö pitäisi testata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

17.34 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tänä päivänä luin sellaisen uutisen... [Mika Niikon välihuuto] — Jos saisin puhua. — Tänään luin sellaisen uutisen, jossa THL kertoi sellaisen arvion, että omikronvariantti esiintyy rokotetuilla henkilöillä varsin usein oireettomana tai vähäoireisena. Nyt kun on todennäköistä, että tämä omikronvariantti hyvin pian on johtava variantti myös Suomessa — siinä ei luultavasti kovinkaan kauaa mene, jos sen leviämisluvut pitävät paikkansa — niin olemmeko me itse asiassa siinä tilanteessa, että olisikin lähes oleellisempaa testata ne rokotetut henkilöt kuin

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

rokottamattomat, koska rokotettu henkilö voi kantaa tietämättään näitä variantteja, jo deltaa puhumattakaan omikronista? Eli eikö tämä perussuomalaisten ehdotus tästä testaamisesta ole joka tapauksessa se, mihin täytyisi mennä, että pikatestataan myös rokotettuja henkilöitä? Meille kansanedustajillekin on nyt jaettu tartuntatestit, meille on jaettu FFP2-maskit, vaikka meidän kattavuutemme on yli 90 prosenttia. Emmekö me luota rokotteisiin vai emmekö halua testata?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

17.35 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni ja kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä tämä tartuntatautilain muutos on lämpimästi tervetullut eduskuntaan. On tärkeää, että valiokunta käy tämän huolella läpi, mutta tämä on välttämätön lainmuutos, jotta me voimme turvata mahdollisimman hyvin sen, että hoitoympäristö on turvallinen ja niillä henkilöillä, jotka hoitavat haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä, on riittävä suoja koronaa vastaan.

On myöskin tärkeää, että asioissa edetään ripeästi. On ollut ikävä asia se, että koronapassi tuli niin viiveellä Suomeen. Se on tullut kalliiksi. Kysynkin nyt, ministeri Kiuru: Mitä toimia te teette, että voisimme laajentaa koronapassin käyttöä? Onko mahdollista, että hallitus ryhtyisi toimiin, niin kuin muissa Euroopan maissa on tehty, että apteekit on otettu mukaan koronan torjuntaan? Apteekit ovat rokotaneet esimerkiksi Osllossa, ja siellä rokotuskattavuus on noussut ripeästi. Myöskin antigeenitestit on otettu käyttöön, ja apteekit ovat niitä ottaneet, esimerkiksi Virossa heti, kun koronapassi otettiin käyttöön, [Puhemies koputtaa] ja tämä on vapauttanut voimavaroja julkiselta sektorilta. Eikö nyt pitäisi ottaa myös yksityinen sektori mukaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

17.36 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta se ensimmäinen ja varmasti tärkein asia on nyt, että me saamme myöskin työterveyshuollon vahvemmin rokotamiseen mukaan. Me olemme antaneet tämän mahdollisuuden kentälle jo tähänkin mennessä, mutta valitettavasti esimerkiksi Helsinki näinkin suurena kaupunkina ei ole tätä mahdollisuutta hyödyntänyt. Nyt HUSin alueella kunnat tulevat ottamaan rokotetyössä työterveyshuollon vahvasti mukaan, ja jo tällä hetkellä valmistellaan tätä työtä, miten se sitten toteutuu.

Itse ajattelen, että meillä on aika kiire kolmansien rokotusten antamisessa, ja tässä tapauksessa edustaja Sarkomaa kysymys on ihan aiheellinen, että mistä nyt saadaan nopeasti niitä lisäkisiä. Meidän täytyy pystyä myös työterveyshuoltoa nyt ottamaan mukaan.

Haluan sanoa, että olen itse täyttänyt 47 ja omakin rokotesuojani jo kuudenkin kuukauden ajattelulla menee vanhaksi tuolla tammikuun loppupuolella. [Mika Niikon välihuuto] Vakava kysymys, koska kun katson teitäkin tässä salissa, eivät tässä nyt kaikki ihan nuoria naisia ja miehiä enää ole. Joten esimerkkinä haluan todeta, että kyllä suomalaiset ovat [Puhemies: Kiitoksia!] vakavassa riskissä, ja se pitää ottaa huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

17.37 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme nyt rokoteasiaa. Itse olen farmasian koulutuksen saanut, ja sillä tavalla tämä lääkepuoli on ainakin omasta mielestäni melko tuttua. Jos mieltii tätä lääkeasiaa, kyllä Suomi ja koko muu maailma olisivat paljon synkempiä, ellei olisi lääkkeitä ja rokotuksia keksitty. Se vain on tällä tavalla. Suosittelen rokotuksia — suosittelen rokotuksia. Korona on vakava tauti. Se on vakava tauti.

Mutta tämä testiasia, mitä perussuomalaiset ovat esittäneet ja minkä ministerikin nyt otti ihan vakavasti, että näitä kotitestejä ja pikatestejä olisi enemmän käytössä, olisi ihan todella hieno asia — aivan kuten eduskunnassa meille oli jaettu näitä testejä. Tosiasiahan on, että myös rokotettu voi tartuttaa tätä tautia, ja kun usein rokotettu sairastaa sen taudin miehdommin [Puhemies koputtaa] ja ei välttämättä tiedä niitä oireita, niin voi tartuttaa. [Puhemies huomauttaa ajasta] Pidän tärkeänä, että pidetään huolta, että näitä pikatestejä myös työnantaja kustantaisi. Onko sitä ajateltu?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

17.39 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuri osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluksessa työskentelevistä henkilöistä on ottanut tarvittavat koronarokotteet. Ei pitäisi olla kenellekään epäselvää, että rokotteet kannattaa ottaa. Ne eivät estä mahdollista sairastumista koronaan mutta suojaavat todistettavasti sen vakavalta muodolta. Rokotteiden ottaminen on vastuullista toimintaa yksilön ja koko yhteiskunnan kannalta. Olemme kuulleet sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa terveydenhuollon asiantuntijoilta, että on vain pieni joukko niitä ihmisiä, jotka eivät hyödy rokotteista oman terveystilanteensa vuoksi. Terveystieteelliset ja terveydenhuollon asiantuntijat ympäri maailman ovat yksiselitteisesti kehottaneet kansalaisia ottamaan rokotteet, koska ne ovat toimiva suoja taudin vakavaa muotoa vastaan. Onkin varsin hämmäntävää, että pieni joukko terveydenhuollossa työskentelevistä on käsittänyt rokotteiden ottamisen omantunnonkysymykseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

17.40 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Eduskunnassa yli 90 prosenttia kansanedustajista on ottanut kaksi rokotetta. Siitä huolimatta me tänään puhemiesneuvostossa tehtiin vahva suositus, että jokainen kansanedustaja testauttaa itsensä ennen tänne töihin tulemistä pikatestillä kotonaan.

Hallituksen esityksessä mainitaan, että Pfizerin rokotteiden teho tartuttavuutta vastaan laskee kolmen kuukauden jälkeen tasolle 25 prosenttia. Hallitus selvitti tämän esityksen yhteydessä myös testaamisen vaikutuksia ja totesi, että sillä keinolla voitaisiin eliminoida noin puolet potilastartunnoista. Elikä testaaminen olisi tehokkaampaa kuin tämän rokotteiden ottaminen, jos siitä rokotteiden ottamisesta menee se kolme kuukautta tai enemmän aikaa seuraavaan tehosterokotteeseen.

Joten, arvoisa hallitus, lisätkää ihmeessä tämä testaaminen nyt siihen vaihtoehdoksi rokotteiden sijaan, koska nämä henkilöt, jotka eivät ota sitä rokotetta, eivät kiusallaan ole ottamatta sitä, vaan heillä on siihen tärkeä henkilökohtainen syy, joka koskee heidän terveystään ja hyvinvointiaan. [Puhemies koputtaa] Näin minä uskon ainakin sen palautteen perusteella, mitä olen saanut.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

17.41 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattisessa eduskuntaryhmässä työskentelee kaksi lääkäriä, ja sen lisäksi ryhmämme on todennäköisesti tämän talon ainut, joka on sataprosenttisesti rokotettu.

Me olemme tätä hallituksen esitystä tänään meidän ryhmässämme miettineet ja pohtineet ja todenneet, että totta kai koronan vakaville seurauksille alttiita potilaita tulee ehdottomasti suojella altistumiselta, mutta tämä hallituksen esitys ei meidän mielestämme ole kyllä siihen paras mahdollinen keino, semminkin kun tiedetään myös tässä talossa, että kahdesti rokotetut henkilöt ovat saaneet koronatartunnan ja tuoneet koronaviruksen tähän taloon.

Arvoisa hallitus, kristillisdemokraatit omassa ryhmäkokouksessaan tänään vahvasti toivat esille, että pikatestit tulisi ottaa käyttöön, koska pikatestien kautta me pystymme varmistamaan, että sillä hoivahenkilökunnan tai hoitohenkilökunnan jäsenellä, joka menee potilaan luokse, ei sillä hetkellä ole sitä virusta. [Puhemies koputtaa] Millään muulla me emme pysty sitä varmistamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.42 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaikkien olisi hyvä muistaa, että ministeri Kiuru puhui äsken hyviä sanoja, kun hän sanoi, että ihmisen elämän ja terveyden suojeleminen on meidän kaikkien tärkein tehtävä. Sen tärkeämpää meillä ei täällä elämämme aikana ole annettu.

Toinen asia: Kun otamme rokotteen, niin vaikka sairastaisimme sen koronan, se on lievempänä emmekä vie joltakin sitä teho-osastopaikkaa. Siellä voi olla liikenneonnettomuuspotilas, sydänpotilas, leikkauspotilas tai pieni lapsi, joka välttämättä tarvitsee sen teho-osaston hoitopaikan. Elikkä pitää kantaa vastuuta.

Muistakaa sekin, että ei ole 100-prosenttista rokotetta olemassakaan. Me joka vuosi otamme flunssapiikin. Minäkin otin juuri sen tässä pari viikkoa sitten. Sekään ei ole ikuisen — ensi syksynä tulevat taas uudet piikit. Lääketieteilijät tekevät ympäri maailman aivan valtavasti töitä eri maissa yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa, sieltä tulee parempia ja parempia rokotteita, mutta pitää meidän kantaa toisistamme vastuuta. Se nyt ei liene edes kansanedustajalle liian vaikea tehtävä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.43 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisia jotkut pitävät rokotusvastaisina. Itsestäni sanon sen, että kaksi rokotusta on tullut otettua koronaa vastaan. Flunssarokotuksia en ole aikaisemmin ottanut. Miksi otin koronarokotuksen? Sen takia, koska on todettu, että jos vaikka saisin tartunnan siitä huolimatta, niin se olisi lievä.

Perussuomalaiset ovat esittäneet näitä pikatestejä ja ovat puoltaneet sitä, että niitä otettaisiin enemmän käyttöön. Kysynkin ministeri Kiurulta, voisiko ajatella, että myös hoitajien kohdalla ja yhteiskunnan auki pitämisen takia pikatestejä otettaisiin paljon enemmän käyttöön vahvasti, koska pakkorokotuksia en kannata.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

17.44 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä aikaisemmin olen todennut, me tarvitsemme kyllä myöskin työpaikoille sekä kouluihin uusia käytänteitä, ja siksi myöskin pikatestaus on otettava tässä maassa käyttöön [Leena Meri: Kiitos!] siitä huolimatta, että se herättää aivan varmasti napinaa niin koulumaailmassa kuin työpaikoillakin. Ja kun me saamme toivottavasti jo huomenna iltapäivällä — se ei ole nyt minun käsissäni — testaus- ja jäljitysstrategian tehtyä, niin siinä tämä linja on mukana.

Mitä tulee nyt tähän esitykseen, niin toivoisin, että me hyvin maltillisesti kävisimme eduskunnassa eri valiokunnissa keskustelua siitä, miksi tämä esitys on jouduttu tänne antamaan. Minun on sanottava, että hyvin raskain sydämin olen tuonut tämän esityksen tänne. Ei ole helppoa käydä tätä perusoikeudellista ja perustuslaillista keskustelua joka kerta, kun sosiaali- ja terveysministeriöstä joudutaan näitä esityksiä tuomaan, mutta nyt on kyllä tosi kysymyksessä myös tällä porukalla, [Puhemies koputtaa] ja me joudumme täällä kantamaan vastuuta ihmisten terveydestä ja hengestä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ennen kuin siirrytään puhujalistaan, haluan todeta, että Suomen perustuslain 31 §, jossa puhutaan kansanedustajan puhevapaudesta ja esiintymisestä, toteaa 2 momentissa: ”Kansanedustajan tulee esiintyä vaakaasti ja arvokkaasti sekä loukkaamatta toista henkilöä. Jos kansanedustaja rikkoo tätä vastaan, puhemies voi huomauttaa asiasta tai kieltää edustajaa jatkamasta puhetta. Eduskunta voi antaa toistuvasti järjestystä rikkoneelle kansanedustajalle varoituksen tai pidättää hänet enintään kahdeksi viikoksi eduskunnan istunnoista.”

Huomautan teitä tämän pykälän vastaisesta käyttäytymisestä, edustaja Turtiainen.

Mennään puhujalistaan. — Edustaja Turtiainen, muistakaa, mitä äsken totesin.

17.46 Ano Turtiainen vkk: Kiitos, puhemies! Kyllä muistan. — Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Puhun nyt teille 1 600 000 koronarokottamattoman puolesta, ja niiden rokotettujen, jotka ovat jo ymmärtäneet tulleensa harhaan johdetuiksi. Eduskunnalla olisi mahdollisuus pysäyttää tähän lakiesitykseen liittyvä hulluus vaikka saman tien, mutta te jatkatte täysin tietoisesti tätä kansan alistamista.

Tuhannet sote-alan ammattilaiset saivat eilen tietää, että heidän työssäkäyntinsä on uhattuna, koska tartuntatautilakiin ollaan lisäämässä kohta, joka käytännössä sallii työnantajan vaatia kyseenalaisen ja kokeellisen rokotteen ottamista työsuhteen jatkumiseksi.

Olen saanut satoja viestejä sote-alan henkilöiltä, ja lainaan seuraavaksi yhtä viestiä: ”Me hoitajat olemme vannoneet hoitavamme kaikki potilaat ja asiakkaat samanarvoisesti ja kunnioittavamme heidän itsemääräämisoikeuttaan ja koskemattomuutta omaan kehoonsa. Tämä on oikeastaan kaiken työmme pohjalla oleva tärkein arvo. Nyt on kuitenkin käymässä niin, että meidän hoitajien itsemääräämisoikeus ja koskemattomuus ollaan poistamassa laittomilla kiristyksen keinoilla, eli rokotepakon varjolla meitä uhataan työttömäksi jäämisellä, elleemme ota rokotetta. Haluan tuoda tiedoksi päättäjille, että olemme järjestäytyneet ja puolustamme kaikin voimin oikeuttamme harjoittaa työtämme, työtä, josta pidämme ja jota olemme ylpeydellä tähän päivään saakka tehneet. Emme kuitenkaan ole valmiita myymään omaa koskemattomuuttamme ja itsemääräämisoikeuttamme tämän pakon edessä, jossa joutuisimme ottamaan vapaaehtoisen rokotteen saadaksemme jatkaa työssämme. Jo-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

kaisella meillä on oikeus valita. Meillä on myös mahdollisuus siirtyä muille aloille nopealla aikataululla, koska eettiset periaatteemme eivät hyväksy uhkailua, kiristystä tai syrjintää terveyteen liittyvissä asioissa. Olemme valmiita vastustamaan kaikin keinoin tätä syrjivää toimenpidettä.”

Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Jos tuo lukemani viesti ei kosketa teitä tai jos se synnyttää teissä halveksintaa joitakin ihmisryhmiä kohtaan tässä maassa, hävetkää ja häipykää välittömästi tästä talosta. Vain isänmaamme ja kansamme vihollinen kykenee aiheuttamaan kymmenilletuhansille hoitajille kärsimystä kiitokseksi heidän työstään.

Jos tämä lakiesitys hyväksytään, koko eduskunnan pitää erota — ihan jokaisen, minunkin — sillä se viimeistään kertoo, että tämä eduskunta on täysin kykenemätön huolehtimaan tästä maasta ja sen kansasta. Tämä kansa on saanut niin paljon turpaan viimeisen vuoden aikana, että se kyllä kykenee jo valitsemaan keskuudestaan sellaiset edustajat, että tämä maa saadaan taas itsenäiseksi ja takaisin jaloilleen ja sen kansa voimaan hyvin.

Tähän maahan tarvitaan toimitusministeristö siksi aikaa, kunnes kansa on valinnut uuden eduskunnan, ja kaikki koronan puitteissa tehdyt sopimukset, lait ja asetukset kuuluu kumota. Itse asiassa koko koronakriisin aikainen lainsäädäntö on kumottava.

Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Kysykää itseltänne muutaman kerran, haluatteko te rikkoo yhteiskuntarauhan. Kysykää seuraavaksi itseltänne, mihin tällainen kansalaisten simputtaminen ja eriarvoistaminen johtaa.

Hyvät Suomen kansalaiset, älkää tunnustako tätä laittomuutta ja Paholaisen viitan alle tehtyä orjuuttamista. Yhdistykää ja taistelkaa kaikin keinoin tätä hulluutta vastaan.

Lopuksi muistutan teitä, hyvät kollegat: Teidän esityksenne ei tule koskaan kumoamaan Suomen tasavallan perustuslakia — ei koskaan. Jumala on antanut meille tämän maan ja luonut sen kyvykkään kansan kauniista kielestämme puhumattakaan. Ensin tulee Jumalan laki ja sitten perustuslaki. Täällä ei Saatana juhli, ja tämä herännyt kansa tulee pitämään siitä kiinni. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

17.52 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Ihan aluksi täytyy nyt todeta se, että en minä ole rokotekielteinen, kuten jotkut täällä viime viikon debatissa esittivät. Kannatan tietenkin kansalliseen rokoteohjelmaan sisältyviä rokotteita ja kaikkia niitä rokotteita, jotka on todettu turvallisiksi meidän kansalaisillemme. Totuus kuitenkin on se, että uusien, vielä ehdollisella myyntiluvalla käytössä olevien koronarokotteiden ottamisen vaatimus työpäikan tai palkan menettämisen uhalla on julma, epäinhimillinen ja vailla kestäviä perusteita. En voi siis hyväksyä tässä asiassa ihmisten perusoikeuksien polkemista, pakkoja ja vastoin tervettä logiikkaa meneviä vaatimuksia. Ja arvoisa puhemies, tässä puheenvuorossa haluan niihin perusteluihin mennä.

Hallituksen tulisi puolustaa ja ajaa kaikkien kansalaisten yhdenvertaisuutta perustuslain nojalla. Marinin hallitus on kuitenkin viemässä tuhansilta kansalaisilta heidän perustuslailiset oikeutensa henkilökohtaisiin, terveyteen liittyviin päätöksiin ja toimeentulon hankkimiseen.

Saamani tiedon perusteella hoitoalalla ei lähtökohtaisesti olla rokotevastaisia. Sote-työntekijöistä nytkin yli 90 prosenttia on rokotettuja. Rokottamattomilla on aito huoli omasta terveydestään. Jotkut hoitajat tai heidän läheisensä ovat esimerkiksi saaneet vaka-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

via haittavaikutuksia ensimmäisestä rokoteannoksesta. Tästä myös kerroin noin kaksi viikkoa sitten, erään terveydenhoitajan tarinan, tältä samaiselta paikalta.

Ymmärrän esityksen tarkoituksen suojata riskiryhmäläisten elämää hoitotyössä. Tämän ymmärrän pohjana. Tämä on luonnollisesti tärkeää, kuten me tiedämme. On kuitenkin selvää, ettei esitys suojaa riittävässä määrin potilaita koronatartunnoilta. Ongelma on siinä, että myös kahdesti rokotettu saattaa tietämättään, oireettomana, levittää virusta enemmän kuin rokottamaton.

Hallituksen esityksen mukaan Pfizerin Comirnaty-rokotteen teho tartuttavuutta vastaan laskee kolmen kuukauden jälkeen tasolle 25 prosenttia. Modernan rokotteen tehon arvioidaan olevan hieman pitkäkestoisempi. Varovaisen arvion mukaan hoitajien rokottamisella voitaisiin eliminoida noin puolet potilastartunnoista. Uudesta omikronvariantista tosin ei vielä tiedetä juuri mitään.

Hallitus selvitti tämän esityksen yhteydessä myös testaamisen vaikutuksia ja totesi, että myös sillä keinolla voitaisiin eliminoida noin puolet potilastartunnoista. Hallitus ei kuitenkaan halunnut antaa tätä testaamista rokotteen vaihtoehdoksi. Hallitus on tässä esityksessään antanut vaihtoehdoksi ainoastaan sen, että niiden, joilla on lääketieteellinen peruste, ei tarvitse ottaa rokotetta vaan he voivat testauttaa itsensä. Saamani tiedon mukaan kuitenkin tätä lääketieteellistä perustetta ei saa lääkäriltä millään. Sitä on erittäin vaikea saada, vaikka olisi tullut vakavia oireita ensimmäisestä rokotteesta. Tämän vuoksi, yhdenvertaisuuden nimissä, eduskunnan tulisi mahdollistaa rokottamattomille henkilöille testaamisen mahdollisuus töiden loppumisen sijaan.

Arvoisa puhemies! Testaaminen kertoo sen, onko henkilöllä koronatartunta vai ei. Tähän myös eduskunta uskoo. Nimittäin tänään kaikille kansanedustajille jaettiin työhuoneisiin kotitestejä. Puhemiesneuvosto suosittaa, että kansanedustajat testaisivat terveydentilansa joka aamu ennen eduskuntaan saapumistaan tartuntojen leviämisen välttämiseksi ja eduskuntatyön turvaamiseksi. Eduskunnassa yli 90 prosenttia kansanedustajista on kahdesti rokotettuja, joten herää väistämättä kysymys, miksi meidän täytyy testata itsemme ennen eduskuntaan saapumista. Eikö tämä jo todista sen tosiasian, ettei rokottaminen ole pääkeino viruksen leviämisen estämiseksi vaan testaaminen?

Näkisin ensiarvoisen tärkeäksi, että eduskuntakäsittelyssä esitystä muutettaisiin siten, ettei yksikään rokottamaton hoitoalalla työskentelevä henkilö menetä työpaikkaansa sen takia, ettei ota rokotteita, vaan rokotteen vaihtoehdoksi otetaan testaaminen työpaikoilla ennen töiden aloittamista. Arvoisa puhemies, tämä olisi helppo lisätä eduskunnan valiokuntatyöskentelyssä, ja toivon, että kaikki siihen yhtyvät. Tämän itse asiassa tulisi koskea myös rokotettuja henkilöitä, muutoin tällainen kaksinaismoralismi vie luottamuksen eduskuntaa kohtaan niiltä kansalaisilta, joilta tällä hallituksen esityksellä riistettäisiin oikeus työntekoon ja perheensä elättämiseen.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä: hoitajien rokotepakko — joka siis käytännössä on pakko, vaikka sitä ei siksi haluta kutsua — ei vaikuta ainoastaan työntekijöihin vaan myös heidän perheisiinsä ja heidän lapsiinsa.

Keskustellessani ministeri Kiurun kanssa aikoinaan hän vakuutti, että rokottamattomuus ei voi olla irtisanomisen peruste. Hän kuitenkin unohti mainita minulle sen, että palkanmaksun keskeyttämisen peruste se on. Mikäli rokottamaton menettää työnsä, hän ei ole edes oikeutettu työttömyysturvaan tämän esityksen mukaan. Tämäkö on teidän kaikkien mielestä hyväksyttävää?

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Koronarokotuksiin painostaminen alkaa vaikuttamaan sosiaalisen luokittelun välineeltä. Sen seurauksena ihmisiä ajetaan taloudelliseen ahdinkoon. Sillä on vaikutuksia heidän asumiseensa ja lasten harrastemahdollisuuksiin — puhumattakaan leimaantumisesta, mitä tässä yhteiskunnassa muutenkin esiintyy rokottamattomia kohtaan erittäin huolestuttavassa määrin.

Arvoisa puhemies! Vastustan hallituksen esitystä ja odotan inhimillisempää tapaa lisätä terveysturvallisuutta hoitoalalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin tälle asialle tässä vaiheessa varattu käsittelyaika on päättynyt. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.59.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.32.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan numero 7 käsittelyä. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.32 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt tartuntatautilain muutosta, jota voi kansankielellä kutsua terveydenhuollon rokotepakoksi.

Ensimmäisenä haluan todeta, että en kannata terveydenhuollossa toimivien henkilöiden pakkorokottamista. Toiseksi tuen perussuomalaisten esitystä päivittäisestä terveydenhuollon työntekijöiden pikatestaamisesta ennen työvuoroa tai tähän liitettynä. Toivon, että löytyy tällainen ratkaisu, joka korvaisi tämän ihmisoikeuksien vastaisen hallituksen esityksen. Kolmanneksi, arvoisat edustajat: muut puolueet ja media eivät osaa erottaa toisistaan rokotevastaisuutta ja yksilönvapautta päättää rokotteen ottamisesta. — Nämä haluan teille korostaa.

Sitten, arvoisa puhemies, olen saanut postia mahdollisilta tukijoiltani, ja luen teille hoitajan kirjeen.

”Mikä on sosiaali- ja terveystalouden työntekijöiden arvo? Jo pidemmän aikaa olemme joutuneet todistamaan, kuinka näiden alojen, erityisesti hoitotyön, vetovoima on kokenut inflaation. Työntekijöitä hakeutuu pois alalta, mutta uusia ei saada samassa suhteessa tilalle. Kauniit puheet ja lupaukset valuvat tyhjiin, ja nyt meitä suorastaan kiristetään ja uhaetaan jopa työn ja toimeentulon menettämällä. Tämä on vastoin Suomen perustuslakia, jonka mukaan ihmisellä on oikeus työhön ja toimeentuloon. Kohta kaksi vuotta kestänyt korona-aika on osoittanut, miten äärimmäisen haavoittuva hoitoalan henkilöstökapasiteetti on. Joka päivä jokaisesta vuorosta puuttuu työntekijöitä, monesti useampia. Loput venyvät ja tekevät ylityötä. Potilaspaikkoja suljetaan kaikkialla — ei koronan vaan henkilöstöpulan takia. Jos hoitoalan henkilöstöresurssija ei ole saatu aiemminkaan kohennettua, miten luulette käyvän, jos alalle langetetaan pakkorokotus?

Nyt kyseessä oleva rokote on täysin uudenlainen mRNA-teknologiaa sisältävä injektio, jonka haittavaikutuksista ei kukaan varmuudella tiedä. Keväästä lähtien on todettu suurissa määrin ruusu- ja vyöruusuinfektioita sekä epäselviä infektioita. Jo ensimmäisten roko-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

tusten jälkeen sydän- ja aivoinfarktut sekä muut verisuonitukokset ovat lisääntyneet, samoin aivoverenvuodot ja muut verenvuoto-ongelmat. Kolmansien rokotusten alettua on sama tilanne alkanut uudelleen. Selvästi on tullut ilmi myös, että rokotettu tartuttaa ja sairastuu. Rokotekattavuuden noustessa myös tartuntojen määrä on noussut, ja sairaaloissa hoidetaan myös rokotettuja. On siis täysin ilmeistä, etteivät kaikki sosiaali- ja terveystieteillä työskentelevät, tietoisina näistä haitoista, tule tätä kokeellista injektiota ottamaan.

Myöskään rokotteen haittavaikutuksia ei voi kiistää. Fimean rekisterissä on tälläkin hetkellä tuhansia käsittelemättömiä haittailmoituksia koskien nimenomaan näitä mRNA-geeniterapiapistoksia. Läheskään kaikki eivät ole haittailmoitusta edes tehneet, joten kokonaisluku on paljon suurempi. Sairaaloita kuormittavat myös rokotehaittapotilaat. Tästä ei julkisuudessa puhuta.

Erittäin hälyttävää on myös se, että kyseisiä rokotteita on nyt annettu noin vuoden ajan, ja jo tänä aikana rokotteesta johtuneita kuolemantapauksia on enemmän kuin mistään muusta rokotteesta johtuneita usean vuoden ajalta. Kysymys kuuluukin: miksi? Miksi sosiaali- ja terveystieteiden henkilöstön tulisi altistaa tietoisesti terveytensä haitoille, ja kuka muu haitoista lopulta vastaa? Mihin perustuu median ja päättäjien harjoittama ajojahti sekä täysin yksipuolinen uutisointi? On vaikea ymmärtää, millä logiikalla rokotepakkoa hoitajille pystytään perustelemaan. Tämän avulla ajetaan terveydenhuolto yhä pahempaan ahdinkoon eikä missään tapauksessa ainakaan lisätä alan vetovoimaisuutta.

Koronapassi yhteiskunnassa ylipäättään on kansalaisia eriarvoistava ja syrjivä sekä täysin tehoton tapa torjua koronan leviämistä. Hoitajat tekevät työtään kutsumuksesta ja sydämellään, työskennellen muiden ihmisten terveyden hyväksi, eivät omaa terveyttään lääketieteellisille kokeille uhraten. Rokote ei voi eikä saa olla hintana sille, että säilyttää työnsä ja toimeentulonsa.” Tähän päättyy tämän hoitajan kirje.

Arvoisa puhemies, edelleen näkisin, että ainut ratkaisu on se, että hoitajat ja terveydenhuoltoalalla toimivat alkaisivat ottamaan pikatestejä, ovat he sitten rokotettuja tai rokottamattomia. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

18.39 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! Käsitellyssä on hallituksen esitys tartuntalain muuttamisesta, joka koskee hoitajien rokotevelvoitetta, puhutaan rokotepakosta, ja tähän esitykseen sisältyy myös hyvin merkittävä kohta, mistä ei olla paljon vielä puhuttu. Nimittäin esityksessä ehdotetaan säädettäväksi työnantajalle oikeus käsitellä työntekijöiden covid-19-rokotussuojaa tai sairastettua covid-19-tautia koskevia terveystietoja. Tämä lupa annettaisiin nimenomaan työnantajalle ilman työntekijän lupaa, mikä on nyt aika lailla uutta Suomessa.

Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Harmillista, että ministeri Kiuru joutui jo lähtemään. Samoin kansalaisilta, hoitajilta, hoitohenkilökunnalta on tullut paljon yhteydenottoja, kiitokset niistä, ja ne yhteydenotot ovat kerta kaikkiaan täynnä huolta ja epätietoisuutta, mitä tuleman pitää.

Meillä Suomessa ja täällä eduskunnassa, ensinnäkin haluaisin sanoa, tämäkin esitys tuotiin valtavalla kiireellä. Esittely, ministerin tiedotustilaisuus, oli eilen, ja jo tänään tämä on käsitellyssä. Tartuntatautilakiin on tehty tällä kaudella ja viime viikkoina useita muutoksia, ja perustuslakivaliokunta on useampaan otteeseen toistanut vakavan huomautuksen siitä, että ei ole jätetty riittävästi käsitelyaikaa suurille ja isoille lakiesityksille. Tämän tar-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

tuntataulakiesityksen tilanne on se, että edes ennen eduskuntaan tuontia lausuntokierrokselle ei jätetty juurikaan aikaa tai se oli hyvin, hyvin lyhyt. Tämä kyllä huolestuttaa, että minkä takia tällainen esitys tuodaan tällaisella vauhdilla.

On tärkeää, että pyrimme turvaamaan kaikin keinoin terveydenhuollossa hauraimmat potilaat ja asiakkaat, varsinkin heidät, joilla on riski saada covid-taudin vakavimpia muotoja. Koronarokote on yksi keino muiden joukossa, ja Suomessa, jos ajattelemme terveydenhuollon historiaa vuosia taaksepäin, olemme päässeet rokotteiden kanssa hyvin pitkälle eteenpäin. Niitä on paljon käytetty, nimenomaan tutkittuja ja turvallisia rokotteita, ja tämä on tehty yhteisymmärryksessä hoitohenkilökunnan kanssa, ja näin olemme päässeet varsin korkeisiin rokotekattavuuksiin.

Me emme kannata terveydenhuollon lääkinällisissä toimissa normaalien potilaiden kanssa pakkolääkitystä, emme myöskään pakkorokotusta. Me olemme suositelleet ja suosittelemme edelleen vahvasti rokotteiden ottamista, mikäli se on mahdollista. Me tiedämme, että koronarokote tutkimusten mukaan suojaa ottajiansa vakavalta taudin muodolta, mutta me tiedämme näinä päivinä myös sen, että se ei anna täyttä suojaa sille, etteikö voisi saada koronatartuntaa, viruksia ja etteikö niitä voisi levittää myös eteenpäin. Näin ollen koronarokote sinänsä ei voi olla ainut keino. Siihen tarvitaan myös muita suojautumisia. Tarvitaan maskeja ja tarvitaan jäljitystä, tarvitaan pikatestejä. Olemmekin peräänkuuluttaneet sitä, että jos ja kun todella haluamme elämää ja hauraimpien potilaiden hyvinvointia suojata, siihen tarvittaisiin näitä toistuvia pikatestejä, jotta todellakin voisimme varmistaa sen, että hoitohenkilökunta ei kanna tietämättään viruksia potilaille.

Hämmästelen tässä hallituksen esityksessä sitä, että puhutaan vain näihin pikatesteihin liittyen, että tarvittaisiin isoja henkilöstömääriä sitä toteuttamaan ja että se olisi kovin hankalaa. Meillä on todellakin käytössä yksinkertaisia, nopeita ja varsin hyviä ja luotettavia pikatestejä. Itsekin tänä aamuna sen tein, ja siihen meni 2 minuuttia, 2—3 minuuttia, jos nyt aloitetaan nenän niistämisestä. Elikkä se tulee varsin nopeasti. Töihin mennessä sellaisen voisi terveydenhuollon tietyissä yksiköissä myöskin tehdä. [Kimmo Kiljunen: Joka päivä?] Olemme ihmetelleet sitä, esimerkiksi nyt kun olin suuressa kansainvälisessä konferenssissa, että vaikka meidät oli rokotettu ja terveystodistukset siellä kysely, niin joka toinen päivä siellä pikatesti annettiin. Tässä esityksessä mainitaan, että se voisi olla joka kolmas päivä mahdollisesti. Mutta jos tällaista tehdään kansainvälisissä konferensseissa tai joillakin telakkatyöpaikoilla, niin eikö tällaista pitäisi paremminkin myös tuoda sitten niihin terveydenhuollon yksiköihin, joissa meillä on todella hauraita potilaita, sellaisia, joille voisi olla hyvin kohtalokasta saada koronatartunta ja todennäköisesti sen vaikea muoto.

Tässä esityksessä on nostettu esiin, että on yhteiskunnan tehtävä huolehtia myös terveydenhuollon henkilöstöstä, ja vedotaan sen vuoksi tähän rokotevelvoitteeseen. Kyllä, meillä on tehtävä huolehtia terveydenhuollon henkilöstöstä, mutta ei pakolla. Meillä jo nyt on suuri rokotekattavuus — lääkäreillä yli 90 prosenttia, hoitajilla yli 80 prosenttia, perushoitajilla ja sosiaalihoitajilla hieman matalampi — mutta näkisin, että niin kuin edeltävinä vuosina me voimme saada vietyä eteenpäin rokotekattavuutta eri tavoin, niin sanotuilla porkkanoilla. Meillä on osa hoitohenkilökunnasta, jotka eivät voi ottaa rokotetta, vaikka haluaisivatkin. Sitten meillä on valitettavasti ehkä osalla vääriä käsityksiä rokotteista. He ovat joutuneet väärän, virheellisen informaation kohteeksi. Meillä nyt jo laki sanoo sen, että työnantajalla on velvoite kouluttaa ja informoida, opastaa riittävästi. Sanoisin, että silloin, jos yksikössä on sellaisia hoitajia, jotka kysyttäessä rokotuksesta kertovat, etteivät ole sitä ottaneet, tai eivät vastaa, silloin olisi hyvä käydä keskustelua ensinnäkin, minkä takia

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

hän ei ole rokotetta ottanut, ja virheellisiä uskomuksia pyrkiä poistamaan ja toisaalta sitten keskustella, olisiko joku toinen työpiste mahdollisesti parempi, tai sitten näitä pikatestauksia tehdä. Mutta ajattelempa, että paremminkin tällä tavalla yhteisymmärryksessä keskustellen ja virheellisiä tietoja ja uskomuksia poistaen voisimme myös saada rokotekattavuutta suuremmaksi.

Tämän kaiken sanottuani haluan tässä vaiheessa vielä viimeiseksi sanoa, että meillä on ihmisiä, jotka todellakaan eivät voi ottaa rokotetta, vaikka haluaisivatkin. On tärkeää, että me kunnioitamme toinen toistamme myös terveydenhuollossa, siellä jokaista hoitajaa, jokaista lääkärinä, [Puhemies koputtaa] jokaista niihin yksikköihin kuuluvaa. Huoltotehtäviä tekeviä tarvitaan. Ei ole varaa yhden ainutta työntekijää menettää terveydenhuollosta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Aittakumpu.

18.46 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Rokotteet ovat pelastaneet miljoonia ihmishenkiä jo ennen koronaa ja pelastavat jatkuvasti myös koronan aikana. Aivan kuten edustaja Tanus totesi, kaikista tärkeintä on saada ihmisille tietoa ja luottamusta siihen, että rokotteet ovat turvallisia, että ne kannattaa ottaa. [Mika Niikon välihuuto] Lääketiede ja asiantuntijat kertovat meille, että rokotteet ovat turvallisia.

Pitää muistaa, että tämä hallituksen esitys suojaa toki myös hoitohenkilökuntaa siinä mielessä, että rokottamaton ottaa ison riskin, jos hän luottaa testiin ja kulkee ihmisten joukossa ja menee eri paikkoihin pelkän testin varassa, kun meillä on kulkutautia liikkeellä. Jos kaikki muut eivät ole tuota testiä tehneet, ei hänellä ole takeita siitä, että hän ei itse saisi sitten koronatauti ja jopa sen vakavaa tautimuotoa. Toki tiedämme, että rokotettukin voi sairastua ja levittää tautia, mutta muun muassa sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntijakuulemisissa olemme hyvin seikkaperäisesti käyneet myös tätä rokoteasiaa läpi ja kuulleet ja saaneet selvityksiä siitä, että rokotettu kuitenkin levittää tautia vähemmän ja epätodennäköisemmin kuin rokottamaton. Erityisesti alussa rokotteen tuoma suoja on siinä mielessä hyvin ja varsin vahva. Rokotteet eivät yksin riitä, niin kuin on tässä keskustelussa hyvin todettu, mutta ne suojaavat ja ne kannattaa ottaa.

Rokotteiden ohella testausmahdollisuuksien lisääminen ja mahdollisten pikatestien kelpuuttaminen kannattaa nyt tässä yhteydessä varmasti valiokuntakäsittelyssä jo seikkaperäisesti selvittää. Oli hyvä kuulla, että ministeri Kiuru tähän suuntaan puhuikin, että jopa jo huomenna voisimme saada tästä uusia ohjeistuksia.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on suojella henkeä ja terveyttä väliaikaisella lainmuutoksella. Varmasti on näin, että tartuntatautilakimme kaipaa perusteellista tarkastelua myöskin kokonaisuutena sillä tavalla, että jatkossa, kun tämä ei varmasti viimeinen kulkutauti tule olemaan, olisimme paremmin varautuneita emmekä joutuisi tällaiseen ikään kuin jatkuvaan kierteeseen, jossa tartuntatautilakia jatkuvasti joudutaan tarkentamaan ja muuttamaan, mutta hyvä näin, että meillä on kuitenkin kyky eduskunnassa ja hallituksessa reagoida muuttuviin tilanteisiin. Karmaisevampaahan se olisi, jos me emme pystyisi ollenkaan reagoimaan ja tekemään tarvittavia muutoksia, kun tällainen uusi ja uudennainen virus on kyseessä ja olemme jatkuvasti uusien tilanteiden edessä.

Itseltäni on kysytty — mediakin on sitä kysynyt — kannatanko pakkorokotuksia, ja olen vastannut, että en kannata, mutta samassa yhteydessä olen tuonut esille, että erityisesti hoitoalalla ilman muuta täytyy olla välineet vastata siihen ja huolehtia siitä, että potilasturvallisuus taataan. Tässähän ei ketään pakoteta ottamaan rokotetta, mutta suositus on kyllä hy-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

vin vahva, ja työnantaja voi ensisijaisesti siirtää työntekijän toisiin tehtäviin, mikäli tällä ei ole todistusta enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta taudista tai jos hän ei ole ottanut näitä rokotteita tai jos hänellä ei ole covid-19-testin negatiivista tulosta.

Esitetyssä pykälässä todetaan, että jos työntekijä ei näitä säädettyjä edellytyksiä täytä, työnantajan on ensisijaisesti tarjottava työntekijälle muuta työsopimuksen mukaista työtä, ja jos tällaista työtä ei ole tarjolla, muuta työntekijälle sopivaa työtä. Esityksen mukaan tämän jälkeen, jos tällaista työtä ei olisi tarjolla tai työntekijä ei suostu sitä vastaanottamaan, työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvollisuutta. [Mika Niikko: Kannatanko sitä?] Palkanmaksun keskeyttäminen on todella kova keino ja kova toimi, ja tässä todetaan, että sen täytyy olla viimesijaista. Irtisanomiseen työnantajalla ei ole oikeutta, vaikka toki tällainen varsinkin pidempi lomautus käytännössä varmasti monen kohdalla merkitsisi sitä, että työsuhde jollakin tavalla päättyisi, ehkä irtisanoutumisen kautta. Ei kenellekään rokotetta voi eikä pidä pakolla laittaa, mutta toki pitää se muistaa, niin kuin tässä keskustelussa on tuotu esille, että kyllä meillä jokaisella pitää olla vastuu lähimmäisten terveydestä. Erityisesti hoitoalalla on vastuu siitä, että potilasturvallisuus pitää taata, kun meillä kuitenkin lääketiede kertoo sen, että rokotteet toimivat ja ne myöskin vähentävät riskiä sairastuttaa muita.

Hoitohenkilökunnan jaksaminen on ollut tiukoilla jo ennen koronaa, ja kulkutauti on edelleen pahentanut tilannetta. Toivon mukaan tämä esitys parantaa työturvallisuutta hoitoalalla ja myös tavoitteen mukaan vahvistaa hoidettavien turvallisuutta. Perustuslakivaliokunta arvioi varmasti perusteellisesti tämän esityksen perustuslainmukaisuuden, ja sotevaliokunta tarkastelee esityksen muutoin tarkkaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

18.53 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Käsillä olevassa lakiesityksessä on kyse tartuntatautilain väliaikaisesta muutoksesta, jolla pyritään parantamaan koronaviruksen vakaville seuraamuksille alttiiden sosiaalihuollon asiakkaiden ja terveydenhuollon potilaiden hengen ja terveyden suojaamista minimoimalla heidän riskiään saada covid-19-tartunta heidän kanssaan lähikontaktissa työskenteleviltä henkilöiltä. Lakiesityksen keskeisenä ajatuksena on, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajalla on velvollisuus huolehtia koronaviruksen vakaville seuraamuksille alttiiden asiakkaiden ja potilaiden suojaamisesta varmistamalla, että näiden asiakkaiden ja potilaiden parissa lähikontaktissa työskentelevällä henkilökunnalla ja opiskelijoilla on riittävä suoja covid-19-tautia vastaan. Tämän vuoksi edellytettäisiin, että työntekijällä tai opiskelijalla pitää olla koronarokotteen tai enintään kuusi kuukautta aiemmin sairastetun covid-19-taudin antama suoja covid-19-tautia vastaan. Jos henkilöllä on lääketieteellinen syy sille, ettei voisi ottaa rokotetta, voisi hän kuitenkin työskennellä osoittamalla negatiivisen koronatestituloksen, joka on otettu enintään 72 tuntia ennen työvuoron alkua. Tuore testituloksella vaadittaisiin jokaisessa työvuorossa.

Säännöksen mukaan työnantaja voisi vain erityisestä syystä käyttää asiakkaiden ja potilaiden kanssa työskentelyyn henkilöä, jolla ei ole riittävää suojaa covid-19-tautia vastaan. Esityksessä ehdotettua sääntelyä sovellettaisiin myös virkamiehiin ja viranhaltijoihin. Lakimuutoksella työnantajalle annettaisiin oikeus käsitellä työntekijän tai työharjoittelussa olevan opiskelijan sellaisia terveystietoja, jotka koskevat tämän soveltuvuutta koronan vakaville seuraamuksille alttiiden potilaiden tai asiakkaiden hoitamiseen. Tietojen käsittelys-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

sä noudatetaan yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 5 §:n 2 momenttia. Jos työntekijä ei täytä 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä — eli työntekijä ei ole ottanut rokotusta eikä sairastanut kuuden kuukauden sisällä koronaa — työnantajan on ensisijaisesti tarjottava työntekijälle muuta työsopimuksen mukaista työtä. Jos tällaista työtä ei ole tarjolla, työntekijälle olisi tarjottava muuta sopivaa työtä. Jos tällaista työtä ei ole tarjolla tai työntekijä ei suostu sitä vastaanottamaan, työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvollisuutta työnteon estymisen ajalta, ellei toisin ole sovittu.

Arvoisa puhemies! Suuri osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluksessa työskentelevistä henkilöistä on ottanut tarvittavat koronarokotteet. Ei pitäisi olla kenellekään epäselvää, että rokotteet kannattaa ottaa. Ne eivät estä mahdollista sairastumista koronaan mutta suojaavat todistettavasti sen vakavilta muodoilta. Rokotteiden ottaminen on vastuullista toimintaa yksilön ja koko yhteiskunnan kannalta. Olemme kuulleet sosiaali- ja terveysvaliokunnassa terveydenhuollon asiantuntijoilta, että on vain pieni joukko niitä ihmisiä, jotka eivät hyödy rokotteista oman terveystilanteensa vuoksi.

Onkin murheellista, että jotkut ihmiset ovat alttiita huuhaa-puheelle ja salaliittoteorioille sen sijaan, että luottaisivat terveydenhuollon huipulla oleviin lääketieteellisen koulutuksen saaneisiin ammattilaisiin. Näitä harhaan johdettuja ja oman elämänsä virologeja löytyy valitettavasti yhteiskunnastamme, jonkin verran jopa terveydenhuollon parissa työskentelevistä. Terveysviranomaiset ja terveydenhuollon asiantuntijat ympäri maailman ovat yksiselitteisesti kehottaneet kansalaisia ottamaan rokotteet, koska ne ovat toimiva suoja taudin vakavaa muotoa vastaan. Onkin varsin hämmäntävää, että pieni joukko terveydenhuollossa työskentelevistä on käsittänyt rokotteiden ottamisen omantunnon kysymykseksi. Yhteiskunnassamme tulee olla aina ensisijaisen tärkeässä asemassa yksilön ja yhteisön terveyden turvaaminen. Oikeus työntekoon tulee vasta turvallisuuden jälkeen. [Mika Niikko: Mites ne 20 000 haittailmoitusta sitten?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Reijonen.

18.57 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme käytännössä terveydenhuollon pakkorokotuksia. Suosittelen itse rokotuksia farmasian ihmisenä, mutta en kannata pakkorokotuksia. Muuten suosittelen näitä.

Oli nyt hieno kuulla, kun Krista Kiuru kertoi, että kannattaa perussuomalaisten ideaa siitä, että kotitestauksia, tämmöisiä pikatestauksia, nyt lisättäisiin. On tosiasia, että myös rokotettu voi tartuttaa. Varsinkin sairaalahoitossa olevat ihmiset voivat olla tosi alttiita sairastumaan, ja monelle heistä voi tulla vakavia seurauksia, jos he sairastuvat. Sen takia tämä testaus on äärettömän tärkeää. Se on äärettömän tärkeää. Tämä virus on aika viheliäs. Se voi muuntua. Se muuntuu kuin joku tietokonevirus muuntuu ja on aina vähän niin kuin askeleen aikaansa edellä, askeleen lääketiedettä edellä. Sen takia se testaus on tosi tärkeää.

Jos miettii tätä asiaa kokonaisuutena, niin vähän huolestuttaa tämä työnantajan pääsy työntekijän terveystietoihin. Se myös on semmoinen vähän kyseenalainen juttu.

Ministeri ei ole valitettavasti paikalla, mutta olisin halunnut kysyä, mitä kuuluu tällä hetkellä kotimaiselle rokotetuotannolle. Kun näitä testejä toivottavasti nyt lisätään, niin onko kotimaista testituotantoa mitenkä tulossa jatkossa? Tämä jäi nyt askarruttamaan kovastikin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

18.59 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Tosiaankin, perussuomalaiset pitävät kyllä rokotteita tärkeinä, ja henkilökohtaisesti olen kaksikin rokotetta ottanut. Ei ole minkäänmoista rokotevastaisuutta. Kuitenkin tällaisessa tilanteessa se, että me ruvetaan lyömään hoitoalalle niin sanotusti rokotepakkoa — koska et voi tehdä sitä työtä, mitä haluat, kun et ole ottanut rokotetta — sotii meikäläisen moraalialueita vastaan. Kun otetaan huomioon se, että nämä rokotteet eivät koskaan ole, etenkin näin nopeasti kasaan kyhätty rokotteet, sataprosenttisen varmoja, niin kuitenkin jos ajatellaan, että meilläkin täällä on tällä hetkellä kolme edustajaa, joilla on koronatartunta, ja voisin veikata, että nämä kaikki kolme edustajaa ovat ottaneet kaksi rokotetta ja siitä huolimatta sairastuvat tähän, he eivät tietenkään sairastu niin pahasti kuin ilman rokotetta, ja siinä mielessä on ihan hyvä, että on otettu rokote.

Joka tapauksessa tärkeämpää olisi se testaus, että me saadaan tietoon, onko rokotettu tai rokottamaton taudinkantajana, ja sen takia tässä pitäisi ottaa rinnalle ihan ehdottomasti pikatestaus — ihan ehdottomasti se pikatestaus — koska nytkin tässä esityksessä puhutaan, että sen voi tehdä testauksella, mikä on 72 tuntia aikaisemmin otettu, mutta niin kuin tiedetään, on vähän haasteellista ottaa se testi ja tulla sitten kolmen päivän päästä vasta työmaalle ja sitten ruveta ottamaan joka päivä niitä haasteellisimpia testituloksia. Eli lähdetäisiin oikeasti tekemään tämän rokotepakon rinnalle pikatestauksia, niin kuin meillä täällä eduskunnassakin on nytkin tällä viikolla ruvettu tämän asian tiimoilta touhuamaan.

Korostan vielä, että tämä pikatestaus olisi ihan oikeasti äärettömän hyvä lisä niin ravintoloille kuin tapahtumajärjestäjillekin, koska kyllä minä veikkaan, että ravintolatkin maksaisivat sen nykyisen pikatestauksen hinnan, kun ne pystyvät ostamaan niitä vielä tukusta. Jos he sitten näkevät, ettei heidän kannata, niin ainakin asiakas sitten niin sanotusti pääsymaksuna maksaisi sen testauksen hinnan, että pääsee sinne ravintolaan. Puhumattakaan isoista tapahtumista, missä lippujen hinnat ovat useita kympejä ynnä muuta. Väitän, että tuskinpa jää tästä testistä ja sen testin hinnasta kiinni, etteikö voitaisi testata. Silloin me saadaan mahdollisimman nopeasti ne ihmiset pois sieltä porukoista. Ja on sanomatta selvää, että jos testitulos on korona, [Puhemies koputtaa] niin varmasti ihminen itsekin hakeutuu jonkunnäköisen terveydenhuollon piiriin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Essayah, edustaja Essayah poissa. Edustaja Kauma, myös edustaja Kauma poissa. — Edustaja Holopainen, Mari.

19.03 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä epidemia on yllättänyt meidät monin tavoin. Kukaan ei olisi varmaan uskonut, että monessa maassa kouluja ja päiväkotia on jouduttu laittamaan kiinni ja siirtymään etäopetukseen, ja kukaan ei olisi uskonut, että tällaisia määriä yritystukia joudutaan antamaan yrityksille, jotka ovat kärsineet epidemiasta. Toisaalta sitten kukaan ei olisi ehkä uskonut, että nyt syksyllä toivutaan näinkin nopeasti ja jopa työvoimapulaa on useilla aloilla.

Tässä on jouduttu tekemään monia aika poikkeuksellisia ratkaisuja, ja totta kai lähtökohta on se, että meillä ihmisillä on oikeus päättää, minkälaista terveydenhuoltoa he vastaanottavat, ja rokotteet ovat vapaaehtoisia myöskin, mutta kyllä tässä on erittäin vaikeita perusoikeuksien vastakkainpunnintoja jouduttu koko ajan tekemään. Tällä hetkellä moni tehohoidossa työskentelevä lääkäri ja hoitaja kertoo hyvin riipaisevia tarinoita, tositarinoita, siitä, kuinka raskaassa tilanteessa eletään, ja on äärimmäisen vakavaa, että myöskin muita leikkauksia ja muita hoitoja on jouduttu jo siirtämään ihmisiltä. Tässä tullaan toki

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

sitten, jos tämä tilanne jatkuu, myös erittäin vaikeiden tilanteiden eteen sen osalta, ketä hoidetaan ja ketä ei hoideta.

On myös todella väärin niitä ikäihmisiä kohtaan, jotka ovat sairastuneet koronatautiin saatuaan tämän tartunnan hoitajalta tai muulta terveydenhuollon ammattilaiselta, joka ei ole ottanut rokotteita. Vaikka toki täällä on keskusteltu paljon siitä, että tauti voi levitä myös, vaikka olisi ottanut molemmat rokotteet ja pian kolmannet — osa on ne jo saanut — niin tiedetään myös hyvin, että rokotteiden ottamisella on myönteisiä vaikutuksia siihen, miten tauti tarttuu, ja myöskin hyvin myönteisiä vaikutuksia siihen, ettei joudu sairaalahoitoon eikä tehohoitoon niin todennäköisesti kuin silloin, jos jättää rokotteet ottamatta.

Tässä on koko ajan jouduttu tekemään todella vaikeaa punnintaa monien oikeuksien välillä. Nyt kun ajatellaan, että etenkin tässä syksyn mittaan tiedettiin, että erikoissairaanhoidon päätyivät THL:n mukaan rokottamattomat 19 kertaa todennäköisemmin ja tehohoitoon 33 kertaa todennäköisemmin kuin rokotetut, silloin tehtiin arviota esimerkiksi rokotetutkimuskeskuksen taholta myös siitä, että sairaalahoidon tarve puolittuisi, jos rokotekattavuus nousisi esimerkiksi kaikissa ikäryhmissä 4 prosenttiyksikköä. Rokotustahti oli hidastunut, ja osa väestöstä oli hankala tavoittaa, ja viimeistään tässä kohtaa oli pakko miettiä, miten me saadaan rokotekattavuus nousemaan. Nyt onneksi esimerkiksi koronapassi on nostanut intoa hakeutua rokotuksiin, ja sillä voidaan myöskin vähentää tämän taudin leviämistä.

On tosi valitettavaa, että on paljon epätietoisuutta, on paljon koronarokotevastaisuutta, ja sen taustalla on erilaisia syitä: disinformaatiota, salaliittoteorioita, epäluottamusta viranomaisia ja tutkijoita kohtaan mutta myös varmasti sosioekonomisia haasteita, tietämättömyyttä ja ihan vain välinpitämättömyyttä. Vaikka kyseenalaistamiselle on yhteiskunnassa toki paikkansa, suurta kriittistä ajattelua ei edusta yksittäisiin YouTube-kanaviin tai asiantuntijoiksi itsensä nimenneiden henkilöiden viesteihin uskomisen.

Me ollaan saatu poikkeuksellisen paljon virheelliseen ja tahallisesti harhaanjohtavaan tietoon perustuvia rokotevastaisia viestejä ja paljon viestejä, joissa vastustetaan koronapassia. Onneksi kuitenkin ylivoimainen enemmistö suomalaisista on vastuullisia ja osaa lukea mediaa ja osaa tunnistaa oikeita lähteitä ja on hankkinut rokotukset itselleen. Tämä tilanne olisi meillä huomattavasti pahempi, jos luottamus viranomaisiin olisi alhaisempi, ja tiedetään esimerkiksi naapurimaasta, miten alhainen rokotekattavuus voi olla ja minkälaisia ongelmia se taas sitten tuottaa.

No nyt me varmasti voidaan tehdä muutakin kuin nostaa tätä rokotekattavuutta. Ensinnäkin uskon, että sitä voidaan vielä nostaa henkilökohtaisilla kutsuilla, niin kuin tehdään seulontojen osalta. Tekstarit ovat toimineet hyvin, ja joissain maissa ihmisiä on tavoitettu vielä paremmin. Me voidaan nostaa tätä rokotekattavuutta, ja se on todella tärkeätä. Nyt sitten on saatu nämä pikatestitkin käyttöön. Tänä THL on suositellut niidenkin käyttöä, ja on tärkeätä, että käytetään sellaisia kasvusoajaimia, jotka todennäköisesti tautia estävät leviämistä parhaiten, ja sikäli kuin se arvioidaan kannattavaksi, siihen kannattaa investoida ja vaikka myöskin sitten kompensoida näiden kasvusoajainten hankkimista, jos niitä ei voida hankkia itse — sama toki sitten esimerkiksi näiden pikatestien osalta.

On siis otettava ensin käyttöön kaikki tutkitusti tehokkaat ja mahdollisimman vähän ihmisten elämää rajoittavat toimet, ja tässä nyt on päästy liikkeelle maskien, pikatestien hyödyntämisen ja koronapassinkin osalta. Totta kai moni muukin keino vielä varmasti tarvitaan.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Tämä lainsäädäntöesitys on mielestäni tässä kohtaa perusteltu, koska ei voida ajatella, että me emme suojele sen ikääntyneen henkilön henkeä ja terveyttä, joka tarvitsee esimerkiksi hoiva-apua tai tarvitsee terveydenhuollon apua. Siinä kohtaa on vain punnittava niitä erilaisia näkökulmia, ja kyllä se vaaka kallistuu siihen, että ihmisten terveyttä ja henkeä pitää suojella.

Toivon, että ihmiset, jotka lukevat sellaisia lähteitä, joissa on erilaisia tiedon palasia [Puhemies koputtaa] mutta ei luotettavia lähteitä, tukeutuvat sellaisiin lähteisiin, jotka oikeasti tuottavat tietoa taudin etenemisestä ja myöskin rokotteiden turvallisuudesta. [Mika Niikko: Ihmisten aliarvioimista, hoitajien aliarvioimista tuo!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.10 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Palaan siihen keskusteluun, mitä täällä käytiin salissa silloin, kun tämä asia ministeri Kiurun toimesta meille esiteltiin. Ministeri Kiuru hyvin painavasti toi esille, että hän on jo etukäteen pohtinut näitä perustellaillisia ongelmia, mihin tässä on viitattu, ja hän sanoi sen pitkän harkintansa jälkeen, mitä hänkin on tässä asiassa joutunut tekemään, päätyneensä siihen, että keskeisin perusoikeus ihmisellä on oikeus elämään ja että sen takia sen elämän suojelun lähtökohdasta pitää arvioida kaikkia näitä toimia, joita tehdään, ja myöskin tätä lakiesitystä, joka on ministeriöltä tullut.

Siinä keskustelussa, jota käytiin, minun on pakko kiinnittää huomiota siihen, mihin myöskin puhemies kiinnitti: edustaja Turtiaisen puheenvuoroon. Puhemies antoi hänelle huomautuksen siitä, mutta haluaisin hieman jatkaa sitä aihetta eteenpäin pohtien, koska tämä oli liian isoissa asioissa kiinni olevaa retorista ilmaisua. Olen Suomen Euroopan neuvoston valtuuskunnan puheenjohtaja, ja Euroopan neuvosto on johtavin ihmisoikeusjärjestö Euroopassa ja tekee jatkuvasti ihmisoikeusseurantaa ympäri maailmaa. Olen myöskin työskennellyt YK:n piirissä silloin, kun on pohdittu ilmiöitä kuten rikokset ihmisyyttä vastaan ja kansanmurhat. Nämä termit ovat tarkkoja juridisia ilmaisuja tarkoille asioille. Niitä termejä ei voida käyttää retorisenä leikittelynä tällaisissa vakavissa asioissa, mistä me tänään täällä olemme puhuneet. Tämmöisessä tilanteessa meidän täytyy tunnistaa, että ihmiskunnioitus lähtee sanoista ja ilmaisuista liikkeelle ja että sanat ovat tekoja.

Tämä, miten edustaja Turtiainen täällä nimitti ministeriä, oli täydellisen uskomaton ilmaisu, ja oli tärkeää, että puhemies siihen kiinnitti huomiota. Se ei ollut loukkaava ainoastaan suhteessa ministeriin vaan loukkaavaa kaikille meille, jotka tähän keskusteluun täällä osallistuvat. Sen takia toivon, että puhemiesneuvosto tätä asiaa vielä käy lävitse. Tällaista retorista kikkailua täällä ei voida harjoittaa, vaan meillä täytyy olla tietty kunnioitus toisiamme kohtaan ja myöskin ihmiskuntaa kohtaan kokonaisuutena — ja sitä kautta myöskin elämää kohtaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Niikko.

19.13 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Täällä on pääasiassa käyty hyvää ja rakentavaa keskustelua siitä, miten tähän hallituksen esitykseen tulisi suhtautua. Ymmärrän täysin sen lähtökohdan, että valtiovallan tulee suojella heikossa asemassa olevia ihmisiä, niin sairaanhoidossa kuin kotona olevia iäkkäitä henkilöitä. En kuitenkaan laittaisi yhtäläisyysmerkkiä siihen, että osa hoitoalalla toimivista henkilöistä on vastuuttomia, mikäli he eivät

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

suostu jostain henkilökohtaisesta syystä johtuen ottamaan rokotteita. Se, että täällä käytetään sellaisia viittauksia, että jotkut hoitajat eivät ole vastuullisia, on mielestäni perustetonta. Näille pitäisi löytyä yhtäläisyysmerkki.

Meillä kaikilla on tiedossa se, että näitä rokotehaittailmoituksia on tehty jo reilusti yli 20 000. Niistä rokotehaittailmoituksista, mitä on tutkittu, suurin osa on ollut vakavia haittoja. Huomatkaa, että ne tutkimustulokset ovat sitten tulleet niiltä tahoilta, jotka niitä ovat tutkineet, ja ovat päätyneet samoihin arvioihin. Joten ei voida sanoa, että nämä ihmiset keksivät päästä sen, että he eivät halua ottaa rokotetta.

Me emme ole voineet välttyä — ei kukaan kansanedustaja tässä talossa — saamasta palautetta kansalaisilta. Me olemme kuulleet varmasti jokainen satojen ihmisten kertomuksia siitä, kuinka he tuntevat lähipiirissä olevia ihmisiä, jotka ovat saaneet rokotehaittoja. On henkilöitä, jotka ovat kertoneet myös itse saaneensa rokotehaittoja ja ovat itse olleet rokotemyönteisiä ja toimivat hoitoalalla mutta eivät uskalla ensimmäisen rokoteannoksen jälkeen ottaa toista rokotetta. Voinko minä sen jälkeen mennä sanomaan hänelle, että jos sinä et ota rokotetta, me säädämme tässä talossa lain, joka vie sinulta työpaikan, ja mikäli ei vie työpaikkaa, vie sinulta palkan, vie sinulta mahdollisuuden maksaa vuokraa, maksaa asuntolainan lyhennystä, mahdollisuuden elää siinä paikassa, missä nyt elät? Tämä on hyvin julmaa ja kylmää politiikkaa, jos me tällaiseen suostumme.

Tämän johdosta toivon, että sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan jäsenet ja mahdollisesti perustuslakivaliokunta pohtivat sitä vaihtoehtoa, että mikäli löytyy pehmeämpi keino näiden hauraiden ihmisten suojelemiseksi esimerkiksi laitoshoidossa, niin otetaan se käyttöön. Nyt kun on käynyt kiistatta tosiasia esille siinä, että rokotettu henkilö ei välttämättä suojaakaan tätä haavoittuvaa henkilöä, niin eikö silloin olisi syytä ottaa tosissaan se, että otetaisiin ne testit tähän lainsäädäntöön sisältyvään toimenpiteeseen mukaan?

Nyhdän tässä esityksessä testeihin pääsevät vain ne henkilöt, jotka on todettu lääketieteellisesti sellaisiksi henkilöiksi, jotka eivät pysty ottamaan rokotetta. Tähän porukkaan on äärimmäisen vaikea päästä. Syy on siinä, että meidän lääkärimme eivät kovin helposti suostu kirjoittamaan semmoista todistusta, että henkilö saisi tämän lääketieteellisen perusteen olla ottamatta rokotteita — ei senkään jälkeen, vaikka hän olisi saanut vakavia oireita ensimmäisen rokotteen jälkeen. Tämä on se palaute, mikä on tullut sähköpostiini useiden sähköpostien kautta ja moneen muuhun viestivälineeseen, ja uskon, että edustaja Kiljunenkin on tällaisia posteja voinut saada. — Jos et ole saanut, uskon, että tämän keskustelun jälkeen muutaman sellaisen voit saadakin.

Arvoisa puhemies ja arvoisat edustajat! Luitteko muuten Ylen uutisen tänään siitä, kuinka SuPerin, lähi- ja perushoitajaliiton, puheenjohtaja Silja Paavola kertoi saaneensa tors-tain vastaisena yönä noin 700 sähköpostiviestiä, joissa vastustetaan rokotautumisvaati-musta? Huomatkaa, että jos yhdessä yössä lähetetään näin paljon sähköposteja yhden ammattijärjestön johtajalle, niin kyllä se kertoo jostakin. Eivät kaikki nämä ihmiset ole saaneet jotain vaikutusta jostain disinformaatiosta, vaan heillä on tarina kerrottavanaan. Tämän tarinan minä haluaisin kuulla ja toivoisin myös, että sinä kuulisit sen, millä he perus-televat oman kantansa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä hetken viipyä sellaisen teeman kuin tämän testaami-sen ympärillä. Kuten tänään on käynyt ilmi, täällä eduskunnassa olevia kansanedustajia ke-hotetaan testaamaan itsensä tulevina päivinä joka aamu ennen töihin tulemistä. Se osoittaa sen, että testaamisella on merkitys, oli ihmiset rokotettu tai ei. Tämän johdosta toivoisin, että hallitus edistäisi tätä testaamista kaikilla muillakin aloilla.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Tiesittekö te sen, että esimerkiksi Virossa jo kesällä oli mahdollista mennä rokotuksen sijaan ravintolaan, kylpylään ja hotelliin siten, että teki sen antigeenitestin siellä yrityksen tarjoamalla vastaanottotiskillä? Yrittäjä myi tällaisen antigeenitestin esimerkiksi jossain ravintolassa 5 euron hintaan ja katsoi, kun asiakas teki sen testin siinä. Tämän jälkeen, jos tulos oli negatiivinen, toivotettiin tervetulleeksi sinne yrityksen palveluita nauttimaan. Virossa mentiin jopa niin pitkälle, että elokuussa kaikkia oppilaita ensimmäisestä luokasta alkaen muihin luokkiin asti testattiin kahdesti viikossa, jotta saatiin tämä viruskierre poikki. Siellä on yritetty tehdä kaikki sen eteen, että ihmiset voisivat toimia turvallisesti.

Ihmettelen, miten siitä huolimatta Suomessa edelleenkin vapaaehtoisen testin ottaminen maksaa antigeenitestin osalta vähintään sen 100 euroa ja PCR-testin osalta noin 150 euroa tai enemmän. Miten Suomessa hallitus ei ole saanut aikaiseksi esimerkiksi senkaltaisia testauspaikkoja kuin Pariisissa havaitsin kesällä? Siellä oli erilaisten kauppakeskusten ja metroasemien vieressä yli 300 pop-up-telttaa, joissa jokainen pääsi testauttamaan itsensä 30 euron hinnalla. [Mari Holopaisen välihuuto] Tällaisia toimenpiteitä meidän pitäisi edistää eduskunnassa, että vapaaehtoisesti ihmiset testaisivat itsensä eikä heitä pakotetaisi menemään suojautumaan ja suojaamaan muita ihmisiä jollain muulla tavalla, johon heidän terveytensä ja kantokykynsä eivät riitä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Mäenpää.

19.20 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme edelleen tartuntatautilain muutosta, jota voi mielestäni kansankielellä kutsua terveydenhuollon rokotepakoksi, ja en kannata tällaista terveydenhuoltoalalla toimivien henkilöiden pakkorokottamista.

Minulla on tässä hoitajan kirje, sellaisen hoitajan, jonka minä tunnen, ja haluan hänen viestinsä teille muille päättäjille tiedoksi.

”Asiani koskee sote-työntekijöiden rokotepakkoasiaa, mitä eduskunnassa on tänään tarkoitus käsitellä. Tiedämme kaikki tällä hetkellä sote-alan huonon vetovoiman. Samaan aikaan on työryhmä, mikä miettii, miten saamme alalle vetovoimaa, ja sitten tiputetaan pommi, jolla annetaan kuva, että pahimmat riskit koronataudin leviämislle ovat sote-työntekijät.

Rokotepakolla emme lisää alan vetovoimaa. Rokotuksen ottaa valtaosa hoitohenkilöstöstä. Haluan ainakin uskoa niin. Rokote ei silti suojaakaan siltä, ettei tartuntaa voisi saada, vaan suojaaa pahalta tautimuodolta, jolloin et itse tartunnalla mahdollisesti kuormita sairaanhoitoa. Se ei siis suoranaisesti turvaa sitä, että kukaan sote-työntekijä ei rokotuksen jälkeen kuljettaisi tartuntaa hoitolaitokseen. Hyöty rokotepakosta on nähdäkseni pienempi verrattuna siihen, että työntekijät entistä varmemmin valitsevat alanvaihdon rokotteen ottamisen sijaan.

Jo tällä hetkellä työtä tehdään vajaalla. Joustetaan jopa yli oman jaksamisen, koska tiedostetaan, että työt on tehtävä. Uusi työhön saapunut sukupolvi ei puhu enää kutsumuksestaan. He tekevät työtä eri asenteella kuin 60—70-luvun sukupolvet. Alanvaihtoon ollaan vielä valmiimpia nuorten keskuudessa pakotteiden johdosta. Hoitoalan vetovoimaa ei lisätä syyllistämällä, että rokottamattomien hoitohenkilöiden myötä hoitolaitoksissa on ollut niin sanottuja turhia kuolemia koronatartuntojen myötä. Onko näistä hoitohenkilöstön hoitolaitoksiin tuomista tartunnoista selkeitä tilastoja ja niiden aiheuttamista kuolemista, vai onko pystytty erittelemään, onko tartunnan tuonut esimerkiksi omainen tai asiakas ja sen seurauksena tauti levinnyt yksikössä sekä hoitohenkilöstöön että muihin asiakkaisiin? Tiedän

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

nimittäin vastaavia tapauksia, missä tartunta yksikköön ei ole tullut hoitohenkilöstön kautta. Onko kaikkia kuolemia pystytty todentamaan edes koronakuolemiksi?

Toinen asia on tämä 72 tunnin koronatestaus. Miten terveydenhuollon kapasiteetti riittää tähän? Tälläkään hetkellä et testiin pääse kuin vahvoin ja selkein perustein. Tiedän hoitajia, joille lääkäri on suositellut, ettei ota rokotetta terveydellisistä syistä. Heidän kohdallaan astuisi voimaan tämä testaus, ja tietenkään et voi karanteeniohjeistuksen mukaan testituloksen viivästyessä mennä töihin. Jälleen olemme tilanteessa, että terveydenhuollon kantokyky vaarantuu.

Lisäksi, sääntö-Suomessa kun asumme, tietosuoja säännösten ollessa niin voimakkaita onko sote-henkilöstön osalta jälleen aivan sama, kuinka heitä kohdellaan? Yhtäkkiä työnantajalla olisi oikeus käsitellä henkilöstöä koskevia rokotusasioita sekä terveydentilaa koskevia asioita koronartuntoihin liittyen. Jäisikö se siihen, vai ottaisiko moni työnantaja ohjat omiin käsiinsä? Liikumme erittäin vaarallisella alueella tietosuoja-asiaassa tässä tilanteessa.

Eli yhteenvetona: Rokotepakko hoitohenkilöstölle ei ole alan vetovoimaa lisäävä päätös, ei turvaa sitä, etteikö tartuntoja silti voisi mennä hoitolaitoksiin henkilöstön kautta — epätodennäköisempää silti, koska hoitajat tiedostavat taudin riskit ja testauttavat itseään varmasti huomattavasti herkemmin. Lääketieteellisten syiden vuoksi rokottamattomien testauksen kapasiteetin riittävyys, ettei hoitolaitosten kantokyky heikkene, sekä tietosuojan sote-työntekijöiden osalta pitäisi olla samalla tasolla kuin valtaväestöllä se on.

Itse olen rokotteeni ottanut, eikä kyse ole tässä ulostulossa siitä vaan siitä, että jos olemme pystyneet pitämään tilanteen melko hyvänä terveydenhuollossa aina siihen asti, kun katsottiin hallituksen osalta, että rajat voidaan avata huoletta, ettei talous kaadu, niin onko nyt niin, että sote-ala maksaa jälleen kalliin hinnan hallituksen päätöksistä.

Tervetuloa vain hallituksen jäsenille työskentelemään päiväksi tai vaikka parioksi sote-yksikköön, missä puuttuu henkilöstöä, hoidetaan covid-potilaita, suojaudutaan ja pyritään vielä nauttimaan työstä ja työpäivän jälkeen jaksetaan tehdä kotona muutakin kuin vain oikeista sohvalle odottaen seuraavan työvuoron alkua pelko takapuolella, montako tällä kertaa puuttuu miehityksestä. Kiitos ja anteeksi.” Tähän loppuu tämän työntekijän kirje.

Mielestäni tähänkin ratkaisuna on se, mitä perussuomalaiset ovat esittäneet, että tämä sairaanhoitajien ja terveydenhuollon rokotepakko voidaan mielestäni hyvin korvata pika-testauksilla, jotka tehtäisiin esimerkiksi ennen työvuoron alkua. Tämä on ainut oikea tapa toimia tässä, koska on tiedossa, että rokotettukin voi levittää ja sairastua ja kantaa virusta. Siinä mielessä koronapassi ei ole mikään ratkaisu tähän ongelmaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

19.27 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Olen itsekkin henkilökohtaisesti sitä mieltä, että yleensä pakko ei ole mikään hyvä keino, koska pakko on monesti huono konsultti asioissa. Tässä esityksessä on nyt kuitenkin huomioitava se, että kyse ei ole pakkorokotuksista, koska tähän on myös muita vaihtoehtoja. Itse henkilökohtaisesti en olisi halunnut, että joudumme tilanteeseen, että tällaista lainsäädäntöä joudutaan sosiaali- ja terveydenhuoltoalalle säätämään. En olisi myöskään halunnut, että korona olisi jatkunut kaksi vuotta, enkä varsinkaan sitä, että tilanne on niin huono kuin tällä hetkellä on, enkä missään nimessä sitä, että tällä hetkellä varsinkin meidän tehohoito kapasiteettimme näyttää todella huolestuttavalta. Sen lisäksi hoitohenkilökunta on todella väsynyttä, ja ymmärrän osaltani sen, että

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

siellä ei pidetä hyvänä, että tulee lainsäädäntöä, jonka osa heistä kokee niin, että heidät pakotetaan johonkin. Siinä mielessä on löydettävä laajasti monia keinoja tämänkin asian kamppittamiseen.

Niin kuin tässä on tullut esille, on kuitenkin tärkeä lähtökohta, että kaikista vahvin perustuslaillinen oikeus ihmisellä on se, että hänen henkeään ja terveyttään suojellaan. Tässä tilanteessa sellaisissa työtehtävissä, missä hoidetaan kaikista hauraimpia ihmisiä, on varmistettava kaikin mahdollisin keinoin, että niissä tehtävissä toimii sellainen henkilökunta, joka ei mahdollisesti tartuta koronaa niihin ihmisiin, joita he hoitavat, ja tähän on löydettävä erilaisia keinoja. Voin ihan suoraan sanoa, että tämä perussuomalaisen esittämä malli, että jokainen työntekijä testattaisiin jokaisen vuoron alussa, ei olisi mikään helppo malli.

Edustaja Tanuksen puheenvuoroon sen verran voisin kommentoida, että ei sitä testitulosta pikatesteissäkään ihan kahdessa minuutissa saa, lähinnä 20 minuutista puhutaan. Joka tapauksessa olen sitä mieltä, että tämän pikatestin käytön mahdollisuuksia — ei pelkästään sosiaali- ja terveydenhuollon työyksiköissä mutta myös ehkä laajemminkin yhteiskunnassa — on syytä tarkastella ja miettiä niitä mahdollisuuksia, miten sitä voitaisiin jatkossa paremmin hyödyntää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

19.30 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa herra puhemies! Alkuun haluan kyllä kiittää koko sote-henkilökuntaa siitä, että he ovat kantaneet hyvin raskaan taakan tämän pandemian aikana, joka on jatkunut valitettavan pitkään ja jatkuu edelleen. Paras keino vähentää sitä kuormaa on se, että hillitään tätä epidemiaa, ja siinä rokotteet ovat äärimmäisen tärkeä ja hyväkin, tehokas keino.

Täällä on todettu moneen kertaan, että jo kahdesti rokotettu voi sairastaa ja voi tartuttaa edelleen — voi tehdä joo, tämä on kaikki totta, mutta sitten samaan aikaan on hyvä huomioida asioiden mittakaavat ja se, että kyllä rokottaminen myös suojaa siltä tartunnalta, vähentää sen todennäköisyyttä ja käsittääkseni myös sitten vähentää tartuttavuutta eteenpäin, eli kyllä se tuottaa tällaista epäsuoraa vaikutusta siihen, eli rokotteistakin on apua tässä suhteessa. Onko se nyt sitten rokotevastaista vai mitä, mutta ainakin minusta se on tiedevastaista poimia tarinoita ja maalata sellaista vähättelevää kuvaa rokotteiden tehosta ja vaikutuksista, kun olisi tosi tärkeää, että meillä pohjautuisi parhaaseen mahdolliseen tietoon ja tieteeseen päätöksenteko täällä. Koska harva asia tuottaa vaikka sataprosenttista suojaa tai näin, niin ollaan joka tapauksessa aina tarkkoja arvopunnintojen ja tällaisten edessä, ja se on tärkeätä tehdä, mutta tehdään se parhaan mahdollisen tutkitun tiedon varassa ja luotetaan siihen tieteelliseen tietoon eikä ainakaan fuulata, hämätä ja sotketa sitä.

Muuten olen kyllä sinänsä sitä mieltä, että pikatestausteknologiaa kannattaa ehdottomasti hyödyntää mahdollisimman laajasti yhtenä keinona. Ei siinä käsittääkseni ole mitään epäselvää. Siitä ministeriltäkin täältä saatiin jo aikaisemmin tänään kommentit.

Eli kaikki tehokkaat keinot käyttöön, ei siinä mitään. Rokote ehdottomasti on erittäin tehokas ja tärkeä keino, ja tämä lakiesitys on kyllä perusteltu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

19.32 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Täällä on käyty oikein hyvää keskustelua, ja täytyy ensin edustaja Bergille kommentoida näistä pikatesteistä: kyllä siihen menee aikaa

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

ensimmäisellä kerralla, kun ohjeita lukee, jos ei ole nähnyt aikaisemmin, kuinka sitä tehdään, ja ohjeissa kyllä sanotaan, että tulos tulee 15—20 minuutin päästä, mutta käytännössä, kun pakkaukset avaa ja nenän niistää ja pyöräyttää sen näytteen ja sen jälkeen tiputtelee ne muutamia tipat, reagenssi menee siten, että siitä alkaa piirtyä se tulos vähän raskaustestin tapaan, yksi viiva tai sitten, jos se on positiivinen, kaksi viivaa, ja siihen ei todellakaan mene sitä 15—20:tä minuuttia vaan se noin 3 minuuttia — ainakin joka kerta, kun itse niitä olen jo aika monta kertaa tehnyt. Siinä mielessä se todellakin on näppärä, ja aivan niin kuin THL:n Salminen myös sanoi haastattelussa televisiossa, taisi olla tänään vai eilenkö, pikatesteistä, että ne on todettu huomattavasti paremmiksi ja luotettavammiksi kuin mitä niistä alkuun oletettiin, ja totesi myös, että tulos tulee varsin nopeasti, melkein saman tien. Siinä mielessä kyllä myös terveydenhuollossa se, että hoitajat itse niitä ottaisivat töihin mennessä, on hyvin nopea vaihtoehto.

Kaiken kaikkiaan täytyy sanoa, niin kuin kaikki tiedämme, että meillä on valtava pula osaavasta hoitohenkilökunnasta terveydenhuollossa ja myös oheistoimijoista yksiköissä. Niin kuin sanottu, me tarvitsemme lisää osaavia tekijöitä terveydenhuoltoon emmekä saa menettää yhtä ainutta. Jo ennen koronaa me tiesimme, että työ on raskasta ja palkka ei ole mitenkään hyvä. Valtavan iso osa terveydenhuollon henkilöstöstä on kyselyssä ilmoittanut, että ovat harkinneet ainakin jossakin vaiheessa alanvaihtoa, ja tietysti korona-ajan raskaus ja nyt sitten vielä lisävaateet ovat nostattaneet tätä mieltä, ja se on tietysti asia, mikä huolettaa.

Tässä haluan sanoa, että meillä Suomessa on — näin ajattelen, ja myös itsellä on pitkä kokemus hoitohenkilökunnasta — osaavaa hoitohenkilökuntaa, henkilökuntaa, joka tekee suurella sydämellä ja korkealla moraalilla työtä. Ajattelen, että varsinkin näissä yksiköissä, joissa on hauraampia asiakkaita ja potilaita, suurin osahan meidän hoitajistamme ja hoitohenkilökunnastamme on ottanut rokotteen, jos se on suinkin ollut mahdollista, ja ajattelen niin, että sen osan kanssa, joka ei ole syystä tai toisesta vielä ottanut, jaetaan oikeaa tietoa, käydään keskustelua heidän kanssaan ja mahdollistetaan, ehkä myös helpotetaan sitä rokotteen ottamista, niin että jos vain mahdollista, työaikana sen voisi ottaa. Ruotsin puolelta on esimerkki, voisiko olla palkallista päivää heille, jotka ovat ottaneet rokotetta. Itse kyllä ajattelen, että jos he tämmöisen tietyllä tavalla terveyttä edistävän teon tekevät — niin kuin työnantajat ovat sanoneet, rokotetut todennäköisemmin ovat vähemmän myös sairauslomalla — niin ehkä siinä voisi ajatella, että myös jonkinlainen pieni palkanlisä voisi tulla sen myötä, jos tämmöisen lisäterveysteon, jos nyt niin sanon, tekee. Ajattelen, että tämmöisiä asioita, jotka voisivat kuitenkin tietyllä tavalla vielä kutsua ja helpottaa henkilöiden rokottautumiseen hakeutumista, on meillä vielä mietittävänä ja käytettävissä.

Samaan aikaan haluan alleviivata, että todellakaan, kaikki eivät voi rokotetta ottaa. Näkisin, että se erityinen syy, mistä täällä mainitaan, erityinen lääketieteellinen syy, ei voi olla vain joku anafylaktinen reaktio. Kun joillakin on lähipiirissä tapahtumia — lapset ovat vaikka saaneet voimakkaita reaktioita muista rokotteista — se voi olla oikeasti sellainen pelko, ettei uskalla ottaa rokotetta, ja sekin olisi lääkärin huomioitava, ja voi olla joitakin muitakin henkilökohtaisia syitä, mutta ajattelen, että terveydenhuollon henkilökunnan keskuudessa se on kuitenkin varsin pieni määrä. Suurin osa henkilökunnastahan on meillä ottanut ja voi ottaa rokotteen, jos se vain mahdollistetaan, mutta täytyy muistaa, että se on vapaaehtoinen, ja muistaa, että rokotteen ottavat enimmilläänkin vain he, jotka todella sen voivat ottaa.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Se, mikä tähän esitykseen liittyy, että työnantajalla olisi oikeus käsitellä terveystietoja, on minusta kyllä sellainen asia, mitä en voi kannattaa. Ajattelen, että terveydenhuollossa niin johtajan kuin tekijöiden välillä pitäisi olla syvä luottamus ja keskusteluyhteys. Jos minä olisin vaikka yksikön johtajana ja kysyisin hoitajalta, oletko ottanut rokotteen, niin minä uskon, että suurin osa meidän Suomen hoitajista vastaa ihan rehellisesti, koska he tekevät suurella sydämellä ja suurella moraalilla työtä. Mutta jos he eivät jostakin syystä vastaisi ja ajattelisin, että tässä olisi kuitenkin myös rokote hyvä olla ja näitä testejä ja suoja-varusteita ja niin edelleen, niin näkisin, että sen jälkeen sitä keskustelua pitäisi jatkaa hyvässä yhteishengessä. Tehdäänkö sitten testejä useammin tai onko mahdollisesti joku toinen yksikkö tai toinen työtehtävä, jossa voidaan sitten yhteisymmärryksessä olla niin, että kaikki kokevat, että ollaan turvallisesti työssä, näitä vaihtoehtoja on, ja ajattelen ja toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta käsittelee tämän huolella ja tekee tarvittavat parannukset tähän esitykseen, ja tietysti, että myös perustuslakivaliokunta tätä käsittelee.

Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä tähän loppuun lukea — aika kyllä menee. Me kristillisdemokraatit olemme antaneet yhteisen kannanoton tänään tähän esitykseen liittyen: ”KD-eduskuntaryhmä vaatii rokotepakon sijaan pikatestauksen lisäämistä. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei kannata hallituksen eduskunnalle tuomaa esitystä terveydenhuollon henkilökunnan rokotepakosta. Esityksen haitat ylittävät sen hyödyt. Pahimmillaan hallituksen esitys voisi johtaa laajoihin irtisanoutumisiin sosiaali- ja terveydenhuollossa, mikä syventäisi jo tällä hetkellä monin paikoin vakavaa hoitajapulaa. Suomella ei ole varaa menettää sote-alan työntekijöitä ulkomaille tai muille aloille. KD:n kansanedustajat pitävät erittäin tärkeänä, että koronan vakaville seurauksille alttiita potilaita suojellaan altistumiselta, mutta rokotepakko on siihen väärä keino. Sen sijaan käyttöön tulee nopealla aikataululla ottaa koko henkilökunnan säännöllisesti itse suorittamat pikatestit, joita tulisi olla saatavilla myös vieraileville omaisille. Vain testien avulla voidaan minimoida myös ne tilanteet, joissa täyden rokotesarjan saanut henkilö tietämättään levittää virusta. [Puhemies koputtaa] Rokotekattavuutta on edelleen nostettava, ja eduskuntaryhmä kannustaakin ihmisiä rokottautumaan, jos siihen on mahdollisuus. Kepin sijasta on kuitenkin käytettävä porkkanaa. [Puhemies huomauttaa ajasta] Väestön pakkorokotuksia on viime päivinä kritisoitu myös YK:n ihmisoikeusvaltuutettu Michelle Bachelet.”

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari.

19.40 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Täällä etenkin perussuomalaisten taholta on varsin paljon korostettu niitä haittoja, mitä olette kuulleet ihmisiltä rokotteista, mutta on aika vaarallista tällainen keskustelu. Sen sijaan voitaisiin puhua siitä, miten suuri hyöty on ollut siitä, että rokotteet on saatu kehitettyä ennätysmäisen nopeasti. Ajatella sitä tilannetta, jos näin ei olisi tapahtunut, minkälaiset rajoitukset ja massakonkurssit olisivat hyvin todennäköisesti aiheutuneet ja mikä olisi tilanne nyt siellä tehohoidossa tai sairaalapedeissä [Mika Niikko: Nyt ei olekaan kyse siitä!] ja kuinka monta syöpäleikkausta jouduttaisiin siirtämään jatkuvasti. On myös erittäin vaikea kysymys, että jos tilanne heikkenee, miten terveydenhuollossa voidaan käännä pois se syöpäpotilas, joka todella tarvitsee sen hoidon ja joka on ottanut ne rokotteet. Kenellä olisi siinä tilanteessa oikeus saada se hoito, jos todella pitäisi valita, kuka täyttää sen tehohoitopaikan siinä tilanteessa, jos ei voida enää hoitaa tarvittavia syöpäleikkauksia ja teho-osastot olisivat täynnä erityi-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

sesti ja vielä suuremmalla painopisteellä rokottamattomista henkilöistä, kuten nyt tähän asti on käynyt?

Hoitohenkilökunnalle kiitos heidän ansiokkaasta työstään kuten myös muulle terveydenhuollolle venymisestä. Sallisin heillekin sellaisen viestin, että he suojaavat myös omaa terveyttään ottamalla sen rokotteen. Se viesti voisi olla täältä eduskunnasta yhteinen, kun moni on kertonut, että on kuitenkin itse ottanut rokotteen ja suojannut itseään. Kyllä se rokote suojaa paitsi sitä ikäihmistä, haurasta henkilöä, jolla on terveysongelmia, joka voi saada tartunnan vielä todennäköisemmin, jos hoitohenkilökunta tai muu henkilökunta ei ole ottanut rokotetta, mutta kyllä se suojaa myös näitä ihmisiä itseään. Erittäin traagisia kohtaloita on aiheutunut myös keski-ikäisille ihmisille, kun osalle tauti aiheuttaa vakavia oireita ja jopa kuoleman.

Sen lisäksi haluaisin vielä korostaa sitä, että on tosi tärkeätä, että me saadaan rokotekattavuus ihan globaalisti nousemaan. Toivon, että tämän eteen tehdään myös töitä. Olisi tärkeätä, että pystytään puuttumaan myös siihen patenttisuojaan kuten myös sitten lisäämään tuotantoa. Tämän puolesta on useita vetoamuksia meneillään, ja siihen on myös keinot olemassa. Julkisesti on myös hyvin paljon rahoitettu tätä hyvin tärkeätä rokotetutkimusta, ja on oikein, että me pystytään pysäyttämään tämä pandemia mahdollisimman tehokkaasti tai ainakin hidastamaan sitä niin, [Puhemies koputtaa] että me voidaan elää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täyttynyt. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.43 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minusta täällä on käytetty hyvin painavia puheenvuoroja pitkin päivää koskien rokotesuojaa, joka olisi tarpeen terveydenhuoltohenkilökunnalla, ja hallituksen esitystä, joka tässä on esillä, on ihan oikein monesta kulmasta arvioitu.

Ensinnäkin tekniseen asiaan:

Täällä Berg, joka on terveydenhuollon ammattilainen, totesi, ettei tämä joka päivä tehtävä pikatesti ole sinänsä mikään vastaus tai ainakin se on hyvin kompleksinen vastaus tähän ongelmaan, joka täällä on esillä. Mutta minä en ehkä lähtisi tähän puoleen, koska itse en ole asiantuntija siellä, mutta jäin vain pohtimaan edustaja Niikon vahvoja puheenvuoroja, joissa hän totesi, että ketään ei voida pakottaa. Niin pitkälle kuin minä olen ymmärtänyt, tässä ei ketään pakoteta suoraan, välillisesti kyllä. Hän viittaa siihen, että hoitohenkilökuntaa ikään kuin veloitetaan tähän.

Minäkin tunnistan hoitohenkilökunnan raskaan työn, siihen liittyvät paineet, mutta edelleenkin jäin vain miettimään sitä, että me edellytämme terveydenhuoltohenkilökunnalta ehdottomasti monia asioita. Monia asioita edellytetään, että siinä ammatissa voi olla. Koulutusta edellytetään, edellytetään osaamista, ehdottomasti, ja aivan varmasti voidaan edellyttää terveydenhuoltohenkilökunnalta, että terveydentila pitää olla niin hyvä kuin se vain luontevasti voi olla, riskittömästi ja niin edelleen.

Tällöin minä joudun kysymään sitä näin päin, kun tässä nyt sanotaan, että ei tällaista voida velvoittaa, ei voida rokotesuojaa edellyttää terveydenhuoltohenkilökunnalta: Miksi ei voida? Miksi sitä ei voida edellyttää? Mikä siinä on se syy? Tai päinvastoin voi kysyä vielä näin päin: mikä on se peruste, että hoitohenkilökunta, joka muuten on niin vastuullista — tiedän, että ovat vastuullisia — ei sitä rokotetta ottaisi? Ainoa syy on tietenkin se, että sii-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

hen on omat terveydelliset syynsä, jotka ovatkin tässä perusteena, ettei silloin sitä rokotevelvoitetta tässä olisi. Mutta minun on vaikea keksiä, mikä muu syy siellä voisi olla.

Soisin, että edustaja Niikko, joka niin vahvasti tässä nyt on esiintynyt tänään, minulle vastaisi — ehkä hän on asiantunteva enemmän kuin itse olen tässä asiassa — mitkä voisivat terveydenhuoltohenkilökunnalla olla ne luontevat syyt, että ei voitaisi edellyttää. Kun heiltä muuten edellytetään paljon erilaisia asioita, jotta pystyvät siinä ammatissa toimimaan, niin miksei tämmöistä seikkaa kuin erittäin vahvasti varmistettua omaa terveydentilaa tällaisen vaarallisen sairauden kuin meillä nyt on tämä koronavirus voitaisi heiltä edellyttää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt sopivasti onkin vuoro edustaja Niikolla.

19.46 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Hyvää pohdintaa täällä käydään, kuten edustaja Kiljunenkin pohti tässä ääneen julkisesti, miksi osa hoitajista ei halua ottaa rokotteita. Minulla on tässä hallituksen esitys, ja sieltä katson näitä pohdintoja. En ole asiantuntija itsenkään, mutta kerään tietoa sieltä, mistä sitä on saatavilla. Hyvin paljon olen myös kysellyt tiedon luotettavuuden perään menneen puolentoista vuoden aikana muun muassa Fimealta ja THL:ltä ja sitten olen hakenut myös muista lähteistä, jos sieltä ei saa sellaista vastausta, joka kuvaisi asiaa luotettavalla tavalla.

Nyt, arvoisa puhemies, muutama havainto tästä esityksestä.

Hallituksen esitys mainitsee sen, että Tilastokeskuksen vuoden 2020 tietojen mukaan sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialalla, terveys- ja sosiaalipalvelut, toimii yhteensä 18 000 yritystä ja ala työllistää yhteensä noin 91 600 henkilötyövuotta. Lisäksi olen saanut tietooni, että sote-alalla, paitsi varhaiskasvatuksessa, on töissä noin 340 000 palkansaajaa. Hallituksen esitys myös kuvaa sitä, että käytettävissä olevien tietojen perusteella voidaan arvioida, että noin 55 000 sote-alalla työskentelevää on vailla suojaa covid-19-tautia vastaan. Noin 31 000 on sellaisia, joilla ei ole ensimmäistäkään rokotetta eikä sairastetun taudin antamaa suojaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys jatkaa tätä arviointia sivulla 15. Lainaan, siteeraan suoraan: ”Voidaan siis olettaa, että ainakin osa sosiaali- ja terveysalalla toimivista tulee vielä ottamaan rokotteen. Jos puolet rokottamattomista ottaisi rokotteen, vaille rokotteen antamaa suojaa jäisi vielä arviolta noin 16 000 sote-alan työntekijää.”

Ja nyt, arvoisa puhemies, tulee se ydin: Kuinka monta näistä työntekijöistä toimii semmoisella alalla tai semmoisessa työtehtävässä, jossa vaadittaisiin rokotesuojaa? Voidaan hyvin arvioida, että joka tapauksessa useita tuhansia, ja tämän johdosta nämä henkilöt, jotka tietävät työskentelevänsä sillä puolella, tietävät myös sen, että he tulevat menettämään työpaikkansa. Jos he ovat määräaikaisessa työsuhteessa tai muuten tekevät keikkatöitä, ei heille tulla tarjoamaan vaihtoehtoisia töitä, tai vaihtoehtoisesti, mikäli he ovat vakituisessa työsuhteessa, he tulevat menettämään palkkansa. Tämä on niin iso, kohtuuton vaatimus näitä ihmisiä kohtaan, joilla on tähän syynsä. Ja mikä se syy nyt on?

Arvoisa puhemies! Minä toistan edustaja Kiljuselle sen, että ne lukemattomat sähköpostit, joita olen itse lukenut, ja ne viestit eri sosiaalisten medioiden välityksellä, puheluita käynyt — siellä on aitoa huolta siitä omasta terveydestä. He ovat nähneet läheltä ystävän tai omaisen vakavasti sairastuneen rokotteesta. Syytä en tiedä, mistä se johtuu. Ei tähän osaa vastata oikeastaan kukaan tässä maassa.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Mutta yksi asia on, mikä ei lisää luottamusta rokotteisiin. Uskallan tämänkin sanoa. Kysyin Fimealta: kuinka te voisitte lisätä niiden ihmisten luottamusta rokotteisiin, jotka uskovat kaikkia teorioita, mitä liikkuu somessa ja muualla? He sanoivat, että he eivät voi lähteä oikomaan sosiaaliseen mediaan niitä väitteitä, koska heillä ei oikeastaan ole sellaista perustelua siihen muuta kuin se, että he voivat toistaa, että rokotteet ovat luotettavia. No, sitten kun kysyin, mihin perustuu tämä rokotteitten luotettavuus — näiden ihmisten mielestä sitä ei ole kunnolla perusteltu — virallinen perusteluhan on se, että meidän täytyy luottaa asiantuntijoihin. Ja sitten, kun kaivetaan vähän syvemmälle — tiedättekö mitä, edustaja Kiljunen? [Kimmo Kiljunen: No?] — Fimea tunnustaa sen, että meillä on Suomessa lopetettu rokotetutkimukset jo aikoja sitten, kuten me tiedämme täällä sen. Meillä ei ole tutkittu ensimmäistäkään rokoteannosta, joka Suomeen on saapunut, tässä maassa kansallisesti. Me luotamme niihin tutkimuksiin, mitä tehdään EMAn toimesta ja lääkeyhtiöiden toimesta, ja niiden perusteella meillä ei oikeastaan ole edes syytä tutkia. Tämä on virallinen vastaus. No, nämä sote-alan työntekijät, joista on osa lääkäreitä, jotka eivät ota rokotteita, jostain syystä tietävät tämän asian sitten jollakin tavalla paremmin oman työnsä kautta, kun ovat nähneet näitä ongelmia, että tämä ei välttämättä heille ole luotettava rokote. Tämä on se lyhyt matikka, millä tavalla itse tulkitsen tätä, miksi luottamuspuola on niin suuri. Tämä on vain yksi teoria.

Arvoisa puhemies! Me voimme toki löytää keinon niidenkin ihmisten hyväksi, jotka eivät rokotetta suostu ottamaan, ja se on tänään pitkään keskustelussa ollut testaaminen. Ja nyt, arvoisa puhemies, kun hallituksen esitys ei mahdollista testaamista muille kuin harvoille henkilöille, nostan täältä hallituksen esityksestä perustelun siihen, kuinka kannattaisi tämä testaus ottaa työkalupakkiin.

Hallituksen esityksessä on tällainen kohta kuin selvitetty vaihtoehto elikkä testaus, jossa mainitaan, että mikäli tämmöistä testausta tehtäisiin, niin heti testin jälkeen tulos, niin kutsuttu suojausteho, olisi hyvä mutta laskisi nopeasti ajan kuluessa. Esimerkiksi 48 tunnin kohdalla suojausteho oli noin 60 prosenttia ja 72 tunnin kohdalla enää noin 40 prosenttia. Lisäksi täällä mainitaan, että keskimääräinen teho tarkasteluajankohtaan mennessä on 48 tunnin kohdalla ollut noin 80 prosenttia ja 72 tunnin kohdalla 70 prosenttia.

Elikkä tähän tarkoittaa ihan täysin sitä, että meidän ei tarvitsisi edes pyytää testattavaksi hoitohenkilöitä joka päivä. Riittäisi se hallituksen mainitsema kerran viikossa, joka heidän mielestään toisi 50 prosentin suojaustehon. Mutta jos me teemmekin niin kuin vaikkapa Viron kouluissa tehtiin keväällä tai vielä kesällä, että testattiin kahdesti viikossa, niin silloin se toisi suojaustehon varmasti vähintään noin 60 prosenttiin, joka on suurempi kuin rokotteesta annettu suojausteho, jos sen rokotteen saannosta on mennyt yli kolme kuukautta.

Tällä lyhyellä matikalla me voisimme eduskunnassa kannustaa meitä lainsäätäjiä, kollegoita siellä valiokunnissa, ottamaan huomioon sen, että me oltaisiin erittäin inhimillisiä, kun me annettaisiin tämä testaamisen vaihtoehto pakkorokotuksen sijaan kaikille niille työntekijöille, jotka eivät sitä rokotetta voi ottaa. Ja toki täytyy ymmärtää se, että tämän pitää myös tapahtua silloin terveydenhuollon elikkä työnantajan kustannuksella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika jälleen täynnä. — Edustaja Mäenpää.

19.54 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Jatkamme tartuntatautilain muutoksen elikkä tämän terveydenhuollon rokotepakon käsittelyä. Olen tässä jo lukenut kaksi hoitajan

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

laittamaa kirjettä. Nämä ovat sillä lailla tuttuja hoitajia, että voin heidän sanomaansa ja kirjoittamaansa luottaa, ja mielestäni nämä ovat hyviä, herättäviä ajatuksia. Luen täältä vielä pienen kirjeen.

Arvoisa puhemies! Kirje alkaa:

”Hoitoalalla on niin Suomessa kuin muissakin läntisissä maissa pula tekijöistä. Kun hoitaja sairastuu ja jää pois töistä, ei hänen tilalleen aina saada tuuraajaa. Silloin tehdään alimiehityksellä. Kun kollega lopettaa, on kylmäävää odotella, tuleeko hakemuksia. Välillä paikka on auki useita kuukausia ilman yhtäkään hakemusta. Ja kun saadaan uusi työntekijä, niin miten kauan hän pysyy tai onko osaava? Kaikki hakevat sitä helpointa oksaa, ja nämä paikat, missä työtaakka on alan sisälläkin kovempi, eivät houkuta. Nämä ovat paikkoja, missä hoidon tarve on suuri. Nuoret saattavat kouluttautua lähihoitajiksi, ja heti valmistuttuaan he jatkavat eteenpäin. Raskas työ huonolla palkalla ei houkuta.

Hoitajista suuri osa on ottanut rokotuksen. Olen mediasta lukenut selityksiä, miksi osa ei halua rokotuksia ottaa. Yksikään niistä keksityistä syistä ei koske minua eikä tuntemiani hoitajia, jotka eivät ole rokotusta ottaneet. En juurikaan lue rokotevastaisia kirjoituksia. Sen sijaan olen lukenut paljon virallista tiedotusta. Tiedottamisen ja propagandan ero on joskus hiuksenhieno. Kukaan ei tiedä koronaviruksesta vielä tarpeeksi, mutta kun joku taho julistautuu kaikkietäväksi auktoriteetiksi, jota pitää uskoa, se muistuttaa enemmän propagandaa kuin tiedotusta.

Todistettavasti rokotus suojaa vakavalta tautimuodolta. Silti rokotettuja on sairastunut, on sairastunut vakavasti ja jopa kuollut. Sen suojausteho ei ole niin riittävä, että tauti saataisiin kuriin. Kun koronapassin turvin liikutaan isoissa tapahtumissa välittämättä turvaväleistä ja muista suojauksista ja matkustetaan ulkomaille, joissa korona riehuu vielä pahempaan kuin meillä, leikitään tulella. Rokotetut levittävät tautia paljon tehokkaammin kuin rokottamattomat.

Koska koronaa voi levittää oireettomasti, paras tapa estää viruksen leviäminen on jatkuvat pikatestaukset.

Rokotuksen haittavaikutuksista ei puhuta. Niitä halutaan peitellä, jotta saataisiin rokote-kattavuus korkeammaksi.

Nyt rokottamattomia leimataan ja jaetaan kansaa. Halutaan aloittaa pakkorokotukset. Mikäli hoitoalan pakkorokotukset aloitetaan, en näe mitään syytä jatkaa huonosti palkattua, henkisesti ja fyysisesti raskasta työtä. Vaihdan mieluummin alaa enkä enää palaa hoitoalalle. Suurin osa niistä hoitajista, jotka eivät ole rokotusta ottaneet, ajattelevat samalla tavalla: tässä on se hyvä viimeinen syy vaihtaa alaa. En tiedä, minkä verran rokottamattomia hoitajia on, mutta omalla työpaikallani 30 prosenttia. Ja nyt kysymys: Mistä hallitus uskoo löytävänsä uudet hoitajat meidän tilallemme? Onko heillä jokin salainen varmuusvarasto?” — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

19.59 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Ensinnäkin suuri arvostus ja kiitos meidän hoitajille, lääkäreille, kaikille sote-alan ammattilaisille ja muille korona-ajan arjen sankareille. Nämä ajat ovat olleet äärimmäisen tiukkoja ja kovia ja vaativia monessa eri työtehtävässä mutta ennen muuta niissä, joissa hoitajat, lääkärit ja muut ovat joutuneet kantamaan poikkeuksellisen suurta taakkaa ja taakkaa myös omantunnon näkökulmasta siinä, että jos kuitenkin hänen

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

matkassaan tuo tauti pääsisi sinne heikoimmassa asemassa ja elämänvaiheessa olevien keskuuteen. Tämä on ollut monelle hoitajalle kova taakka, ja ei voi kuin voimia heille tässä tilanteessa toivottaa.

Tämä rokotepakko koskisi noin 340 000:ta palkansaajaa, ja jos oikein katsoin, tuollainen noin 10 prosenttia sote-alan henkilökunnasta on rokottamattomia — jos oikein nuo katsoin. Meillä ei ole yhtään hoitajaa varaa tässä maassa menettää. Itse asiassa meidän vanhustenhuollon tilanne on heikentynyt valitettavasti koko ajan, ja se kuvaa vain tätä isoa haastetta, mikä meillä täällä vanhustenhuollossa on. Tämähän koskee toki muitakin: sairaanhoitoa ja monia muita sote-alan ihmisiä.

Hoitoalan houkuttelevuus voi vähentyä pakollisen koronarokotuksen myötä, ja jos oikein katsoin näitä kannanottoja, niin lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ei kannata tätä hallituksen esitystä, mutta Tehy suhtautuu tähän sitten myönteisemmin tai vähemmän kriittisesti.

No miten tähän voisi sitten vastata? Itse pohdin tätä kyllä vakavasti siitä tulokulmasta, millä tavalla me voisimme aidosti huolehtia siitä, että tauti ei pääse sinne heikossa asemassa olevien iäkkäiden ihmisten tai sairaiden keskuuteen, ja pidän kyllä tätä pikatestimahdollisuutta myös ihan kannatettavana ja erityisenkin hyvänä. — Tulen, puhemies, siihen korokkeelle hetkeksi. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Jatkan tästä korokkeelta lyhyesti. — Mietin sitä, saavutetaanko tällä esityksellä se tavoite, mitä halutaan, eli halutaan estää, että korona ei pääsisi sinne vanhainkotiin tai sairaaloihin leviämään, ja sitähan ei toki pelkästään rokottamalla tulla saavuttamaan. Itse kannatan rokotuksia. Olen niiden puolesta puhunut pitkään ja kannatan niitä myös hoiva-alalle ja hoitajille ja sote-henkilökunnalle. Mutta meillä on lukuisia esimerkkejä, joita tälläkin viikolla olen saanut kuulla, joissa tartunta on mennyt hoivakotiin hoitajan mukana, joka on ollut tuplarokotettu tai jopa triplarokotettu, ja silloin tietysti tullaan siihen kysymykseen, jota täällä on ihan aiheellisesti esillä pidetty, voisiko pikatesti olla kuitenkin se keino, millä me voisimme varmimmin niitä kaikista heikoimmassa asemassa olevia turvata, ja näin itse ajattelen.

Mietin, että tämä esitys kannattaa kyllä eduskunnassa nyt huolella vielä läpikäydä. Tässä ovat nämä perustuslailliset kysymykset ja niiden lähestyminen. Toivon, että ne katsotaan. Tässä on myös tämä pikatestimahdollisuus kirjattu, mutta se on kirjattu ymmärtääkseni nyt vain muotoon ”erityisestä syystä”. Valitettavasti en päässyt tämän lähetekeskustelun alkuvaiheeseen, mutta olisin halunnut ministeriltä kysyä, mitkä ovat nämä erityiset syyt. Onko siinä miten kerrottu tai mikä on se tavoite, miten tämä erityinen syy sitten rajataan? Toivon itse, että jos tämä esitys menee läpi eduskunnassa ja tulee voimaan, tätä erityistä syytä tulkittaisiin laajasti mutta edellytettäisiin vahvasti tätä pikatestausta ja varmistettaisiin sillä tämä tilanne, sillä itse olen eniten huolissani siitä, että jos me menetämme tuon ehkä 10 prosenttia tai 5 prosenttiakin sote-henkilökunnasta tämän myötä, niin meidän vanhustenhoito on entistä vaikeammassa tilanteessa. Se on jo tälläkin hetkellä sitä. Nyt pitää tehdä tarkka arviointi siitä, että ei tehdä virhettä, joka vain pahentaisi tätä tilannetta, ja siksi toivon vahvaa käyttöä tälle pikatestimahdollisuudelle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

20.05 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Jatkan vielä KD:n tämänpäiväisestä kannanotosta tuon viimeisen kappaleen. Edellisessä puheenvuorossa luin nuo edelliset. ”Meidän

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

eduskuntaryhmämme pitää asiaa perustuslain ja ihmisoikeuksien näkökulmasta erittäin merkittävänä ja kritisoi hallituksen esityksen hätäistä valmistelua. Lisäksi kansanedustajat kantavat huolta sen vaikutuksista yhteiskunnan ilmapiirille. Vastakkainasettelua lisäävien toimimattomien esitysten sijaan on ryhdyttävä toimiin, jotka aidosti vähentävät altistumista ja mahdollistavat yhteiskunnan auki pitämisen. Siksi pikatestien käyttöä on pikaisesti lisättävä.”

Tässä kun tätä esitystä viime yönä luin, niin kun on tosissaan arvioitu, että rokotussuojavaihtoehtona olisi myös covid-19-testaus, niin täällä sivulla 23 tulee kyllä ilmi, että tässä mietitty 48:n tai 72 tunnin välein toteutettava oireettoman henkilökunnan PCR- tai antigeenitestausta edellyttäisi riittäviä testaus- ja henkilökuntaresursseja pelkästään tähän tarkoitukseen ja niin edelleen ja niin edelleen. Eli tässä on jotenkin arvioitu vain sitä, että terveydenhuollon henkilökunta menisi jonnekin testattavaksi, joku toinen tekisi testin, kun tosissaan nämä pikatestit ovat todella sillä tavalla yksinkertaisia ja helppoja, että jos kansanedustajat osaat tehdä, niin varmasti meidän terveydenhuollon henkilökunta osaa ne näppärästi tehdä.

Siinä mielessä myös toivoisin, että valiokunnassa kun käsittelette tätä esitystä — kun teillä on monia hyviä ja osaavia edustajia siellä valiokunnassa ja tietysti kuuntelette myös asiantuntijoita — ja samoin perustuslakivaliokunnassa, näkisin, että koska tämä on paineessa ja nopeasti tehty esitys ja myös lausuntokierros on ollut erittäin lyhyt, näin ymmärsin, niin kävisitte huolella läpi ja korjaisitte rohkeasti niitä heikkouksia, mitä tässä esityksessä on.

Kaiken kaikkiaan vielä haluaisin sanoa siitä, että korona on yksi, mikä meillä jyllää, mutta tietysti se meidän hoitovelka on iso asia ja haaste tämän rinnalla. Meillä on ollut hoitovelkaa jo ennen koronaa, ja se hoitovelka on monella, monella sektorilla lisääntynyt. Ihmiset eivät pääse ajoissa tutkimuksiin eivätkä hoitoon, leikkauksia siirretään, ja me tiedämme, että nekin hoitotoimenpiteet tai leikkaukset, jotka eivät alkuun ole kiireellisiä, voivat hankaloitua ja lopulta muuttua kiireellisiksi ja sekä inhimillisesti että yhteiskunnan ja hoitoyksiköiden kannalta usein monimutkaisemmiksi silloin, kun hoitotoimet ja tutkimukset viivästyvät. Tässä meillä on myös iso haaste miettiä, millä tavalla toimimme ja millä tavalla parhaiten näitä resursseja sitten käytämme, jotta saamme hoidettua mahdollisimman pikaisesti ja hyvin muutkin asiat ja muutkin taudit kuin vain tämän koronan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

20.08 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Näissä joissain puheenvuoroissa en oikein ole pitänyt siitä, että ministerin motivaatiota asetetaan kyseenalaiseksi. Hän hyvin selkeästi toi esille sen, että hän haluaa tämän perustuslaillisen puolenkin tässä selvittää vakavasti, tämä on iso asia, ja toiseksi hänen peruslähtökohtansa, kuten niin moneen kertaan on tullut, on tämä elämän säilyttäminen. Meillä tietenkin on se hankaluus kaikilla — anteeksi, monilla, täällä on myöskin terveysalan ammattilaisia paikalla — että useimmilla meillä ei ole oikein kompetenssia arvioida tätä hirveän syvästi. — Edustaja Tanus kyllä on terveysalan ammattilainen jos mikä, en sitä siis kritisoi.

Lähinnä edelleenkin kysyn sitä samaa asiaa: Minun on vaikea tunnistaa, miksi hoitoalalle ei voida tällaista velvoittavuutta asettaa. Tunnistan kaikki ne työpaineet, kaikki ne hankaluudet, mutta kun henkilökunta on tunnetusti motivoitunutta, vaaditaan koulutusta, osaa-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

mista ja myöskin siitä omasta terveydentilasta huolta pitämistä, voin hyväksyä perusteet, jotka ovat senkaltaiset, että siihen on terveydelliset syyt, että he voivat kieltäytyä rokotuksista, mutta oikeastaan muita syitä minun on vaikea keksiä. Toivoisin, että ne voitaisiin täällä myöskin sillä tavalla avata, että tämä asia olisi ymmärrettävä, muuten olemme vähän niin kuin tyhjän päällä tätä argumentaatiota viemässä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

20.10 Juha Mäenpää ps: Arvoisa herra puhemies! Keskustelu hoitohenkilökunnan pakorokottamisesta jatkuu. Tämä hallituksen esitys on nyt tullut meille pikaisella aikataululla, ja tietenkin toivoisin, että täällä olisi asianomainen ministeri kuuntelemassa, mutta ehkä nämä menevät myös sitten lankoja pitkin hänelle, niin että hän kuulee, mistä me keskustellemme täällä. Tässä on monia hyviä puheenvuoroja ollut.

Esityksessä siis puhutaan, että asiakkaiden ja potilaiden kanssa työskentelevällä on joko covid-19-taudin sairastamisen tai covid-19-rokotusten antama suoja covid-19-tautia vastaan. Me puhumme tässä nyt koronapassista ja puhumme kahdesta rokotteesta. Ensinnäkään me emme tiedä, milloin koronapassin pohja muuttuu niin, että meillä pitää ollakin kolme rokotetta. Sitten tässä esityksessä lukee myös, että tätä sääntelyä sovellettaisiin myös virkamiehiin ja viranhaltijoihin, ja debatissa ministeri vahvisti, että tämä koskee vain sote-alan virkamiehiä ja viranhaltijoita. Elikkä ilmeisesti joku terveyskeskuksen tai terveysyhtymän palkanlaskijakin joutuisi antamaan koronapassin sitten.

Mutta minä haluaisin muutaman lainauksen tai sitaatin turvin kertoa näistä ongelmista:

”Ehdotetulla sääntelyllä voisi myös olla vaikutusta työntekijöiden asemaan työmarkkinoilla. Ehdotus voisi lisätä työntekijöiden vaihtuvuutta yrityksissä, joissa työntekijöiden työnteke estyy kokonaan sääntelystä johtuen. Lisäksi on mahdollista, että työttömyysjaksojen määrä voisi kasvaa. Ehdotettu sääntely voisi lisätä jäljelle jäävien työntekijöiden työkuormitusta niissä tapauksissa, kun korvaavaa henkilökuntaa ei saada rekrytoitua. Muutos voi lisätä työntekijöiden väliaikaista vastakkainasettelua työpaikoilla ja siten heikentää työviihtyvyyttä.” Tiedätkö te, mistä tämä teksti on? Tämä lainaus on peräisin hallituksen omasta esityksestä. Tämä ei ole omaa keksintöä.

Toinen sitaatti: ”Ehdotus voisi herättää joissakin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa toimiville negatiivisia reaktioita ja suuttumusta sekä nostattaa entistä enemmän vastareaktiota covid-19-rokotusta kohtaan. Rokotekielteisten tai tautia sairastamattomien sote-alalla työskentelevien tilanne työpaikalla on vaikea, sillä kaikilla työpaikoilla työntekijää ei voida siirtää osaamista ja koulutusta vastaaviin korvaaviin tehtäviin. Ehdotus voisi siten heikentää työvoiman tarjontaa sosiaali- ja terveysalalla. Jossain määrin rokotekielteinen työvoima allokoituu sellaisiin tehtäviin, joissa ei ole lähikontakteja covid-19-virukselle alttiille potilaille. Korvaavan työvoiman löytäminen voi kuitenkin olla haasteellista, eikä kaikissa paikoissa muista tehtävistä ole vapautettavissa pätevää henkilökuntaa virukselle alttiiden potilaiden kanssa työskentelyyn. Täten muutos luultavasti laskee lyhyellä aikavälillä sote-alan työllisyyttä.” Tämäkin on hallituksen esityksestä.

Vielä yksi sitaatti: ”Tällä hetkellä rokottamattomien osuus sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista on noin 10 prosenttia, kun MTV Uutisten ja Taloustutkimuksen kyselyn mukaan” — tämä on siis lokakuussa tehty — ”5 prosenttia suomalaisista ei aio ottaa lainkaan koronarokotetta. Voidaan siis olettaa, että ainakin osa sosiaali- ja terveysalalla toimivista tulee vielä ottamaan rokotteen. Jos puolet rokottamattomista ottaisi rokotteen, vaille rokot-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

teen antamaa suojaa jäisi arviolta vielä noin 16 000 sote-alan työntekijää.” Tämäkin löytyy sieltä teidän esityksestänne.

Kysynkin huolestuneena hallituksen edustajilta: kun rokotteesta kieltäytyneet sote-työntekijät eivät ilmeisesti voi uuden lain mukaan jatkaa työssään, mistä tällaiselle määrälle ihmisiä löydetään korvaajia työpaikoille?

Edustaja Kiljunen kysyi tuossa, miksi osa sote-alan työntekijöistä ei ota rokotetta. [Anneli Kiljunen: Kyllä!] No, minun saamani tiedon mukaan siellä on semmoisia, jotka eivät ole ottaneet ollenkaan rokotetta tai jotka ovat ottaneet yhden rokotteen, ja he ovat omassa työssään nähneet semmoisia asioita, jotka he mieltävät rokotehaitoiksi, eivätkä tämän vuoksi välttämättä uskalla ottaa enää toista rokotetta. Tämä on minun mielestäni se syy. Lisäksi on ihan ymmärrettävää, että kun tämä rokote on aika pikaisella aikataululla tullut meille ja muutama vuosi sitten meillä on ollut, oliko se, sikafhunssa, mihinkä sitä piikkiä laitettiin, joka aiheutti vakavia rokotehaittoja, niin minun mielestäni on ihan luonnollista, että sosiaali- ja terveysalalla työskentelevä ihminen ei välttämättä uskalla heti mennä [Puhemies koputtaa] ottamaan rokotuksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

20.17 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Jatkan hiukan siitä, mitä jäi kesken edellisessä puheenvuorossani koskien testien tekemistä vaihtoehtona tälle niin kutsutulle pakolliselle rokottamiselle.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä sivulla 23 mainitaan arviot siitä, että tällainen jatkuva PCR- tai antigeenitestaus ei ole mahdollista sen vuoksi, että se edellyttäisi riittäviä testaus- ja henkilöstöresursseja pelkästään tähän hoitajien testaamiseen. Lisäksi täällä on arvioitu siten, että testausresurssien kohdentaminen säännöllisiin sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöiden testauksiin voisi heikentää muuta covid-19-testausta sekä tartuntojen jäljittämistä. Lisäksi tätä perustellaan myös sillä, että tämä puolestaan voisi heikentää alueellista epidemiatilannetta sekä vaarantaa samalla riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden. Nämä perustelut tässä on ainoastaan tutkittu siltä näkökannalta, että hoitohenkilökunta kävisi testaamassa itsensä näissä samoissa julkisissa terveyspalveluiden tarjoamispaikoissa, joissa tehdään tälläkin hetkellä näitä testejä.

Nyt kun on käynyt ilmi, että se testaaminen on hyvin helppoa jopa meille kansanedustajille, nimittäin kun alamme itseämme testaamaan kotona antigeenitestillä, niin on syytä olettaa, että sosiaali- ja terveysalalla olevat henkilöt suoriutuvat siitä tehtävästä ehkä paremmin kuin me, joista ehkä monet tähän tehtävään ensimmäistä kertaa ryhtyvät. Siinä mielessä olisi eduskunnalta johdonmukaista osoittaa näitä työntekijöitä kohtaan luottamusta, että heillä jo ammattietiikkansa johdosta on niin korkea moraalinen, että he voisivat tämän testin tehdä, jos ei nyt kotona, niin siellä työpaikalla toisen työntekijän läsnä ollessa, kun aloittavat työpäivänsä.

Lisäksi, arvoisa puhemies, tässä kävi ilmi, että tätä testausta arvioitiin vain siten, että sitä tehtäisiin kerran viikossa, ja siinä puhuttiin, että se suojaustaso olisi vain keskimäärin 50 prosenttia sen viikon ajan. Nyt kuitenkin kun tämä on meidän mahdollista tehdä jopa joka päivä ja se suojaustaso niin sanotusti on jo lähempänä sataa prosenttia, niin miksi eivät myös sosiaali- ja terveysalan henkilöt voi tähän samaan tehtävään ryhtyä itsenäisesti? Toki jos ollaan johdonmukaisia, myös kaksi rokotusta saaneiden olisi hyvä tehdä tällainen testi ennen töihin ryhtymistä.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa esille, että hallituksen esityksestä käy ilmi muiden EU-maiden lainsäädäntötilanne tässä kysymyksessä. Täällä mainitaan, että lähes kaikissa Euroopan maissa covid-19-rokotukset ovat väestölle vapaaehtoisia. Mainitaan toki myös se, että joissain maissa rokottamattomiin työntekijöihin ei kohdistu erityisrajoituksia mutta koronapassi tai testi vaaditaan kaikilta työpaikalle pääsemiseksi. Näitä maita ovat muun muassa Italia, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Ranska, Slovakia, Slovenia ja 1.2.22 alkaen myös Itävalta. Se on mielenkiintoista, että Pohjoismaissa ei ole tällaisia rajoitteita. Siellä ei vaadita tällaista toimenpidettä sosiaali- ja terveysalan työntekijöiltä eikä muiltakaan työntekijöiltä. Siellä luotetaan kyllä siihen, että tällaista säännöllistä vapaaehtoista testaamista lisättäisiin kuten Norjassa, ja myös sitten edellytetään vahvasti käyttämään erilaisia suojausvälineitä. Mielestäni tällainen inhimillisempi lähestymistapa olisi Suomesakin kyllä hyvä ottaa malliksi meidän pohjoismaisilta kollegoilta. Me voimme tällä saavuttaa jopa paremman lopputuloksen kuin sillä rokotteella, nimittäin onhan tämä nyt tullut selväksi jo, että kaikki keinot haavoittuvimman väestön eteen on tehtävä, ja miksei se olisi tämä paras vaihtoehto, elikkä testaaminen.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä lopuksi tuoda esille perussuomalaisten ryhmäpäätöksen, minkä me tänään teimme eduskuntaryhmässä: Eduskuntaryhmä suosittaa terveydenhuollon henkilöä ottamaan rokotteen — tämä on ryhmän yhteinen kanta — mutta mikäli henkilökohtaisen syyn vuoksi hoitoalan työntekijä ei rokotusta ota, ei häntä tule rangaista siitä päättämällä työsopimus tai palkanmaksu. Tämä mielestäni on inhimillistä ja johdonmukaista, että jätetään kaikille ihmisille valinnanvapaus ottaa rokote tai jättää ottamatta mutta myös hiukan lisätään sellaisia toimenpiteitä, että kuitenkin tullaan turvallisesti suoriutumaan tehtävistä, niitten ihmisten parissa, joille tämä hallituksen esitys on suunnattu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

20.23 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Inhimillinen lähestymistapa, inhimillinen toimintatapa, on kyllä useasti parempia tuloksia tuottava ja tehokkaammin niitä tuottava. Siitä olen samaa mieltä. Itse asiassa pyysin tämän puheenvuoron, kun edustaja Kiljunen kyseli, minkä takia ei osa terveydenhuollon henkilökunnasta sitten ota rokotetta, kun meillä on kaiken kaikkiaan rokotekattavuus niin lääkäreiden kuin hoitajien keskuudessakin varsin, varsin suuri jo nyt ja se varmasti tästä tulee lähiviikkoina ja kuukausina vielä nousemaan. Itse asiassa mietin, onko tästä tehty tutkimusta. Olisi mielenkiintoista saada käsiin ihan tutkimus niistä syistä, mutta itselleni silmiin ei ole ainakaan sellaista tutkimusta osunut.

Todellakin tietysti osalla on ihan tällainen lääketieteellinen syy, että on saanut esimerkiksi voimakkaan allergisen reaktion ensimmäisestä rokotteesta tai ehkä jostakin toisesta rokotteesta. Sitten voi olla tilanne, että on joitakin sairauksia, joissa kehoitetaan alun alkaenkin keskustelemaan oman lääkärin kanssa, jolloin punnitaan sitä, onko tässä riski saada niitä harvinaisia rokotesivuvaikutuksia suurempi, kun on tällaista ja tällaista taustaa. No, koronan ollessa kyseessä tietysti useasti, kun punnitaan, mitä tapahtuu, jos koronatarunnan saa, riskit voivat olla vielä suuremmat, mutta osa tekee sitten päätöksen tämän perusteella olla ottamatta.

Sitten meillä on tietysti ikävä kyllä paljon somessa liikkumassa sitä disinformaatiota ja monta kertaa sellaista, että siellä on ehkä jotakin tosiasiallista tietoa mutta sitten ihan ääri-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

päässä täysin valheellista tietoa ja tavallaan niitten sellainen sillisalaatti ja sekasotku, mistä voi olla vaikea erottaa, onko tämä missä määrin totta vai onko tämä ihan tarkoituksellisesti väärää informaatiota levittävä. Tämä on yksi syy, minkä takia osa henkilöistä sitten kuitenkin jättäytyy ottamatta rokotteita. Osalla se on ihan selkeästi pelkoa sen takia, että ei ole varmuutta, kuinka tulisi toimia. Osa on tietysti nähnyt muista rokotteista esimerkiksi perhepiirissä tai lähipiirissä näitä harvinaisia sivuvaikutuksia ja sen takia tekee sitten tämäntyyppisen päätöksen.

Tokihan tosiasia myös on, että osa haluaisi nähdä tämmöiset pitempiaikaiset seurannat. Kun on uusi rokote ja vielä erilaisen teknologian rokote eikä vielä olla tietysti pystytyttykään saamaan pitkäaikaisseurannan tuloksia, niin osa haluaisi niitä olla ensin tarkastelemassa, ennen kuin ottaa rokotteen. Ja tietysti on meillä osalla valintana se, että ovat kaiken kaikkiaan rokotekriittisiä, mutta näkisin, että meillä Suomessa heitä on varsin vähän, eli tämmöisiä, jotka tykkäisivät, että pärjäävät ilman rokotteita kaiken kaikkiaan. Mutta hyvin moninaiset syyt siellä taustalla löytyvät kyllä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

20.26 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tämä taitaa olla jo viides tai kuudes puheenvuoroni tänään, mutta me ollaan nyt semmoisella rajalla, jossa omatunto vain sanoo, että näistä asioista pitää nyt puhua, ja haluan vastuullisesti hoitaa tämän oman työni. Tuossa jo ennen vaaleja, siis ennen eduskuntavaaleja, useita hoitajia otti minuun yhteyttä ja kysyi minun kantaani pakkorokotuksiin — silloin se käsittäakseni koski osaa hoitajia influenssarokotuksen osalta — ja minä silloin lupasin ja pidän siitä yhä edelleen kiinni, että tällaisia pakkorokotuksia ei mielestäni tule eteenpäin viedä.

Täällä edustaja Berg nosti pikatestistä esille sen, että siihen menisi noin 20 minuuttia, ja edustaja Tanus sanoi, että noin 3 minuuttia. Minä olen itse tehnyt kesästä lähtien niitä noin 10—15, ja sanotaan näin, että 3 minuutin kohdalla tulos on selvä. Se testi antaa ohjeen, että 15 minuuttia pitää odottaa, mutta kertaakaan se ei ole muuttunut, kun sitten olen sen tarkistanut uudelleen 15 minuutin päästä.

Mielestäni on hyvä, että muutkin ovat täällä näyttäneet jo vihreää valoa tälle pikatestaamiselle, ainakin edustaja Tanus viittasi samaan ja edustaja Heinonen. Ja myöskin edustaja Kiuru sen otti sitten kuitenkin, kun asiaa käsiteltiin, minun mielestäni aika lailla haraviinsa, että hei, tämä saattaisi ollakin se oikea ratkaisu.

Mutta semmoinen asia, mikä täällä nousi useammassa puheenvuorossa esiin — edustaja Kiljunen ainakin sanoi, että ei tämä ole pakkorokottamista — eli se, että hoitajilta vaaditaan kahta rokotetta tai koronatodistusta, ei ole pakkorokottamista. Kuitenkin Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola 2.11. kommentoi MTV:n Uutisaamussa Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen ehdotusta ottaa koronapassi käyttöön hoitoalalla seuraavasti: ”Paavolan mukaan SuPer on kehottanut jäseniään ottamaan koronarokotteen, mutta koronapassiin hän suhtautuu varauksella. Koronapassi tai pakkorokottaminen on sama asia. Siinä pakotetaan ihminen ottamaan rokote. Tässä tilanteessa, jossa hoitajia on tosi vähän tarpeeseen nähden, se on aika riski.”

Täysin rokotevastaisia henkilöitä Paavola arvioi olevan lähihoitajissa noin 2 prosenttia, mutta tästä on varmaan erilaisia arvioita. Tuo henkilö, josta puheessa äsken puhuin, puhui, että heitä on 30 prosenttia, ja sanoi, että he kaikki ovat päättäneet, että he voivat lähteä, lopettaa työnteon siihen. Tämä varmaan riippuu elämäntilanteesta aika paljon, ja surullista

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

onkin, jos... Voisi kuvitella, että nuoremmilla sairaanhoitoalan työntekijöillä saattaa olla asuntovelkaa ja muuta, niin että minun mielestäni tämä rokotepakon määrääminen on ehkä jopa jonkinlaista kiristämistä.

Haluaisin vielä nostaa Iltalehdestä tällaisen henkilön kuin YK:n ihmisoikeusvaltuutetu: ”Ei pakkorokotuksia missään olosuhteissa. Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusvaltuutettu Michelle Bachelet otti keskiviikkona kantaa maailmalla mylläävään keskusteluun pakkorokotuksista koronaa vastaan. Bachelet’n mukaan pakkorokotukset eivät ole missään olosuhteissa hyväksyttäviä. Rokotuspakon pitää noudattaa laillisuuden, välttämättömyyden, suhteellisen ja syrjimättömyyden periaatteita, Bachelet sanoi. Ihmisiä ei voi missään tilanteissa rokottaa pakolla.”

Arvoisa puhemies! Kuten tuo SuPerin puheenjohtaja, Paavolako hän oli nimeltään, mainitsi, tässä on käytännössä kyseessä pakkorokottaminen — edustaja Kiljusellekin tiedoksi. Mielestäni tämä pikatestaus on hyvä, ja toivotaan, että tämä täällä salissa tänään vahvasti ehdottamamme pikatestaaminen nousee tämän lopputulokseksi.

Nyt, arvoisa puhemies, menen vielä katsomaan, onko siellä hoitajien kirjeitä kuinka monta, joita minä luen, vai maltanko lopettaa tähän. Ehkä nämä keskeiset asiat ovat nyt jo tulleet esiin. Kiitän kuitenkin teitä, jotka olette täällä salissa olleet ja keskustelleet, ja edustaja Bergiä erinomaisista näkökulmista myöskin sieltä sairaanhoitohenkilökunnan puolelta. Vaikka olemmekin asiasta hieman erimielisiä, niin kuitenkin tämä on ollut mielestäni rakentavaa keskustelua. Ja erityinen kiitos kaikille niille henkilöille, jotka ovat lähettäneet viestiä tästä ja joiden kanssa olen saanut keskustella, ja ehkä sitä viestiä on tullut teille kaikille — niin kuin tiedätte, sitä on tullut todella paljon. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laukkanen, olkaa hyvä.

20.33 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Loppusuoralle ehdin tähän keskusteluun, ja oikeastaan syy, miksi halusin tähän osallistua, on se, että tämä on hyvin historiallinen hetki meidän lainsäädäntömme historiassa. Sitä kuvaa jo se, että me joudumme tällaisen erityislain säätämään näissä poikkeusoloissa. Iso kysymys, joka mielessäni on, on se, mihin tässä olemme avaamassa ovea — oven johonkin tuntemattomaan. Meillä ei ole tällaisesta lainsäädännöstä kokemusta, siitä, mihin se johtaa, mihin se avaa oven, minkälaiseen laintulkintaan ja lain käyttämiseen. Tässä avataan ovi ihmisten rajoittamiseen tavalla, jota Suomi ei ole koskaan aikaisemmin tehnyt. Sen tähden onkin hyvä, että eduskunta täällä käy hyvää keskustelua tästä kokonaisuudesta ja lähettää tässä lähetekeskustelussa valiokuntaan terveisiä.

Tämä on perustuslain ja ihmisoikeuksien kannalta erittäin merkittävä, ihmisen itsemääräämisoikeuteen liittyvä kysymys. Onko minulla oikeus tehdä sitä työtä, johon olen koulutautunut, missä ja kenen ehdoilla? Mihin vedämme rajat? Mihin vedämme ihmisarvon mittarin? Onko se sitä, että talous pyörii, onko se ihmisen elämän suojelemista — vai ihmisen arvon mittaamista rokotukseen painostamalla, työn ja toimeentulon menettämislä? Isoja kysymyksiä. Ne eivät tässä salissa tänä iltana selviä. Mutta kyllä ne päättäjän pistävät vakavasti miettimään, millaisella — sanon nyt vanhan, uskonnollisen sanan — pieteetillä me näitä asioita oikeasti haluamme hoitaa.

Täällä ovat monet puhujat sanoneet, että tämä esitys on tuotu valtavalla kiireellä, ja näinhän se on, koska tilanne on myös hyvin akuutti. Mutta kyllä toivon ja odotan, jään odotta-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

maan ja toivomaan, että perustuslakivaliokunta, kun tätä käsittelee, ei koe kiirettä vaan ymmärtää tämän asian tilan ja vakavuuden. Ei pidä avata ovea johonkin sellaiseen, jonka seurauksia ei pysty kantamaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

20.36 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäenpään tavoin totean, että enempää tähän keskusteluun osallistu kuin tällä puheenvuorolla. Tästä on paljon nyt jo puhuttu, isoja sanoja on täällä käytetty, on puhuttu pakosta, pakkorokottamisesta, elämänarvoista ja niin edelleen. Näihin on vaikea ottaa kantaa muuta kuin siltä osin, minkä halusin tässä vielä sanoa omassa viimeisessä puheenvuorossani, että omassa lapsuudessani olen saanut vesirokkorokotukset, isorokko on kukistettu tässä maassa rokotuskampanjoilla. Globaalitasolla suurin tekijä, joka on pudottanut lapsikuolleisuutta, ovat Unicefin toteuttamat rokotuskampanjat kehitysmaissa ympäri maailmaa. Eli rokotuksella on aito arvo ihan ihmiskunnan oman selviämisen kannalta ja meidän tautitilanteiden kannalta.

Toiseksi meillä on myöskin ilman muuta evidenssiä olemassa siitä, että tähän koronaan, covid-19-virukseen, tällä kansainvälisellä rokotusohjelmalla on ollut merkitystä myöskin Suomessa.

Nyt tässä keskustelussa on ollut tämmöinen merkillinen vähättely, ja sen halusin, arvoisa puhemies, tässä omassa viimeisessä puheenvuorossani todeta, että kuunnellaan terveydenhuollon asiantuntijoita ja myöskin perustuslakivaliokunta miettii tämän perustuslaillisen luonteen tässä ratkaisussa mutta ei rakenneta sellaisia kummituksia, joita me emme ole muutenkaan omassa elämässämme rakentaneet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

20.37 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kyllä, suosittelen rokotuksia. Se on totta, että rokotukset ovat suositeltavia, mutta tämä pakkorokottaminen on kyllä semmoinen asia, että pakkorokotuksia en suosittele.

Haluan vielä nostaa esille tuon testausasian. Tässä on nyt käynyt ilmi, että testauksia on eduskunnassakin aloitettu tekemään, tämmöisiä pikatestejä, jotta nähdään, sairastetaanko koronaa, vaikka on rokotuksissa käyty ja tällä tavalla. Haluan nostaa esille, että perussuomalaiset nostivat tämän testausasian tärkeänä esille, ja perussuomalaiset tosiaan kannattavat sitä, että näitä pikatestejä ja tämmöisiä tuotaisiin työpaikoille, esimerkiksi terveydenhuollon työpaikoille, eli se oli perussuomalaisten hyvä idea. Oli hieno kuulla, että ministeri Krista Kiuru myös sitten myönsi, että tällaisia testauksia aletaan ehkä tekemään, se oli hienoa kuulla. Kyllä kannatan tätä perussuomalaisten ideaa, että testauksia lisätään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

20.38 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Vielä yksi asia, joka ei ihan suoraan liity tähän pakkorokottamiseen, mutta haluan kertoa sen tilanteen, mikä kuitenkin tuolla kentällä on.

Elikkä sain juuri vahvistuksen puhelimeeni eräästä tapauksesta, jossa nuori äiti perjantaina oli hädissään, kun hänen lapsensa alkoi hengittämään huonosti. Niin kuin kaikki tie-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

dämme, on tätä RS-virusta nyt liikenteessä. Äiti soittaa myöhään perjantai-iltana paikalliseen terveyskeskukseen ja kertoo ongelmista, että pojalla on kuumetta ja hengitys on heikkoa. No, siellä annetaan sitten ohjeita, mitenkä toimia ja että ottaa aamulla uudestaan yhteyttä.

Aamupäivällä äiti soittaa uudelleen. Kuume on noussut, ja lapsi voi huonommin. Vielä annetaan ohjeet antaa höyryhengitystä ja suihkutella, ja ilmeisesti — ymmärsin näin — yritetään saada kosteutta, että joku lima tai räkä irtoaa.

Puolenpäivän jälkeen äiti soittaa uudestaan ja sanoo, että nyt tilanne on kyllä niin huono, että he lähtisivät täältä tulemaan, onko siellä lääkärinaikoja. Vastaanottava henkilö kysyy siellä, että onko rokotukset kunnossa, ja äiti kertoo, että pojalla on kaikki rokotukset kunnossa. Tämän jälkeen kysytään vanhempien koronarokotteista, ja äiti kertoo, että he ovat molemmat nuoria. Hän on 27-vuotias, jos nyt oikein muistan äidin iän, ja ei ole ottanut koronarokotetta, koska on kokenut, että ei ole tarvetta siihen. Hän on hyväkuntoinen, nuori, ja Suomessa ei ole nuorilla ollut tätä vakavaa koronatautimuotoa, joka olisi johtanut kuolemaan tai mihinkään. Hoitaja sanoo, että ei voi tulla ilman koronarokotetta paikalle. Iltapäivällä ambulanssikyyti sairaalaan kyllä sitten onnistuu ilman koronarokotteita.

Tämä nyt epäsuorasti liittyy tähän asiaan, mutta toivon viestin myös menevän perille. Edustaja Berg varmasti voi huolehtia, että tällainen viesti menee ministerille saakka, että tämä on aika järkyttävää, jos osa työntekijöistä siellä hoitopuolella myös ajattelee asioista näin kriittisesti. Kyseessä on vuoden vanha lapsi, ja keskussairaalassa oli sitten todettu, että hänellä oli influenssa ja RS-virus. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laukkanen, olkaa hyvä.

20.42 Antero Laukkanen kd: Kiitos, arvoisa puhemies! Ettei jää mitään väärinkäsitystä, niin kuulun koronan osalta tähän isoon riskiryhmään, jonka kohdalla on esitetty ihan lääkäreidenkin toimesta erilaisia rajoituksia liikkumisen suhteen, missä liikkuu ja kenen seurassa ja niin edelleen, ja olen ottanut rokotteen ja varannut jo kolmanteen rokotteeseen ajan. Olen ottanut rokotuksia pienestä pitäen. Suhtaudun niihin positiivisesti elämää suojelevina asioina. Rokotepassi minulla on ollut yli 40 vuotta, ja pidän sitä yhtenä turvatekijänä, kun matkustan maailmalla, että jos jotain sattuu, niin tiedetään, millaisella rokotussuojalla olen varustettu.

On tärkeää ymmärtää se, että tässä ei ole nyt kysymys siitä, ettäkö jollakin tavalla aliarvioisi rokotusta, vaan siitä, minkälaisia kehityspolkuja me yhteiskunnassa olemme luomassa. Se liittyy näihin perusoikeuksiin, joita tässä nyt punnitaan, ja niin kuin arvoisa puhemieskin hyvin lakia tuntevana tietää, niin perusoikeuksien punninta, eri oikeuksien punninta toisiansa vastaan, on se, mitä tässä talossa tehdään ja pitää tehdä. Valitettavasti joissakin asioissa sitä tehdään liian vähän ja liian kevyesti. Oikeastaan ensimmäinen puheenvuoroni liittyy juuri siihen, että olisi rohkeutta tarkastella tätä asiaa sillä vakavuudella, mitä tämä oikeasti vaatii. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleiseurooppalaisen yksilöllisen eläketuotteen tarjoamista ja jakelua koskevan Euroopan unionin asetuksen täydentämisestä sekä Finanssivalvonnasta annetun lain ja vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 229/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun, ja esittelypuheenvuoro, ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.59 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kesäkuussa 2019 annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus yleiseurooppalaisesta yksilöllisestä eläketuotteesta, jota nimitetään PEPP-tuotteeksi. Suoraan sovellettavalla asetuksella harmonisoidaan PEPP-tuotteen tarjoamista ja jakelemista koskevia säännöksiä. PEPP-tuotetta voivat Suomessa tarjota vakuutusyhtiöt, vakuutusedustajat, luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset, sijoitusrahastot ja vaihtoehtoisrahastojen hoitajat. Jäsenvaltiot voivat sallia PEPP-toiminnan myös ammatillisille lisäeläkelaitoksille.

Asetuksella pyritään edistämään ja yhdenmukaistamaan eläketuotteiden tarjoamista EU:ssa. Vaikutukset Suomeen ovat lähes olemattomat, mutta asetus on toki vietävä kansalliseen lainsäädäntöön. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yleiseurooppalaisen yksilöllisen eläketuotteen tarjoamista ja jakelua koskevan Euroopan unionin asetuksen täydentämisestä. Uuteen lakiin on tarkoitus sisällyttää tarvittavat säännökset yleiseurooppalaisesta yksilöllistä eläketuotetta koskevan EU-asetuksen soveltamisesta Suomessa.

Ehdotettavissa säännöksissä muun muassa suljetaan pois ne sektorikohtaiset säännökset, joita ei sovelleta PEPP-tuotetta tarjottaessa. Lisäksi tarkennetaan säännöksiä, jotka koskevat vahingonkorvausvelvollisuutta ja PEPP-tarjoajien ammattipätevyyttä. Lisäksi Finanssivalvonnasta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädetään Finanssivalvonnan toimivallasta valvoa PEPP-tuotteen tarjoamista Suomessa sekä Finanssivalvonnan oikeudesta määrätä seuraamusmaksu, jos PEPP-tuotteen tarjoamista koskevia säännöksiä ei noudateta. Eläketuotteiden, kuten yksilöllisten eläkevakuutusten ja PS- eli pitkäaikaissäätötilien, uusmyynti on Suomessa käytännössä loppunut. Asetuksella ja ehdotetulla lailla ei siksi oleteta Suomessa olevan juurikaan taloudellisia tai muita vaikutuksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 22. maaliskuuta 2022, samanaikaisesti kun asetus ryhdytään soveltamaan. Samassa yhteydessä tarkistettaisiin eräitä vakuutusyhtiölakiin sisältyviä euromääriä Euroopan virallisessa lehdessä julkaistun ilmoituksen mukaisesti. Nämä muutokset tulisivat voimaan 18. lokakuuta 2022. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

18.01 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Ministeri esitteli eurooppalaisen lainsäädännön PEPP-tuotteiden osalta, ja hän totesi aivan oikein, että nämä eivät koske olennaisesti Suomea. Se, miksi ne eivät koske Suomea, johtuu siitä, että meillä tämä työeläkejärjestelmä, jonka me olemme luoneet lakisääteiseksi eläketurvaksi suomalaisille, on julkinen järjestelmä primäärisesti. Tämän vuoksi se ei koske Suomea. Meillä yksityiset eläkevakuutukset ovat poikkeuksellisen alhaiset, ja tämä on tietysti suuri, ansiokas saavutus, minkä me olemme työeläkejärjestelmän puitteissa luoneet.

Siinä on kuitenkin se ongelma, mistä täällä nyt jo aikaisemmassakin vaiheessa on mooneen kertaan puhuttu, eli vaikeutena on se, että vaikka työeläkejärjestelmä on toimiva ja perustuu rahastointeihin, niin me emme ole riittävässä määrin huomioineet sitä, että eläkejärjestelmä on luotu myöskin eläketurvan ja eläketasojen ylläpitämiseksi, ei ainoastaan siksi, että me luomme niin sanotusti rahoituksellisesti kestäväen eläkejärjestelmän. Tässä suhteessa olemme onnistuneet tämän rahoituksellisen kestävyuden varmistamaan niin, että tämä eläkejärjestelmä, joka meillä on lakisääteisenä, on yksi maailman laadukkaimpia järjestelmiä rahoituksellisen kestävyuden osalta, mutta se ei ole sama eläketurvan osalta, vaan edelleen meillä on eläkeläisköyhyyttä hyvin paljon. Soisinkin, että myöskin tähän kiinnittäisimme huomiota, että tämä lakisääteinen eläkejärjestelmä, joka meillä on, turvaisi riittävässä määrin myöskin eläkkeitä, kun se on ansiosidonnainen järjestelmä alun pitäen ollut, niin että ansaittu tulotaso siinä todella säilyisi eikä käy sillä tavalla, kuten meillä nyt on, että itse asiassa eläkkeensaajat on ainoa tulonsaajaryhmä Suomessa, jonka elintasoa tätä kautta lakisääteisesti lasketaan, ottaen erityisesti huomioon, että nämä rahastot ovat erityisesti viime vuosina kasvaneet räjähdysmäisesti ja ovat itse asiassa maailman suurimmat lakisääteiset eläkerahastot.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

18.03 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Kiitoksia selityksestä.

Käymme nyt läpi eläkeasiaa, ja mietin, että kun tämä on semmoinen lakiesitys, mikä ei kuulemma oleellisesti vaikuta Suomessa, niin heräsi mielenkiinto, voiko tällä kuitenkin olla vaikutusta Suomessakin, jos miettii, että ihmiset eläkepäivinä muuttavat eri maihin, Suomeen muutetaan ja Suomesta pois päin. Voiko tällä semmoista vaikutusta sitten olla? Voiko tämä tulevaisuudessa kuitenkin näkyä myös Suomessa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Haluaako ministeri Sarkkinen?

18.04 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:** Arvoisa puhemies! Nämä yksityiset eläkevakuutukset ovat Suomessa todella harvinaisia. Meillä on kattava lakisääteinen julkinen eläkejärjestelmä, ja se on myös semmoinen, mitä on poliittisesti haluttu ylläpitää ja kehittää. Tämä on varmaan sikäli hyväkin asiantila, että tämä asetus ei ehkä Suomeen niin paljon vaikuta, ja se kertoo siitä, että tämä meidän lakisääteinen työeläkejärjestelmä on kattava ja toimiva ja tarve tällaisille yksityisille järjestelmille on sitäkin kautta vähäisempi.

Tämä asetus todella annetaan sen takia, koska EU-asetus edellyttää kansallisten lakien sopeuttamista, ja tässä nyt sitten tuodaan se suomalaiseen lainsäädäntöön. Toki, jos suomalaiset liikkuvat Euroopassa, sitä kautta voi olla vaikutuksia, tai emme tiedä, miten Suomen eläkejärjestelmä kenties tulevina vuosikymmeninä kehittyä ja tuleeko tämännäyttöä.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

sille tuotteille kysyntää tai tarjontaa. Tällä hetkellä ei ole tarjontaa eikä kysyntää, mutta emme voi tietää siitä. Ajattelen niin, että pitämällä huolta tästä suomalaisesta lakisäätteisestä julkisesta eläkejärjestelmästä pystytään myös vähentämään tarvetta tällaisille ikään kuin yksityisille järjestelmille, jotka paikkaavat sitten ehkä tämän lakisäätteen eläketurvan epäonnistumisia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

18.05 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ministeri aivan oikein kuvasi tätä suomalaista järjestelmää. Juuri näinhän se toimii, että meillä 98 prosenttia eläkkeensaajista saa tätä työeläkettä, ja se on sillä tavalla kattava järjestelmä, että kun se on alun pitäen rakennettu ansiosidonnaiseksi, myöskin vauraamat saavat sitten ansioittensa mukaan sitä eläkettä, jolloin näitä lisäeläkkeitä vähemmän on meillä käytössä. Mutta: meillä on viime vuosina tapahtunut sitä muutosta, että näitä lisäeläkkeitä on ruvettu hankkimaan yhä enemmän, yritysjohtajat monissa tapauksissa niitä hankkivat, ja se, mikä tässä on ehkä kaikkein ongelmallisinta tämän eläkejärjestelmän uskottavuuden kannalta, on, että meillä on näissä eläkeyhtiöissä, jotka ovat siis lakisäätteisiä yhtiöitä, poikkeuksellisen suuret eläkekorvaukset näillä toimitusjohtajilla — esimerkiksi Varman, joka on Suomen suurin eläkeyhtiö, toimitusjohtaja saa yli miljoona euroa vuodessa tehdessään lakisäätteisiä tehtäviä — ja kaikkein törkeintä on, että jopa näilläkin tulotasoilla eläkeyhtiöt tarjoavat heille lisäeläkkeitä, jotka otetaan yksityisiltä ja jotka otetaan lisäeläkkeinä, ja ne maksetaan näistä meidän eläkerahoistamme. Tämä jos mikä on kyllä moralisoiva, vahvasti järjestelmän uskottavuutta heikentävä tilanne, että meillä eläkeyhtiöiden johtajille otetaan lisäeläkkeitä yli sen eläketurvan, jonka he joka tapauksessa ovat saaneet, ja se maksetaan näistä meidän yhteisistä eläkevaroistamme, kun sieltä ei ole ollut kuitenkaan varoja käyttää sitten pienimpien eläkkeiden korottamiseen, mikä on muun muassa hallitusohjelmassa olevassa esityksessä. Sitä tietysti ministeriltä mielellään kysyy uudemman kerran, että missä vaiheessa otetaan vakavasti se hallitusohjelman kirjaus, jossa pyritään työeläkejärjestelmän kautta turvaamaan näiden pienimpien työeläkkeiden nosto, koska monet niistä ovat kohtuuttoman pieniä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Meri ja sen jälkeen ministeri Sarkkinen.

18.07 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen kyllä hyvin pitää tätä eläkeasiaa esillä, mutta valitettavan heikosti se näkyy pääministeripuolueen hallitustyöskentelyssä. Olette kuitenkin pitkäaikainen edustaja, ja toivoisin, että selvittäisitte, miten te voisitte puuttua tähän ilmiöön, mikä on minustakin aivan kummallista, mistä kerroitte. Kun me ollaan puututtu täällä myös osakeyhtiöiden tuottoihin sähkönsiirtohinnoissa ja muuta, niin olisiko tämä asia, johon tarttuisitte? [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt joku laittoi mikrofonin päälle.

Joo, edustaja Kiljunen. — No, jatkan tuosta tai aloitan vähän alusta.

Eli edustaja Kiljunen, te toitte esille korkeat palkat johtajilla työeläkeyhtiöissä, ja se on tärkeä asia. Olette pitänyt ansiokkaasti tätä eläkeläisten asiaa esillä, mutta vähemmän se

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

näkyä pääministeripuolue sosiaalidemokraattien hallitustyöskentelyssä. Tämä on semmoinen asia, mihin toivoisin, että te tarttaisitte pääministerin kanssa tarmokkaammin, Kiljunen. Olette pitkäaikainen, kokenut poliitikko ja tiedätte, että hallituksessa ollessa voi vaikuttaa nimenomaan hallitustyöskentelyyn, ja voisitte nyt selvittää, miten tähän voisi puuttua. Mehän puutemme täällä myös osakeyhtiöiden asioihin erilaisilla tuottokattojärjestelyillä, ja te voisitte nyt lähteä pikaisesti selvittämään — ja odotankin tätä selvitystä mielenkiinnolla — miten te suitsitte noita palkkoja ja palkkioita ja sitten tämmöisiä ylimääräisiä eläkkeitä.

Mitä tulee tähän eläkeläisten tilanteeseen samoin kuin työssäkäyvienkin ja kaikkien ihmisten elämään, niin tärkeintä on se, mitä jää käteen. Meillä perussuomalaisilla on ollut monta työkalua. Me juuri vaihtoehtobudjetinkin esittelimme, ja siellä on myös eläkeläisille verotukseen lisävähennys, joka parantaisi heidän nettotulojaan. Te olette pitänyt esillä tätä puoliväli-indeksiä. Se on yksi kysymys, mutta nopein keino, joka me voidaan täällä eduskunnassa tehdä, on alentaa veroja ja toinen: alentaa elinkustannuksia. Polttoaineista olemme ehdottaneet teille — ei käy. Olemme ehdottaneet sähkön verotuksen alennusta — ei käy. Miksi te puheissanne tuotte esille huolestuneisuutta, kun se ei nyt ihan faktisesti näy toiminnassa? Se minua harmittaa. Olette nimittäin monen eläkeläisen äänen saanut, edustaja Kiljunen, ja välillä kyllä kuulee, että missähän sitten ne toimet ja panostukset viipyvät. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ministeri Sarkkinen, ja sen jälkeen jatkamme keskustelua.

18.10 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Todella meidän julkinen työeläkejärjestelmä on kattava ja laadukas, mutta siinä on rahoituksellisia haasteita ja paineita johtuen meidän ikärakenteen kehityksestä ja laskeneesta syntyvyydestä.

Tietysti me voidaan vaikuttaa eläkejärjestelmän kestävyteen toisaalta vaikuttamalla meidän työllisyysasteeseen ja toisaalta vaikuttamalla meidän väestökehitykseen syntyvyyden ja maahanmuuton kautta, ja se on olennaista tässä ajassa, jotta varmistetaan eläkejärjestelmän kestävyys ja hillitään näitä työeläkkeiden nostopaineita.

Järjestelmässä ei ole mitään ylimääräisiä rahoja, joita voitaisiin käyttää ilman, että se aiheuttaisi työeläkemaksujen nostopaineita jo nykyiseltä tasolta, ja on huomioitava, että nykyiset työeläkemaksut ovat jo huomattavan korkealla tasolla verrattuna siihen, mitä ne olivat esimerkiksi vielä 80-luvulla, joten ei voida lähteä siitä, että ei välitetä siitä, millä tasolla työeläkemaksut ovat ja miten tehtävät päätökset niihin vaikuttavat.

Hallitusohjelmakirjauksen pohjalta on selvitetty sitä, voisiko pieniin työeläkkeisiin tehdä tällaista korotusta ilman, että se aiheuttaisi työeläkemaksuihin korotuspaineita, ja ei ole keksitty tapaa, jolla tämä voitaisiin toteuttaa ilman, että tulisi korotuspaineita työeläkemaksuihin, koska järjestelmässä ei mitään ylimääräisiä varoja ole. Tätä asiaa on selvitetty yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa, ja työmarkkinaosapuolet — työnantajat ja työntekijät — ovat erittäin keskeisiä osapuolia, kun työeläkejärjestelmästä päätetään, luonnollisesti.

Arvoisa puhemies! Alkavien työeläkkeiden koko on onneksi viime vuosina kasvanut, ja se on myönteinen asia. Se heijastaa pitkälti sitä, että eläkkeelle jäävillä ihmisillä alkaa ole-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

maan pidempiä työuria ja myös ehkä parempaa palkkatasoa ja että karttumasäännöt ovat olleet parempia niillä ihmisillä, jotka nyt viime vuosina ovat jääneet eläkkeelle.

Eläkeläisten kokemat toimeentulovaikkeudet ovat kyselytutkimusten ja muiden tutkimustulosten mukaan viime vuosina vähentyneet, ja se on erittäin myönteinen asia. Siinä varmasti vaikuttaa tämän uusien, alkavien työeläkkeiden keskimääräisen koon kasvun lisäksi se, että hallitus teki merkittävät tasokorotukset takuueläkkeeseen ja kansaneläkkeeseen muutama vuosi sitten, mikä auttoi kaikista pienituloisimpia eläkeläisiä ja nosti heidän toimeentuloaan. Mutta valitettavasti Suomessa on edelleen eläkeläisköyhyyttä, ja siitä on kannettava huolta.

Itse näen yhtenä potentiaalisena asiana, mitä voisimme jatkossa tarkastella, kansaneläkkeen ja työeläkkeen leikkaantumispisteen nostamisen sillä tavalla, että pienten työeläkkeiden rinnalle saisi nykyistä pidemmälle kansaneläkettä. Se vahvistaisi erityisesti pieniä työeläkkeitä saavien ihmisten toimeentuloa vaarantamatta sitten tätä eläkejärjestelmän kestävyttä, mutta toki se aiheuttaisi kustannusvaikutuksia julkiseen talouteen.

Sitten nopeasti totean loppuun, että sosiaali- ja terveysministeriössä on valmistelussa lakiesitys, jossa eläkelaitosten johdon osaamisvaatimuksia kasvatetaan, joten siinä mielessä tämä tematiikka liittyen eläkelaitosten johtoon on ainakin tästä kulmasta jo ministeriössä työn alla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

18.14 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Tuo on todella arvostettavaa, että edustaja Kiljunen jaksaa paljon puhua vanhusten ja eläkeläisten matalasta eläketasosta. Kiinnititte huomiota myös siihen, että työeläkeyhtiöiden johtajilla on kovat palkat ja että heille on myöskin otettu lisäeläkkeitä, jotka kuuluvat sitten tavallansa meidän veronmaksajien ja eläkkeenmaksajien maksettaviksi. Tämä on ihan totta ja hyvin valitettavaa.

Joskus kuitenkin tulee mieleen — kun olen ymmärtänyt, että edustaja Kiljunen esiintyi jossakin tv-ohjelmassakin, jossa käsitellään hyvin paljon näitä vanhusten asioita — jos oikein muistan, että se oli SDP:n Lipponen, joka teki jonkun semmoisen indeksijutun ja tavallansa sahasi teitäkin polveen tai nilkkaan tai jalkaan tai sinne, minne nyt itse voitte sen kuvitella. Olen ymmärtänyt, että te olette olleet eduskunnassa hyvin useita kausia, ja semmoinen kysymys tulee mieleen, monestiko puolueenne on ollut hallitusvastuussa. Sitten toiseksi: tuntuuko teistä koskaan siltä, että puolueenne ei ota vakavasti teidän asiaanne? Tämä on ihan tärkeä asia, ja minun mielestäni se on semmoinen miettimisen arvoinen ja alkanut itseä täällä ihmetyttämään, kun te yksin tästä asiasta täällä salissa puhutte eikä ketään muita ole paikalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

18.16 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Arvostan näitä puheenvuoroja, joissa kysytään sen perään, otanko vakavasti näitä asioita ja mitä puolueeni tekee. Ministeri Sarkinen tuossa erinomaisesti kyllä jo vastasikin siihen, että nyt meillä on muuten ensimmäisen kerran hallitus, joka on selkeästi ikäystävällisen ohjelman rakentanut mukaan lukien nämä takuueläkkeisiin ja kansaneläkkeisiin tehdyt korotukset. Ensimmäisen kerran hallitus aidosti on avittanut eläkkeensaajia, pienituloisimpien eläkkeensaajien tilannetta. On otettu siis vakavasti nämä puheenvuorot, mitä tässä on käytetty.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Kieltämättä vuonna 1995 täällä hyväksyttiin tämä kuuluisa taitettu indeksi, joka ylläpitää sen tilanteen, että se laskee lakisääteisesti eläketasoa. Siinä lukee lakitekstissäkin näin. Se ei ollut pelkästään Lipposen syy. Kimmo Kiljunen oli kansanedustaja, äänesti myöskin silloin tuon taitetun indeksin puolesta, eli otetaan nyt syyt ihan tarkasti siihen kohtaan. Silloin oli kysymys suurista ikäluokista, niiden eläkkeelle siirtymisestä. Haluttiin varmistaa eläkejärjestelmän rahoituksen kestävyys, ja sehän on varmistettukin näillä toimenpiteillä niin, että meillä on nyt maailman suurimmat eläkerahastot käynnissä.

Vastaan myöskin edustaja Merelle siltä osin, ollaanko näihin asioihin suhtauduttu vakavasti. On suhtauduttu vakavasti. Pelkästään verotuksen kautta näitä asioita ei kannata hoitaa sen vuoksi, että silloin me olemme edelleenkin budjettivajeissa, kun samanaikaisesti nämä rahastot kasvavat 8 miljardia euroa vuosittain, ovat kasvaneet vuodesta 1995 vuoteen 2021. Eli neljännesvuosisadan 8 miljardia euroa joka vuosi nämä rahastot ovat keskimäärin kasvaneet, ja viimeisen kahden vuoden aikana ne ovat kasvaneet 20 miljardia euroa. Nämä ovat tähtitieteellisiä summia. Me emme ymmärrä tätä mittakaavaa lainkaan, kun se ei ole sitä normaalikielenkäyttöä, missä me toimimme näissä rahastoasioissa.

Kun ministeri täällä toteaa nyt, että meillä on tiettyjä tekijöitä, jotka johtavat muun muassa näihin paineisiin eläkejärjestelmän rahoituksen osalta, mikä johtaisi työeläkevakuutusmaksujen nostoon, niin joutuisin kysymään ministeriltä: Kuinka niin? Kuinka on kysymys työeläkevakuutusmaksun nostamisesta, kun kaikki ne esitykset, mitä me olemme tehneet, lähtevät liikkeelle siitä, että me otettaisiin ja nipistettäisiin ne rahastojen kasvusta? Se kasvu voisi olla 7 miljardia euroa eikä 8 miljardia euroa. Täältäähän sitä rahaa voitaisiin ottaa.

Kuinka suuriksi nämä rahastot halutaan? Nyt on 240 miljardia. Ne ovat aidosti maailman suurimmat lakisääteiset työeläkevarat. Kuinka suuriksi ne halutaan kasvattaa? On hyvin mahdollista jopa se, että me voisimme olla siinä tilanteessa, että meillä olisi varaa jopa alentaa työeläkevakuutusmaksuja, jos me säilyttäisimme niiden rahastojen reaalisen tason eli nykytason. Niitä ei tarvitse yhtään suuremmiksi kasvattaa. Tässä suhteessa tätä joutuu kysymään moneen kertaan. Meidän täytyisi vastata siihen kysymykseen, kuinka suuret rahastot halutaan pitää tässä maassa. Nyt me olemme kasvattaneet Suomen jättimäisintä pääomakeskittymää sen pääomakeskittymän omilla ehdoilla, ja me emme puhu enää eläketurvasta aidosti, vaan me puhumme siitä, [Puhemies koputtaa] että tämä pääomakeskittymä sinällään määrittää ehdot järjestelmälle.

Joudun palaamaan, arvoisa puhemies, myöskin huoltosuhteiden heikkenemiskysymyksiin ja syntyvyysongelmaan, mitkä ministeri tässä nosti esille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

18.19 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja työeläkkeistä ja toimeentulosta eläkkeellä ja kaikesta siitä, mikä vaikuttaa siihen, paljonko eläkkeestä käteen jää, mikä on todellakin se keskeisin asia.

Vuonna 2015, kun tulin eduskuntaan, puhuttiin työeläkkeistä ja näistä indekseistä — ja todellakin se taitettu indeksi on nakertanut työeläkkeiden tasoja — ja tuolloin paitsi käsitelimme kansalaisaloitetta tämän taitetun indeksin korjaamiseksi, niin kun se hylättiin, myös itse tein esityksen niin sanotusta puoliväli-indeksistä, mikä olisi monella tapaa oikeudenmukaisempi. No, tähän vastattiin niin kuin kansalaisaloitteeseenkin, että ei ole

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

mahdollista, koska ikään kuin ei ole varoja, eli työeläkerahastot eivät kestäisi, jos muutoksia tehtäisiin.

Kun tulin eduskuntaan, työeläkerahastojen sisältö oli 160 miljardia euroa, ja tänä aikana, kun olen istunut täällä, ne ovat kasvaneet niin, että todellakin tänä vuonna ne ovat 240 miljardia euroa, eli lisäystä on tullut 80 miljardia euroa. Samaan aikaan suuret ikäluokat ovat jo olleet eläkkeellä, ja monet sieltä jo poistuvat, ja todellakin noita tuottoja tulee keskimäärinkin 8 miljardia, joinakin vuosina 10 miljardia euroa, ja nyt esimerkiksi tämän vuoden keväällä ne ovat kasvaneet jo niin paljon, että kuuluisat hävittäjähankinnat olisi voitu maksaa työeläkerahastojen muutaman kuukauden tuotoilla. Siinä mielessä tämä dilemma ja tämä keskustelu ovat hyvin ristiriitaisia, kun rahastot kasvavat hirveää vauhtia mutta koko ajan puhutaan, että ne ikään kuin loppuisivat.

Samoin tämä, minkä takia työeläkemaksuja pitäisi jatkuvasti nostaa ja on nostettu: eikö siitä 8 miljardista, joka tulee tuottoa vuosittain, pieni osa, vaikka miljardi, olisi voitu käyttää siihen, jolloin niitä työeläkemaksuja ei olisi tarvinnut nostaa?

Samaten jos ajatellaan, eikö näistä tuottomiljardeista olisi voitu lohkaista ainakin pieni osa, jotta olisi voitu nostaa ainakin näiden pienimpien eläkkeiden tasoa? Meillä on paljon eläkeläisköyhyyttä. Meillä on paljon ikäihmisiä, erityisesti ikä naisia, jotka ovat tehneet aikoinaan raskasta työtä, kasvattaneet lapsia ja perhettä ja tehneet paljon sellaista työtä, mistä ei ole isoja eläkevarantoja heille kertynyt. Vaikka paljon olen työeläkeyhtiöiden kokouksissa istunut ja kuunnellut puheita, en ole missään vaiheessa ymmärtänyt, minkä takia ei voitaisi lohkaista näistä suurista tuotoista osaa myös näille eläkeläisille itselleen.

Sitten olisin myös halunnut kysyä ministeriltä vielä: kun meillä on useita työeläkeyhtiöitä, joiden kulut ovat valtavan suuret vuosittain, niin minkä takia ei voida järjeistää ja laittaa enemmän yhteen sillä tavalla, että kuluihin ei menisi, [Puhemies koputtaa] ei myöskään tämmöisiin valtaviin palkkoihin, tämmöisiä rahamääriä eläkeläisten rahoista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

18.22 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Eläkeasiat puhuttavat, ja on ihan tärkeätä, että niistä puhutaan. Myös Kuopiossa käytiin eläkekeskustelua ennen vaaleja, ja se oli ihan tärkeätä keskustelua. Käytiin puhetta taitetusta indeksistä ja muusta. Taitettu indeksiin — monia ihmetyttää se jo sanana — on sanana hirmu hirviö, että mikä tämä taitettu indeksi oikein on. Sehän käytännössä on sillä tavalla, että eläkeläisen euro ei ole enää euro, elikkä se rahan arvo on laskenut. Sillä rahalla ei saa sitä, mitä pitäisi saada. Näinhän se niin kuin käytännössä menee.

Perussuomalaiset ovat nostaneet esille puoliväli-indeksiä, mikä on ihan asiallista. Siinä otettaisiin enemmän huomioon suhde palkkojen nousuun ja tavaroiden ja tuotteiden hintojen verrattuna elinkustannuksiin. Se on ihan tärkeätä huomioida. Jos miettii, niin perussuomalaiset ovat tuoneet monta asiaa esille, mitkä helpottaisivat eläkeläisköyhyyttä. Moni eläkeläinen valitettavasti joutuu säästämään ihan lääkkeitä lähtien. Ei ole varaa ruokaan ja lääkkeisiin, ja se on ihan tosiasia.

Perussuomalaiset ovat tehneet hyviä esityksiä veroihin liittyen. Lämmitys maksaa monelle, sähkö maksaa, autokulut ovat valtavia, oikeasti tämmöisiä isoja asioita. Sillä käteväällä rahalla on oikeasti merkitystä. Jos tätä verotusta eläkeläisille ja muissakin tuotejutuissa helpotettaisiin, niin olisi selvää, että se raha jäisi kotimaiseen kulutukseen. Eikö

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

tämä olisi hirveän hyvä keino, että se jäisi suurimmaksi osaksi kuitenkin kotimaiseen kulutukseen ja näin ollen vahvistaisi Suomea ja meidän kilpailukykyä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

18.24 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Minun piti lähteä yhteen toiseen paikkaan, mutta nyt minun täytyy, edustaja Kiljunen, vähän kysyä teiltä, kun sanoitte, että tämä on ensimmäinen hallitus, joka, oliko se nyt, panostaa eniten ikäihmisiin vai huomioi. [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] Mitäs nämä hallitukset ovat tehneet, jotka ovat nyt yleensä kehittäneet meille eläkejärjestelmän tai takuueläkkeen tai kansaneläkkeen tai omaishoidon tai muuta? Nyt oli ehkä aika reipas sanonta.

Siihen nähden, jos te allekirjoitatte tämän ja voitte edustaa hallitusta täällä, toivoisin, että otatte omaishoitajien verovapauden. He säästävät meille miljardeja ja tekevät niin arvokasta työtä, että sitä ei pysty rahassa mittaamaan. Ottakaa tämä. Me ollaan perussuomalaisina tätä ehdotettu monta kertaa. Ottakaa ihmeessä se tähän teidän ainutlaatuiseseen ja ensimmäiseen ohjelmaanne, jotta sieltä tulee konkreettista tavaraa ulos, koska julistukset eivät leipää eivätkä lääkettä pöytään tuo.

Totesitte, että ei tätä pelkästään verotuksella hoideta. Ei mekään olla sitä ehdotettu. Siis me olemme ehdottaneet verotuksen kevennyksiä työeläkkeisiin. Me olemme ehdottaneet omaishoitoa verottomaksi, sitä me olemme esittäneet aikaisemminkin. Olemme puhuneet näiden lääkekattojen yhdistämisestä. Olemme puhuneet asumiskulujen, liikkumiskulujen alentamisesta. Siis ihmisiä kiinnostaa se, mihin heidän rahansa riittävät. Eivät he ole välttämättä kiinnostuneita siitä keinosta, vaan meidän tehtävämme on täällä tehdä ihmisille se arki mahdolliseksi.

Tuli näistä työeläkemaksuista mieleen, kun joitakin viikkoja sitten oli Kauppalehdessä kirjoitus siitä, kun puhutaan näistä huippuosaajista ja asiantuntijoista, että miten heitä saataisiin Suomeen. Siinä oli ekonomisti todennut, että he menevät, kuulkaa, Tanskaan, koska täällä on verotus kireä. Ja yksi syy, miksi täällä oli noin 10 prosenttia korkeampi verotus, olivat nämä meidän sivukulut eli juuri nämä työeläkemaksut, ja se oli noin 10 prosentin ero. Tässäkin on semmoinen asia, mihin pitäisi kiinnittää huomiota, jos tänne halutaan joitain aitoja osaajia, jotka yhteiskuntaa kehittäisivät.

Paljon on meillä näitä ideoita teille, sosiaalidemokraatit.

Vielä Sarkkiselta kysyisin: Sanoitte, että valmistellette tämmöistä jotakin työeläkeyhtiölainsäädännön uudistusta. Otetaanko siinä huomioon tämä — edustaja Kiljunen tuossa kertoi, että hyvä, että tämä uudistus on meneillään — ja puututaanko siinä näihin palkkioihin, johtajien palkkioihin ja palkkiorajoittimiin? Elikkä onko se siltä osin, mistä selvityksestä puhuin, myös vireillä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, on valitettavasti käynyt niin, että tämä puoli tuntia, joka tähän keskusteluun tässä vaiheessa luvattiin, on kulutettu. — Mutta edustaja Kiljusen nimi mainittiin niin monta kertaa tuossa äsken, että annan 1 minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, joka ei vie teidän varsinaista puheenvuoroanne siten, kun jatketaan. Olkaa hyvä.

18.27 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan silloin suoraan näihin perussuomalaisten kysymyksiin, jotka täällä tulivat vastaan, jos käytn

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

väärää muotoilua. Totesin, että 25 vuoteen tämä on ensimmäinen hallitus, joka kohentaa nimenomaan ikäihmisten asemaa. [Markus Lohi: Ei pidä paikkaansa!] Olen kirjoittanut ja tutkinut tämän asian läpeensä, ja nyt voin kertoa tarkemmin.

Voin kertoa sen, mitä tässä hallituksen ohjelmassa nyt on esillä, kun aikaisempina vuosina on todella leikattu, leikattu ja leikattu. Nyt tässä uudessa hallitusohjelmassa selkeästi ei ole ainoastaan näiden takuueläkkeiden ja kansaneläkkeiden korotus vaan me on myös lähdetty liikkeelle siitä, että hoivamitoitus otetaan tässä mukaan, meillä on kiireettömään hoitoon pääsy tässä tulossa, me ollaan nimenomaan sote-uudistus viemässä läpi — nämä kaikki auttavat suoraan iäkkäitä ihmisiä. Sen lisäksi meillä myöskin kotihoitoon halutaan panostaa hallitusohjelman mukaan. Se on selkeä, kirkas ohjelma, jossa ikäihmisten asioita pyritään parantamaan.

Sen sijaan perussuomalaiset eivät tulleet mukaan siihen lakialoitteeseen, joka me tehtiin puoliväli-indeksistä, europainotteisesta puoliväli-indeksistä, [Leena Meri: Meillä on ollut oma lakialoite!] jota muun muassa enemmistö sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmästä tukee ja jonka muun muassa edustaja Tanus allekirjoitti. [Puhemies koputtaa] Yksikään perussuomalainen ei tullut allekirjoittamaan sitä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on minuutti täyttynyt. — Ja ministeri Sarkkinen, 2 minuuttia. — Sen jälkeen tämä keskustelu jatkuu muiden asioiden päätyttyä.

18.28 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Valtaosa kulloinkin maksussa olevista eläkkeistä maksetaan sillä hetkellä maksettavilla työeläkemaksuilla. Rahastojen tuotot, se, mitä rahastot tuottavat, alentavat tarvetta työeläkemaksuihin, ja jos rahastot imettäisiin kuiviin tai niitä pienennettäisiin sillä tavalla, että niiden tuotot heikkenisivät, se nostaisi tarvetta korottaa työeläkemaksuja. Ei ole ikinä tarkoitus päästä semmoiseen tilaan, että ne rahastot olisi ikään kuin käytetty, vaan niiden tuottoja käytetään työeläkkeiden maksuun.

Rahastojen koko riippuu paljon suhdanteista, ja se on vaihdellut paljon suhdanteiden ja pörssikurssien kehityksen myötä, ja myös rahastojen keskituotto vaihtelee paljon suhdanteiden mukaan. Viimeisen 20 vuoden aikana keskimääräinen tuotto on ollut 4 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Tässä voi liikkua erilaisia väitteitä ja ajatuksia, mutta näin päätöksentekijänä koen, että täytyy perustaa ne omat päätökset ja argumentaatio parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon, ja itse pyrin nojaamaan Eläketurvakeskuksen virkavastuulla tuottamiin laskelmiin, ja myös ministeriössä niiden pohjalta toimitaan.

Arvoisa puhemies! Näistä työeläkeyhtiöistä: Tällä hallituskaudella oli käynnissä harjoitus, jolla pyrittiin yhdistämään julkinen ja yksityinen työeläkejärjestelmä ja sitä kautta myös tuomaan ehkä vähän keskitetympää järjestelmää. Tämä harjoitus ei edennyt, kun siihen ei löytynyt valitettavasti yhteisymmärrystä, ja se myös kertoo siitä, kuinka vaikeita nämä rakennemuutokset työeläkejärjestelmiin ovat, kun liikutellaan niin valtavia rahasummia, eli se ei ole mitenkään helppoa. Toisaalta se, että meillä on hajautetumpi järjestelmä, myös vähentää riskiä, mutta sitten siinä voi olla ongelmana tämä tietynlainen tehottomuus. Pidän tärkeänä, että tätä eläkejärjestelmän rakennetta ja tehokkuutta ja myös esimerkiksi näitä johtoon liittyviä osaamis- ja palkitsemisasiota tarkastellaan jatkuvasti.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että eläkeläisköyhyys on yleisintä yli 75-vuotiaiden naisten keskuudessa. Siellä taustalla on pitkälti se, että työurat ovat jääneet katkonaisiksi ja karttumissäännöt ovat olleet aikaisemmin heikommat ja myös palkkataso on ollut pieni.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Näitä ihmisiä on pyritty auttamaan takuu- ja kansaneläkkeen korotuksilla, mutta erityisesti sairastamisen kulut ja lääkekustannukset ovat kysymys, joka kuormittaa erittäin paljon näitä pienituloisia ikäihmisiä. Itse koen, että kyllä näiden eläkeläisköyhyyden ja ikäihmisten toimeentulo-ongelmien hoitamisen kannalta se, että pystyttäisiin jatkamaan lääke- ja sairastamisen kulujen kohtuullistamista, olisi tärkeää. Tällä kaudella tehtiin tämä asiakasmaksulain uudistus, mutta se oli ehkä vasta ensimmäinen askel eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä samassa istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.44.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 8 käsittelyä.

Mennään puheenvuoroihin, edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

20.44 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Nyt ollaan siinä aiheessa, minkä takia itse kukin on jäänyt, ainakin minä olen, tänne saliin keskustelemaan. Meillä avattiin tämä eläkekeskustelu ministerin toimesta, ja totesimme jo yksituumaisesti, että Suomessa on se etu, että meillä on poikkeuksellisenkin hyvä tämä lakisääteinen eläkejärjestelmä, joka meillä on. Se on ainutlaatuinen jopa maailmassa, ja sille kaikki kunnia.

Kävimme jonkin verran keskustelua siitä, miten tämä eläkejärjestelmä tällä hetkellä toimii, ja muun muassa esillä oli näiden eläkeyhtiöiden yhdistämisen prosessi, johon ministeri omassa puheenvuorossaan viittasi. Siinä hän toi esille sen, että tässä oli keskustelua tietysti tämän julkisen työeläkesektorin ja yksityisen työeläkesektorin yhdistämisestä, mutta minä ymmärsin sen keskustelun, mitä täällä salissa jo käytiin, että se ei liittynyt niinkään tähän Kevan ja näiden yksityisten eläkejärjestelmien yhdistämiseen vaan siihen, että olisi tällä yksityisellä puolella järkevää, että meillä olisi ainoastaan yksi ainoa eläkeyhtiö. Itse asiassa tämä on ainutlaatuista maailmassa, että nimenomaan lakisääteisiä eläkerahastoja on useampi kuin yksi. Meillä se on vielä siinä mielessä poikkeus, että nämä rahastot ovat yksityisiä, vaikka tekevätkin lakisääteistä tehtävää, mistä sitten viriää se keskustelu, mitä täällä käytiin muun muassa palkkatasoista ja korvaustasoista ja niin edelleen, mikä liittyy siis työntekijöihin tai toimihenkilöihin, joita eläkeyhtiöissä on. Nehän määräytyvät tai itse eläketasot määräytyvät lakisääteisesti, ja niihin yhtiöt eivät voi vaikuttaa lainkaan.

Ministeri viittasi, että on eduksi, että on useampia työeläkeyhtiöitä, jolloin se voidaan hajauttaa, varojen sijoittaminen. Näinhän ei maailmalla tietenkään ole. Muualla maailmassa lähtökohtaisesti on ollut se, että silloin, kun on isoista eläkerahastoista kysymys — jotka yleensä ovat työmarkkinapohjaisia, eivät lakisääteisiä — ne ylipäätään eivät sijoita aktiivisesti markkinoille, koska ne muuttaisivat niin olennaisesti valtasuhteita pörssissä ja muissa tilanteissa, vaan ne ovat yleensä passiivisijoittajia indeksirahastoon, joiden tuotot olivat myöskin pitkäjänteisesti parempia kuin aktiivisijoittamisen. Tähän on oma syynsä,

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

että meillä harrastetaan tätä aktiivisijoittamista. Se on kallista, sen me tiedämme, ja hallintokulut ovat 500 miljoonaa euroa, että meillä on näitä yksityisiä, useampia eläkeyhtiöitä, jotka suorittavat samoja tehtäviä. Sen lisäksi tässä on myöskin nämä johdon palkkaukset, joista me kävimme jonkin verran keskustelua ja jotka ovat kaikki hieman ongelmallisia asioita.

On siis iso asia tavallaan tämä eläkejärjestelmänkin reformointi, ja tästä on muun muassa Suomen Yrittäjät nostanut nyt esille sen seikan — harvinainen asia, jossa minäkin olen Suomen Yrittäjien kanssa samaa mieltä — että tässä pitäisi kyllä reformoida tätä järjestelmää ja siinä mielessä saada järkeä enemmän tähän koko työeläkejärjestelmään myöskin hallinnollisella puolella. Tämä rationalisointi olisi arvokasta.

Sen lisäksi käytetään sijoitusrahastoja, kun ollaan aktiivisijoittajia. Helsingin Sanomienkin antamien tietojen mukaan puolitoista miljardia euroahan [Puhemies koputtaa] eläke-rahajoja käytetään, eli tässä on iso, iso tehtävä meillä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

20.47 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! On tosi, kuten täällä edustaja Kiljunen ja edustaja Tanus ovat aikaisemmassakin tämän asiakohdan keskustelussa todenneet, että meillä on valitettavasti Suomessa paljon pienituloisia eläkeläisiä, meillä on eläkeläisköyhyyttä. Sen takia on ollut tärkeää, että muun muassa keskustan johdolla on luotu takuueläkejärjestelmä, jota on viime vaalikaudella pystytty korottamaan, ja tälläkin vaalikaudella on tehty hallitusohjelman mukaisesti tärkeitä eläkepäätöksiä, joissa nimenomaan pieniä eläkkeitä on nostettu.

Sitten on asia, jossa minun täytyy kyllä valitettavasti olla eri mieltä edustaja Kiljusen ja edustaja Tanuksen kanssa: se, että me voisimme nyt eläkeorganisaatioiden, yhtiöiden tai muiden organisaatioiden, tuotoista jotenkin ottaa osan ja sillä nostaa nykyisten eläkeläisten eläkkeen tasoa. Jos järjestelmään perehtyy syvällisesti, tietää, että eläkerahaston suuruutta ei pidä tarkastella vuositasolla tai 10 vuoden jaksolla vaan 50 vuoden jaksolla. Ja kun me tiedämme, että näissä eläkeorganisaatioissa, niin Kevalla kuin yhtiöissä, on erittäin asiantuntevat aktuaaritoiminnot, sitten meillä on Eläketurvakeskus ja niin edelleen, ne laskelmat kyllä osoittavat selvästi, että nykyeläkejärjestelmän puitteissa meillä on TyEL-järjestelmässä reilun 2 prosenttiyksikön korotuspaine pitkällä aikavälillä. Olisi suuri vahinko tämän päivän lapsille ja nuorille, jos me lähtisimme nyt ottamaan tuota rahaston tuottoa ulos nykyisiin eläkkeisiin ja heikentäisimme vielä nykyisestäänkin lasten ja nuorten tulevia eläkkeitä. Silloin se rapauttaisi uskoa tähän koko meidän eläkejärjestelmään, ja se olisi erittäin suuri vahinko tälle järjestelmälle. Nyt tärkeintä, mitä me voimme tehdä, on huolehtia siitä, että kymmenien vuosien tasolla, jonne me jo tunnemme eläkevastuut, tämä järjestelmä on kestävä.

Me olemme laskeneet, että tulevan 50 vuoden aikana itse asiassa, vaikka rahastojen suuruus on nyt selvästi yli 200 miljardia, nämä eläkerahastot tullaan syömään tällä väestörakenteella kuiviin. 80-luvulla niitä alettiin kartuttamaan, kerättiin siis enemmän eläkemaksuja kuin mitä sen hetken eläkkeitten maksamiseen tarvittaisiin ja se ylimääräinen rahoitettiin, ja nyt se on kasvanut siellä, kun sitä on sijoitettu, erittäin suureksi, mutta silti pitää muistaa, että on vuosia, jolloin on ollut tappiotakin. Jos on tappiovuosi, tarvitaan monta voitollista, että pystytään siihen tavoitteeseen, että 4 prosenttia on keskimäärin reaaliuot-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

to. Sen takia en ollenkaan näe, että olisi vastuullista politiikkaa lähteä nyt näitä yksittäisen vuoden kovia tuottoja jakamaan mihinkään suuntaan.

Kannattaa siis suhtautua eläkejärjestelmän kehittämiseen siten, että se ei ole vuoden ja 10 vuoden tähtäimellä vaan 50 vuoden tähtäimellä kestävä järjestelmä, joka huolehtii myös nykypäivän lasten ja nuorten tulevista eläkkeistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

20.51 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Tulevista lasten ja lastenlasten eläkkeistä totta kai pyritään huolehtimaan, mutta niin kuin tässä on sanottu, oikeastaan sieltä vuodesta 96 lähtien, kun tämä systeemi, esimerkiksi taitetun indeksin systeemi, on ollut, niin kun olen näitä kirjauksia taaksepäin tässä eduskunnassaoloajanani aika paljon lukenut ja niistä keskustellut, vuosien ja vuosien ja vuosien aikana on ollut sitä samaa puhetta, että nämä eläkerahastot loppuvat ja ne eivät riitä, ja kuitenkin jo minun täälläoloajanani ne ovat kasvaneet 160 miljardista siihen 240 miljardiin. Ja on ollut puhetta, ehdotusta siitä, että jos siellä keskivertotuotto on ollut kuitenkin se 8 miljardia, kun tietävästi se on tässä matkan varrella ihan yksittäinen vuosi tai jokunen, jolloin on jotakin miinusta tullut tai ei ole vastaavia tuottoja ollut tai ne ovat olleet pienempiä, niin jos niistä isoista miljardituotoista nyt sitten vaikka yksi miljardi käytettäisiin johonkin, silti voisi jäädä 8 miljardin sijasta seitsemän miljardia sitä voittoa sijoitettavaksi. Kyllähän ne laskelmat toisaalta ovat, että hyvinkin sitten nämä rahastot kasvavat satoihin miljardeihin, ja tietysti siellä on toisaalta näitä nykyisiä johtajia, jotka laskevat tietysti tietyllä tavalla virkavastuulla, mutta toisaalta meillä on myös toisentyyppisiä laskijoita ja itse asiassa heitä, jotka ovat aikanaan esimerkiksi taitetun indeksin järjestelmää olleet luomassa silloin ministeriössä, eli heilläkin on hyvin erilainen näkemys verrattuna sitten näihin työeläkevakuutusyhtiöiden laskelmiin.

Itse asiassa syy, minkä takia pyysin puheenvuoron silloin aikaisemmin, on se, että oli tarkoitus nostaa esille paitsi se, että näitä työeläkkeitäkin olisi hyvä miettiä, niin että varsinkin niitä pienempiä saataisiin jotenkin nostettua, ja jos sieltä työeläkerahastoista vaikka pieni osa saataisiin sinne eläkkeisiin laitettua, tietysti se antaisi potkua myös sitten yrityspuolelle ja toisaalta verotuloja ja tietyllä tavalla rahoja vaikka sitten takuueläkkeisiin, kansaneläkkeisiin, mutta olisi myös tärkeätä katsoa eläkeläisten verotusta ja sitä, voitaisiinko sitä inhimillistää, laskea.

Sitten tuohon meidän edelliseen keskusteluunme liittyen, terveydenhuoltopuoleen, missä on kovasti, kovasti vajetta, olen nostanut esille sitä, että kun meillä on valtavan iso joukko aktiivisia, hyvävointisia ammattilaisia eläkeläisten keskuudessa, niin miten voisimme edesauttaa heidän työelämäänsä palaamistaan vaikka osa-aikaisena. Tässä olen nostanut, että toivoisin, että ruvettaisiin miettimään tämmöistä mahdollista, ikään kuin toista verokorttia, eli voisivatko meillä eläkeläiset vaikka kymppitonnin tai 12 tonnia — 10 tonnista olen puhunut — tehdä työtä eläkkeen lisäksi ihan sillä perusveroprosentilla, jolloin työnteko myös eläkkeellä olisi kannattavaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

20.54 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Lohi käytti painavan puheenvuoron ja hänellä oli ihan oikeita argumentteja siinä, että eläkejärjestelmää pitää katsoa pitkällä jännevälillä. Totta, tämä on järjestelmä, josta maksetaan sekä nykyiset eläk-

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

keet että myöskin tulevat eläkkeet, ja niissä tietysti täytyy olla järki mukana, miten tässä toimitaan.

Sen lisäksi hän totesi siitä, että tähän järjestelmään kannattaa perehtyä huolella ennen kuin argumentoi. Tähänkin yhdytän täydellisesti. Kannattaa perehtyä todella huolella tähän koko prosessiin ennen kuin argumentoi. Puhumme hyvin monimutkaisesta asiasta sinänsä, ja siinä on monia ulottuvuuksia.

Kun te viittasitte 50 vuoden päähän ja puhuitte lasten eläkkeistä, niin kannattaa kyllä huomioida, että eiväthän nämä eläkerahastot, jotka ovat tällä hetkellä käytössä 240 miljardin euron tasolla, ole se, millä ne tulevaisuuden eläkkeet maksetaan. Ei niiden rahastojen lähtökohta ole se. Tulevatkin eläkkeet maksetaan aivan niin kuin historiassa aina eläkkeet on maksettu: silloinen työntekijäpolvi vastaa niistä. Useimmissa Euroopan unionin jäsenmaissa ei ole lainkaan eläkerahastoja — ei ole lainkaan — ja esimerkiksi Ranskassa, kun eläkeuudistusta tehtiin ja kun haluttiin rahastojärjestelmään siirtyä, hyvin selkeästi Macron totesi, että ei, sillä meillä on ikäaikainen sukupolvien välinen sopimus, että kukin työssäkäyvä sukupolvi kasvattaa lapsensa ja hoitaa vanhempiansa eläketurvan ja hoivan. Tämä on ihan se sukupolvien välinen sopimus, joka tässä on tehty kautta aikojen, ja eläkerahastot ovat ainoastaan pienoinen bonus, jolla haluttiin varmistaa se, että työeläkevakuutusmaksut eivät tule kovin suuriksi tai niitä ei veropohjaisesti jakojärjestelmän kautta jouduta maksamaan. Joka tapauksessa valtaosa eläkkeistä tänä päivänä on maksettu työntekijöiden toimesta, niin kuin kuuluukin.

Kun te viittaatte ennusteisiin, jotka 50 vuoden päästä kertovat monenlaisia asioita, niin kannattaisi huomata se, että eläkerahastojen reaalityötöt ovat 25 vuotta olleet — ja se ei ole ennuste vaan fakta — 5,6 prosenttia. Kaikissa Eläketurvakeskuksen ennusteissa, joihin me nyt vetoamme, kun pohdimme, mikä on tilanne vuonna 2080, käytetään 2,5—3 prosentin reaalityöttoa. Se ei ole ollut historiallisesti tosiasia, ja nytkin viimeisenä kahtena vuonna meillä ovat eläkerahastot kasvaneet 9 prosentin reaalityötöllä. Ne ovat vaihdelleet vuosittain, mutta kuten edustaja Tanus totesi, keskimääräinen kasvu on 8 miljardia euroa vuodessa — kun se lähti vuodesta 95, oli 36 miljardia euroa rahastoissa rahaa, ja nyt on 240 miljardia, ja te voitte itse sen laskea.

Jos esimerkiksi puoliväli-indeksi olisi ollut käytössä, josta tänään on paljon puhuttu, se olisi maksanut noin miljardi euroa. Kun se maksaa sen miljardi euroa, niin se on se summa, minkä se maksaa. Ne ovat kasvaneet 8 miljardia, kuten edustaja Tanus sanoi, eikä meillä ole korotuspainetta työeläkevakuutusmaksuihin lainkaan tämän puolelta. Meillä on nyt jo 240 miljardia. Kuinka suureksi ne rahastot halutaan? [Puhemies koputtaa] Miksi me emme voi jäädyttää tätä tasoa reaalisesti tälle tasolle, [Puhemies: Kiitoksia!] niin ettei yhtään kasvateta pidemmälle rahastoja?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ilta on pitkällä, ja totean, että asiana on esitys laiksi yleiseurooppalaisen yksilöllisen eläketuotteen tarjoamista ja jakelua koskevan Euroopan unionin asetuksen täydentämisestä ja niin edelleen, joten pysytäänpä asiassa sitten. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

20.58 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vielä otan kantaa tähän ja oikeaisen sen tiedon, jos puhemies sallii. Jos meillä olisivat ikäluokat samansuuruisia tästä eteenpäin, niin systeemiän toimisi juuri niin kuin tässä edustaja Kiljunen edellä totesi. Eli aina kulloisetkin työntekijät maksavat sen hetken eläkeläisten eläkkeet eläkemaksuilla.

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Mutta meidän demografinen kehityshän on sellainen, että meillä eläkeläisten määrä kasvaa hurjasti lähivuosisikymmeninä ja -vuosina ja työntekijöiden määrä pienenee, niitten maksajien määrä pienenee, ja jos me aiottaisiin sillä periaatteella toimia, eläkemaksu pitäisi nostaa 35 prosenttiin lähivuosina. Tätä lähdettiin rahastoimaan sen takia, että nähtiin tämä kehitys. Jo kaksi vuotta sitten me siirryimme julkisissa eläkkeissä, jotka Keva hoitaa, siihen tilanteeseen, että enää sisään tulevat eläkemaksut eivät riitä senhetkisten eläkkeiden maksamiseen. Kaksi vuotta sitten syntyi tämä tilanne. Onneksi rahastot tuottavat niin hyvin, että sitä pääomaa ei ole vielä tarvinnut kahden vuoden aikana syödä, [Puhemies koputtaa] mutta olemme jo joutuneet tuottoa käyttämään siihen maksuun, ja lähitulevaisuudessa tulemme siihen tilanteeseen, jossa joudutaan lähtemään pääomaa syömään rahastoista, koska työssäkävien ikäluokat pienenevät ja eläkeläisten kasvavat. Eli järjestelmään todella kannattaa perehtyä, jotta pystyy kuitenkin kertomaan oikeata informaatiota siitä, mikä on tämän järjestelmän tulevaisuus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt totean, että keskitytään tähän käsittelyssä olevaan asiaan, ja pidän huolen siitä, että puheenvuoro keskittyy siihen. — Edustaja Kiljunen.

20.59 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Pidempi keskustelu oli käyty, ja ministerikin nosti tässä keskustelussa esille aikaisemmin tämän saman asian kuin edustaja Lohi, joka viittasi, että meillä on syntyvyys laskenut, millä on sitten vaikutuksia tuleviin eläkkeisiin. Vastaan siihen ja lupaan, että siinä on se minun viimeinen puheenvuoroni.

Edustaja Lohi, eläkeläisten määrä ei ole mitenkään hurjasti kasvamassa. Se on kasvanut hurjasti. Vuonna 1995 meillä oli 14 prosenttia yli 65-vuotiaiden väestön määrä, nyt se on 23 prosenttia. Sen ennustetaan nousevan 25 prosenttiin 2030, ja sen jälkeen se laskee. Miksi? Suuret ikäluokat poistuvat keskuudestamme. Meillä ei ole mitään äkkinäistä, nopeata kasvua eläkeläisten määrässä suhteessa koko väestöön. Totta, syntyvyys on alempi juuri nyt kuin se on ollut muutamina vuosikymmeninä aikaisemmin, mutta silläkin on huolto-suhteeseen välitön helpottava vaikutus seuraavat 20 vuotta, kun lapsia ja huollettavia on vähemmän, ja me tiedämme, että se tärkein väestöä kasvattava tekijä ei nyt tälläkään hetkellä ole luonnollinen väestönkasvu vaan maahanmuutto.

Tässä on monia muita tekijöitä: työn tuottavuuden nousu, myöskin työllisyysasteen nouseminen, joka tapahtuu sekä työssäkävyyssä väestönosassa että eläkeläisväestön osassa, jotka kaikki kompensoivat tuota alhaista syntyvyyttä. Nyt tässä on maalattu semmoinen kummallinen kummajainen, ikään kuin tämä alhainen syntyvyys ja sen vaikutukset [Puhemies koputtaa] monen kymmenen vuoden päästä olisivat ratkaiseva osatekijä.

Arvoisa puhemies! Minä lopetan omat puheenvuoroni tästä aiheesta tähän.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n joukkorahoitusasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 228/2021 vp

Pöytäkirja PTK 148/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 10.12.2021 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola